

BORGÅ STADS LÄROPLAN FÖR DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN
ÄMNESVISA DELENS UPPDATERING 2023, ÅRSKURS 3–6

Innehåll

Modersmål och litteratur	1
Svenska och litteratur.....	1
ÅRSKURS 3.....	2
ÅRSKURS 4.....	5
ÅRSKURS 5.....	9
ÅRSKURS 6.....	13
Det andra inhemska språket	22
Finska, A-lärokurs.....	22
ÅRSKURS 3.....	23
ÅRSKURS 4.....	26
ÅRSKURS 5.....	29
ÅRSKURS 6.....	32
Finska, modersmålsinriktad lärokurs.....	37
ÅRSKURS 3.....	39
ÅRSKURS 4.....	44
ÅRSKURS 5.....	48
ÅRSKURS 6.....	52
Främmande språk	58
Engelska, A-lärokurs.....	58
ÅRSKURS 4.....	60
ÅRSKURS 5.....	64
ÅRSKURS 6.....	68
Matematik	74
ÅRSKURS 3.....	76
ÅRSKURS 4.....	79
ÅRSKURS 5.....	82
ÅRSKURS 6.....	86

Omgivningslära	91
ÅRSKURS 3.....	92
ÅRSKURS 4.....	95
ÅRSKURS 5.....	99
ÅRSKURS 6.....	102
Religion	108
ÅRSKURS 3.....	109
ÅRSKURS 4.....	111
ÅRSKURS 5.....	114
ÅRSKURS 6.....	117
Livsåskådningskunskap	120
ÅRSKURS 3.....	122
ÅRSKURS 4.....	125
ÅRSKURS 5.....	128
ÅRSKURS 6.....	131
Historia	136
ÅRSKURS 5.....	137
ÅRSKURS 6.....	140
Samhällslära	144
ÅRSKURS 6.....	145
Musik	150
ÅRSKURS 3.....	151
ÅRSKURS 4.....	154
ÅRSKURS 5.....	157
ÅRSKURS 6.....	161
Bildkonst	166
ÅRSKURS 3.....	167

ÅRSKURS 4.....	171
ÅRSKURS 5.....	176
ÅRSKURS 6.....	181
Slöjd.....	186
ÅRSKURS 3.....	188
ÅRSKURS 4.....	193
ÅRSKURS 5.....	199
ÅRSKURS 6.....	204
Gymnastik.....	209
ÅRSKURS 3.....	210
ÅRSKURS 4.....	214
ÅRSKURS 5.....	219
ÅRSKURS 6.....	224

Modersmål och litteratur

Svenska och litteratur

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Bedömningen och responsen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentation av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbete, uttryckssätt och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. För att främja lärandet ska man i lärokurserna i modersmål och litteratur fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i lärokurserna i modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i lärokursen i modersmål och litteratur och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
Att kommunicera			<p>Bedömningen och återkopplingen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av läroprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentering av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.</p> <p>Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbeten, presentationer och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. Ett viktigt mål är att eleven läser frivilligt, vilket stöds och bedöms i relation till respektive elevs läs- och skrivfärdigheter.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i läroämnet modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i ifrågavarande lärokurs.</p>
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer (I1)	Eleven stärker sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer	
M2 handleda eleven att i sin kommunikation lägga märke till de egna språkvalens betydelse och ta hänsyn till mottagarens behov vid kommunikation i grupp (I1)	Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i grupp-kommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.	Förmåga till gruppkommunikation	
M3 handleda eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama (I1)	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden.	Förmåga att framträda	
Att tolka texter			
M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande (I2)	Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att observera och utvärdera sin egen läsning.	Förmåga att utveckla sin läsfärdighet	
M6 stödja eleven i att utveckla sin färdighet att analysera, tolka och	Eleven utvecklar sin färdighet att redogöra för, utvärdera och tolka texter av	Förmåga att redogöra för och förstå text	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
utvärdera texter av många olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet (I2)	många olika slag och breddar sitt ord- och begreppsförråd.		<p>Bedömningen i årskurs 3–6 ska fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena i modersmål och litteratur och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.</p> <p>Bedömningsskala åk 3 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.</p> <p>Bra: Eleven har goda grundkunskaper och –färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.</p> <p>Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.</p> <p>Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp.</p> <p>Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.</p>
M8 sporra eleven att utveckla sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt ge möjlighet till positiva läserfarenheter, släcka kunskapsörst samt möjliggöra läsoplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer (I2)	Eleven utvecklar sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt lär sig att dela med sig av sina läsoplevelser även i multimediala miljöer.	Kunskap om litteratur och texter för barn och unga och förmåga att dela med sig av sina läsoplevelser	
Att producera texter			
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent (I3)	Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent.	Förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter samt utveckla färdigheter som textproducent	
M10 uppmuntra och handleda eleven att verbalisera sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer (I3)	Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.	Förmåga att behärska textgenrer	
M11 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket (I3)	Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.	Förmåga att utveckla skrivefärdigheten och behärska skriftspråket	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsoplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek (I4)	Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och unga samt lär sig att använda bibliotek.	Litteraturkunskap och en vidgad textvärld	

Innehåll åk 3

I 1: Ha en åsikt och motivera den, lyssna på varandra och visa respekt för olika åsikter. Öva att presentera. Pröva på drama.

I 2: Lära sig läsa flytande, utveckla läsuthålligheten och höja läshastigheten, utveckla lässtrategier. Läsa olika slag av texter (skönlitteratur, fakta- och medietexter). Bekanta sig med de typiska språkliga och textuella dragen i berättande, beskrivande, instruerande och argumenterande texter. Både läsa och lyssna till barnlitteratur som de (ibland) är med och väljer.

I 3: Skriva olika slags (fiktiva och fakta) texter, även multimodala. Producera texter steg för steg, till exempel genom cirkelmodellen. Öva på att skriva fullständiga meningar.

I 4: Stöda eleven att hitta intressant läsning, till exempel genom bokprat och att ständigt erbjuda eleven olika slag av litteratur. Ge möjlighet att diskutera och bearbeta det lästa.

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
Att kommunicera			<p>Bedömningen och återkopplingen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av läroprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentering av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.</p> <p>Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbeten, presentationer och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. Ett viktigt mål är att eleven läser frivilligt, vilket stöds och bedöms i relation till respektive elevs läs- och skrivfärdigheter.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i läroämnet modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i ifrågavarande lärokurs.</p>
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer (I1)	Eleven stärker sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer	
M2 handleda eleven att i sin kommunikation lägga märke till de egna språkvalens betydelse och ta hänsyn till mottagarens behov vid kommunikation i grupp (I1)	Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.	Förmåga till gruppkommunikation	
M3 handleda eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama (I1)	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden.	Förmåga att framträda	
M4 sporra eleven att på ett positivt sätt stärka de egna kommunikativa färdigheterna samt viljan och förmågan att delta i olika typer av kommunikationssituationer, även multimediala (I1)	Eleven lär sig iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.	Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter	
Att tolka texter			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande (I2)	Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att observera och utvärdera sin egen läsning.	Förmåga att utveckla sin läsfärdighet	Bedömningen i årskurs 3–6 ska fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena i modersmål och litteratur och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.
M6 stödja eleven i att utveckla sin färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av många olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet (I2)	Eleven utvecklar sin färdighet att redogöra för, utvärdera och tolka texter av många olika slag och breddar sitt ord- och begreppsförråd.	Förmåga att redogöra för och förstå text	<p>Bedömningskala årskurs 4–6</p> <p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.</p>
M8 sporra eleven att utveckla sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt ge möjlighet till positiva läserfarenheter, släcka kunskapsörst samt möjliggöra läsoplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer (I2)	Eleven utvecklar sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt lär sig att dela med sig av sina läsoplevelser även i multimediala miljöer.	Kunskap om litteratur och texter för barn och unga och förmåga att dela med sig av sina läsoplevelser	<p>9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.</p> <p>8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer</p> <p>och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.</p> <p>7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.</p>
Att producera texter			6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent (I3)	Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent.	Förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter samt utveckla färdigheter som textproducent	och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet. 5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och – färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.
M10 uppmuntra och handleda eleven att verbalisera sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer (I3)	Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.	Förmåga att behärska textgenrer	4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet.
M11 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket (I3)	Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.	Förmåga att utveckla skrivfärdigheten och behärska skriftspråket	
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsoplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek (I4)	Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och unga samt lär sig att använda bibliotek.	Litteraturkunskap och en vidgad textvärld	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska grannspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner (I4)	Eleven utvecklar sin(a) språklig(a) och kulturella identitet(er) och lär sig att värdesätta olika kulturer och språk samt lär sig att använda medier och kulturutbud.	Att utveckla språklig och kulturell medvetenhet	

Innehåll åk 4

- I 1:** Bygga på innehållet i åk 3. Skapa situationer där man kommunicerar mer målinriktat, till exempel grupparbeten, och handleda eleverna i dem. Presentera inför klassen eller i mindre sammanhang.
- I 2:** Läsa olika slag av texter och fortsätta utveckla läsandet och lässtrategier. Läsa texter tillsammans och diskutera texters syfte och typiska drag i dem. Aktivt utöka ordförrådet och lära sig begrepp som finns i lästa texter.
- I 3:** Bygga på innehållet i åk 3, alltså producera olika slag av texter, till exempel med hjälp av cirkelmodellen. Lyfta fram vikten av att bearbeta text (t.ex. styckeindelning, ordval och rättstavning). Lära sig utnyttja stavningskontrollen i skrivprogram.
- I 4:** Stöda eleven att hitta intressant läsning, till exempel genom bokprat och att ständigt erbjuda eleven olika slag av litteratur. Ge möjlighet att diskutera och bearbeta det lästa. Bekanta sig med språken och kulturen i de nordiska grannländerna.

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
Att kommunicera			<p>Bedömningen och återkopplingen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentering av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.</p> <p>Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbeten, presentationer och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper, färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. Ett viktigt mål är att eleven läser frivilligt, vilket stöds och bedöms i relation till respektive elevs läs- och skrivfärdigheter.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i läroämnet modersmål och litteratur genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i ifrågavarande lärokurs.</p>
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer (I1)	Eleven stärker sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer	
M2 handleda eleven att i sin kommunikation lägga märke till de egna språkvalens betydelse och ta hänsyn till mottagarens behov vid kommunikation i grupp (I1)	Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.	Förmåga till gruppkommunikation	
M3 handleda eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama (I1)	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden.	Förmåga att framträda	
M4 sporra eleven att på ett positivt sätt stärka de egna kommunikativa färdigheterna samt viljan och förmågan att delta i olika typer av kommunikationssituationer, även multimediala (I1)	Eleven lär sig iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.	Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter	
Att tolka texter			
M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för	Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att observera och utvärdera sin egen läsning.	Förmåga att utveckla sin läsfärdighet	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande (I2)			<p>Bedömningen i årskurs 3–6 ska fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena i modersmål och litteratur och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.</p> <p>Bedömningsskala årskurs 4–6</p> <p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.</p> <p>9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.</p> <p>8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer</p> <p>och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.</p> <p>7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.</p>
M6 stödja eleven i att utveckla sin färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av många olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet (I2)	Eleven utvecklar sin färdighet att redogöra för, utvärdera och tolka texter av många olika slag och breddar sitt ord- och begreppsförråd.	Förmåga att redogöra för och förstå text	
M7 handleda eleven i att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet (I2)	Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet.	Färdigheter i informationssökning och källkritik	
M8 sporra eleven att utveckla sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt ge möjlighet till positiva läserfarenheter, släcka kunskapstörst samt möjliggöra läsupplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer (I2)	Eleven utvecklar sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt lär sig att dela med sig av sina läsupplevelser även i multimediala miljöer.	Kunskap om litteratur och texter för barn och unga och förmåga att dela med sig av sina läsupplevelser	
Att producera texter			
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent (I3)	Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent.	Förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter samt utveckla färdigheter som textproducent	
M10 uppmuntra och handleda eleven att verbalisera sina tankar och att öva sig att	Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla	Förmåga att behärska textgenrer	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer (I3)	ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.		6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.
M11 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket (I3)	Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.	Förmåga att utveckla skrivfärdigheten och behärska skriftspråket	5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet. 4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet
M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att producera text tillsammans, ta emot och ge konstruktiv respons, vägleda eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer (I3)	Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och sin förmåga att producera text tillsammans, utvärdera sina egna och andras texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.	Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt	
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsoplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek (I4)	Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och unga samt lär sig att använda bibliotek.	Litteraturkunskap och en vidgad textvärld	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Bedömning
M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska grannspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner (I4)	Eleven utvecklar sin(a) språklig(a) och kulturella identitet(er) och lär sig att värdesätta olika kulturer och språk samt lär sig att använda medier och kulturutbud.	Att utveckla språklig och kulturell medvetenhet	

Innehåll åk 5

I 1: Utveckla förmågan att hålla en presentation. Att skriva använda nyckelord och beakta sin publik. Öva att använda retoriska verktyg såsom pauser, betoningar och gester. Öva sig på att föra fram egna åsikter på ett respektfullt sätt, att motivera dem och samtidigt lyssna på de andra. Reflektera över styrkor och utvecklingsområden som kommunikatör.

I 2: Läs olika slag av texter och fortsätta utveckla läsandet och lässtrategier. Läs texter tillsammans och diskutera texters syfte och typiska drag i dem. Aktivt utöka ordförrådet och lära sig begrepp som finns i lästa texter. Söka information från olika källor och vidga sin kunskap genom att läsa. Bedöma källors tillförlitlighet och hänvisa till källor.

I 3: Producera olika slag av texter, till exempel med hjälp av cirkelmodellen. Lyfta fram vikten av att bearbeta text (t.ex. styckeindelning, ordval och rättstavning). Att ta till sig respons som läraren ger under skrivprocessen. Fortsätta utnyttja stavningskontrollen i skrivprogram. Skriva egna texter med utgångspunkt i andras texter och ange källor. Att agera etiskt på nätet och följa principer för upphovsrätt.

I 4: Stöda eleven att hitta intressant läsning, till exempel genom bokprat och att ständigt erbjuda eleven olika slag av litteratur. Ge möjlighet att diskutera och bearbeta det lästa. Uppmuntra till läsintresse och läsglädje, till exempel genom att läsa texter tillsammans.

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera						
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer (I1)	Eleven stärker sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer och stärker sin förmåga att uttrycka sin åsikt.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer	Eleven kan agera i bekanta och informella kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar genom att svara på frågor.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan under handledning uttrycka sina tankar och åsikter.	Eleven kan agera i vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter samt ge några motiveringar till dem.	Eleven kan agera konstruktivt i många olika kommunikationssituationer. Eleven kan uttrycka sina åsikter och motivera dem på ett för situationen lämpligt sätt.
M2 handleda eleven att i sin kommunikation lägga märke till de egna språkvalens betydelse och ta hänsyn till mottagarens behov vid kommunikation i grupp (I1)	Eleven lär sig iaktta hur egna språkliga och kommunikativa val inverkar i gruppkommunikationssituationer och ta hänsyn till andra gruppmedlemmar.	Förmåga till grupp-kommunikation	Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussioner på ett sakligt sätt.	Eleven kan använda olika språkliga uttryckssätt när hen deltar i gruppdiskussioner. Eleven kan i någon mån anpassa sin kommunikation på ett för situationen lämpligt sätt.	Eleven kan, förutom att dra nytta av sina språkliga uttryckssätt, även använda sin röst, rikta sitt budskap och använda sin förmåga att ta kontakt i olika kommunikationssituationer i grupp. Eleven kan anpassa sin kommunikation enligt	Eleven kan anpassa sina språkliga och kommunikativa uttryckssätt på ett för situationen ändamålsenligt sätt. Eleven kan agera konstruktivt i grupp och ta hänsyn till andras åsikter i diskussioner.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
					situationen och ta hänsyn till de andra deltagarna.	
M3 handleda eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama (I1)	Eleven lär sig att uttrycka sig mångsidigt och kreativt i kommunikationssituationer och framträdanden.	Förmåga att framträda	Eleven kan hålla ett kort och enkelt anförande kring ett för hen bekant och konkret ämne med hjälp av stödfrågor. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande kring ett för hen bekant ämne. Eleven uttrycker sig i någon mån både verbalt och icke-verbalt när hen framträder.	Eleven kan hålla ett kort förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.	Eleven kan hålla ett förberett anförande. Eleven kan på ett mångsidigt sätt uttrycka sig verbalt och icke-verbalt när hen framträder.
M4 sporra eleven att på ett positivt sätt stärka de egna kommunikativa färdigheterna samt viljan och förmågan att delta i olika typer av kommunikationssituationer, även multimediala (I1)	Eleven lär sig iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.	Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter	Eleven kan identifiera någon av sina kommunikativa styrkor eller utvecklingsområden.	Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera några styrkor eller utvecklingsområden.	Eleven kan beskriva styrkor och utvecklingsområden i sin egen kommunikation. Eleven kan ta emot och ge knapphändig respons.	Eleven kan utvärdera egna kommunikationsfärdigheter. Eleven kan ta till sig och dra nytta av respons samt ge mångsidig respons.
Att tolka texter						
M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande	Eleven utvecklar sin läsförmåga och lär sig att använda läsförståelsestrategier samt att	Förmåga att utveckla sin läsfärdighet	Eleven kan långsamt läsa texter som är språkligt och strukturmässigt enkla.	Eleven kan rätt flytande läsa texter som	Eleven kan flytande läsa texter som är	Eleven kan flytande läsa olika slag av

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande (I2)	observera och utvärdera sin egen läsning.		<p>Eleven kan under handledning använda någon enkel läsförståelsestrategi.</p> <p>Eleven kan nämna något område där hen kan utvecklas som läsare.</p>	<p>är språkligt och strukturmässigt enkla.</p> <p>Eleven kan använda någon enkel grundläggande läsförståelsestrategi.</p> <p>Eleven kan iaktta sin egen läsning och beskriva sig själv som läsare.</p>	<p>lämpliga för hans ålder.</p> <p>Eleven kan använda de vanligaste grundläggande läsförståelsestrategierna.</p> <p>Eleven kan iaktta och utvärdera sig själv som läsare.</p>	<p>texter som är lämpliga för hans ålder.</p> <p>Eleven kan använda grundläggande läsförståelsestrategier på ett mångsidigt och ändamålsenligt sätt.</p>
M6 stödja eleven i att utveckla sin färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av många olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet (I2)	Eleven utvecklar sin färdighet att redogöra för, utvärdera och tolka texter av många olika slag och breddar sitt ord- och begreppsförråd.	Förmåga att redogöra för och förstå text	<p>Eleven kan med hjälp av stödfrågor återge något av innehållet i en text.</p> <p>Eleven kan identifiera ord och begrepp som är nya för hen i texter.</p> <p>Eleven kan under handledning identifiera några typiska drag för enkla textgenrer.</p>	<p>Eleven kan urskilja textens huvuddrag och under handledning nämna något syfte med texten.</p> <p>Eleven kan under handledning härleda betydelsen av nya ord och begrepp.</p> <p>Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring några språkliga och visuella särdrag för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.</p>	<p>Eleven kan under handledning göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.</p> <p>Eleven kan härleda betydelsen av nya ord och begrepp.</p> <p>Eleven kan under handledning beskriva de centrala språkliga, visuella och textuella dragen i vanliga typer av berättande, beskrivande, instruerande</p>	<p>Eleven kan göra iakttagelser kring textens strukturer och deras betydelse och reflektera över textens syften.</p>

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
					och ställningstagande texter.	
M7 handleda eleven i att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet (I2)	Eleven lär sig att söka information, använda mångsidiga informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet.	Färdigheter i informationssökning och källkritik	Eleven kan under handledning plocka ut enskild information ur givna källor.	Eleven kan använda olika textmiljöer som källa och under handledning söka information i dem. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om källornas tillförlitlighet.	Eleven kan använda olika källor och söka information i dem. Eleven kan nämna några typiska drag för tillförlitliga källor.	Eleven kan på ett mångsidigt sätt använda olika källor.
M8 sporra eleven att utveckla sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt ge möjlighet till positiva läserfarenheter, släcka kunskapsörst samt möjliggöra läsupplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer (I2)	Eleven utvecklar sin litteraturkunskap och sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur, medie- och andra texter samt lär sig att dela med sig av sina läsupplevelser även i multimediala miljöer.	Kunskap om litteratur och texter för barn och unga och förmåga att dela med sig av sina läsupplevelser	Eleven kan under handledning återge intrigen i en enkel fiktiv text. Eleven kan med hjälp av stödfrågor berätta om sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.	Eleven kan beskriva dragen i fiktiva texter med hjälp av begreppen intrig och person. Eleven kan ytligt beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.	Eleven kan redogöra för fiktiva texter genom att använda begreppen intrig, person, berättare, plats och tid. Eleven kan beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser.	Eleven kan redogöra för fiktiva texter med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan mångsidigt beskriva sina läs-, lyssnar- och tittarupplevelser och reflektera över dem.
Att producera texter						

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent (I3)	Eleven lär sig uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärker en positiv bild av sig själv som textproducent.	Förmåga att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter samt utveckla färdigheter som textproducent	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera texter där hen uttrycker sina tankar, upplevelser eller åsikter. Eleven kan under handledning nämna något enskilt utvecklingsområde som textproducent.	Eleven kan under handledning producera texter, där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter på ett begripligt sätt. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna någon styrka och något utvecklingsområde.	Eleven kan producera texter som förmedlar hens upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.	Eleven kan mångsidigt och smidigt producera texter där hen uttrycker sina upplevelser, tankar och åsikter. Eleven kan på ett realistiskt sätt utvärdera sig själv som textproducent.
M10 uppmuntra och handleda eleven att verbalisera sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer (I3)	Eleven lär sig producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter, även i multimediala miljöer.	Förmåga att behärska textgenrer	Eleven kan med hjälp av modeller eller stödfrågor producera enkla berättande texter om ett för hen bekant ämne.	Eleven kan under handledning producera berättande, beskrivande, instruerande texter samt använda några uttrycks sätt som är typiska för dem.	Eleven kan under handledning använda uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.	Eleven kan använda ändamålsenliga uttryckssätt som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och enkla ställningstagande texter.
M11 handleda eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka	Eleven utvecklar sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärker färdigheterna i	Förmåga att utveckla skrivfärdigheten och behärska skriftspråket	Eleven kan skriva korta begripliga och sammanhängande texter för hand och	Eleven kan skriva texter relativt smidigt både för hand och med hjälp av digitala verktyg.	Eleven kan skriva texter smidigt för hand och med hjälp av digitala verktyg.	Eleven kan skriva smidigt och tydligt för hand samt producera

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket (I3)	rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket.		med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt slumpmässigt använda skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn. Uttryckssättet har tydliga talspråkliga drag.	Eleven kan under handledning rubricera sin text samt formulera meningar och använda några olika satsstrukturer samt följa några av standardspråkets skriftspråksnormer.	Eleven kan under handledning rubricera och dela in sin text i stycken samt behärskar det centrala av standardspråkets skriftspråksnormer.	text med hjälp av digitala verktyg. Eleven kan rubricera och dela in sin text i stycken på ett ändamålsenligt sätt samt behärskar standardspråkets skriftspråksnormer.
M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att producera text tillsammans, ta emot och ge konstruktiv respons, vägleda eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer (I3)	Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och sin förmåga att producera text tillsammans, utvärdera sina egna och andras texter och ta emot respons på sina egna texter samt lär sig att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer.	Förmåga att behärska textproduktionsprocessen och att kommunicera på ett etiskt sätt	Eleven kan planera och producera text med hjälp av modeller eller stödfrågor. Eleven kan göra några ytliga iakttagelser om sin egen text.	Eleven kan under handledning planera och producera text individuellt och i grupp. Eleven kan under handledning göra iakttagelser om sin egen text. Hen kan ge knapphändig respons på andras texter. Eleven kan mekaniskt använda källor. Eleven kan under handledning följa	Eleven kan under handledning redigera sin text på basis av respons. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons på texter. Eleven kan under handledning använda källor. Eleven följer upphovsrättsliga normer.	Eleven kan redigera struktur och språk i sin text. Eleven kan utvärdera sina egna texter och ta emot respons samt ge konstruktiv respons på andras texter. Eleven kan använda källor på ett ändamålsenligt sätt.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
				upphovsrättsliga normer.		
Att förstå språk, litteratur och kultur						
M13 handleda eleven att stärka sin språkliga medvetenhet, väcka elevens intresse för att undersöka och observera språket och dess olika varianter samt ge eleven möjligheter att använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer och hjälpa eleven att förstå betydelsen av språkliga val (I4)	Eleven lär sig att stärka sin språkliga medvetenhet, undersöka och observera språket och dess olika varianter samt använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer samt lär sig förstå betydelsen av språkliga val.	Utveckla förmågan att observera språk	Eleven kan göra slumpmässiga iakttagelser om några språkliga situationer. Eleven kan nämna några drag och strukturer i språk och text.	Eleven kan göra iakttagelser om olika språkliga situationer. Eleven kan nämna flera drag och strukturer i språk och text.	Eleven kan göra iakttagelser kring följderna av språkliga val i olika situationer. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp beskriva drag och strukturer i språk och text som producerats i olika situationer.	Eleven kan mångsidigt reflektera kring följderna av språkliga val i förhållande till situationen och syftet med den. Eleven kan med hjälp av lämpliga begrepp mångsidigt beskriva språkliga och textuella drag och strukturer som producerats i olika situationer.
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsoplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek (I4)	Eleven vidgar sin textvärld och läser litteratur som är riktad till barn och unga samt lär sig att använda bibliotek.	Litteraturkunskap och en vidgad textvärld	Eleven har läst något kort skönlitterärt verk och faktabok som är lämplig för hans ålder.	Eleven har läst en del av de skönlitterära eller facklitterära verk man kommit överens om. Eleven håller sig till välbekanta textgenerer.	Eleven har läst de skönlitterära och facklitterära verk man kommit överens om. Eleven kan välja olika texter att läsa som är lämpliga för hans ålder.	Eleven kan välja texter att läsa som är nya för hen. Eleven kan använda bibliotekstjänster mångsidigt.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömning	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
				Eleven kan använda bibliotekstjänster under handledning.	Eleven kan använda bibliotekstjänster självständigt.	
M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska grannspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner (I4)	Eleven utvecklar sin(a) språklig(a) och kulturella identitet(er) och lär sig att värdesätta olika kulturer och språk samt lär sig att använda medier och kulturutbud.	Att utveckla språklig och kulturell medvetenhet	Eleven kan under handledning nämna några likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan nämna några språk som talas i de nordiska länderna. Eleven kan berätta om sin egen användning av medier och kulturtjänster.	Eleven kan nämna flera likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan nämna flera språk som talas i de nordiska länderna och hör skillnaden mellan några av dem. Eleven kan beskriva medie- och kulturutbud som intresserar hen själv.	Eleven kan under handledning jämföra likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan identifiera språk som talas i de nordiska länderna. Eleven kan beskriva mediernas och kulturens roll i den egna vardagen.	Eleven kan reflektera kring likheter och skillnader i språk och kultur. Eleven kan jämföra likheter och skillnader i de nordiska grannspråken. Eleven kan reflektera över medie- och kulturutbudets betydelse mer omfattande än enbart utgående från sin egen erfarenhet.

Innehåll åk 6

I 1: Utveckla förmågan att hålla en presentation. Att skriva använda nyckelord och beakta sin publik. Öva att använda retoriska verktyg såsom pauser, betoningar och gester. Öva sig på att föra fram egna åsikter på ett respektfullt sätt, att motivera dem och samtidigt lyssna på de andra. Reflektera över styrkor och utvecklingsområden som kommunikatör. Öva sig att kommunicera i olika situationer, till exempel i grupparbeten. Ge eleverna möjlighet att delta i dramaövningar.

I 2: Läs olika slag av texter och fortsätta utveckla läsandet och lässtrategier. Läs texter tillsammans och diskutera texters syfte och typiska drag i dem. Dela med sig av sina läsupplevelser och använd begrepp som intrig, person, miljö, tid och berättare. Aktivt utöka ordförrådet och lära sig begrepp som finns i lästa texter. Söka information från olika källor och vidga sin kunskap genom att läsa. Bedöma källors tillförlitlighet och hänvisa till källor.

I 3: Producera olika slag av texter, till exempel med hjälp av cirkelmodellen. Lyfta fram vikten av att bearbeta text (t.ex. styckeindelning, ordval och rättstavning). Att ta till sig respons som läraren ger under skrivprocessen. Fortsätta utnyttja stavningskontrollen i skrivprogram. Skriva egna texter med utgångspunkt i andras texter och ange källor. Reflektera över sig själv som skribent. Att agera etiskt på nätet och följa principer för upphovsrätt.

I 4: Stöda eleven att hitta intressant läsning, till exempel genom bokprat och att ständigt erbjuda eleven olika slag av litteratur. Ge möjlighet att diskutera och bearbeta det lästa. Uppmuntra till läsintresse och läsglädje, till exempel genom att läsa texter tillsammans. Prata om och undersöka språket, till exempel hur ord och meningar fungerar. Använda bibliotekstjänster på ett mångsidigt sätt. Ta del av och reflektera över teater, film, konst, medier och annan kultur.

Det andra inhemska språket

Finska, A-lärokurs

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i finska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i finska. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i finska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i finska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			<p>Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.</p> <p>I årskurserna 1 – 3 ska läraren ge en verbal bedömning i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till alla bedömningsbara mål i den lokala läroplanen.</p> <p>I årskurserna 4 – 6 ska läraren ge ett siffreritsord genom att bedöma alla årskursvisa mål i den lokala läroplanen.</p> <p>För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A- lärokursen i finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål och innehåll.</p>
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen finskan och olika språk och kulturer i sin närmiljö.</p> <p>Eleven lär sig att förstå svenskans och finskans ställning som nationalspråk.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden i närmiljön samt om finskans ställning och betydelse	
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>		
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla nyfikenhet för språket och språklig förmåga (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan finska och andra språk.</p> <p>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska.</p>	Språklig förmåga	
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material (I1)	Eleven lär sig att hitta och välja finskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.	Förmåga att hitta finskspråkigt material	
Färdigheter för språkstudier			
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra (I2)	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp.	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
	Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.		Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en (I2)	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina språkfärdigheter.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Bedömningsprinciperna i korthet: •Bedömningen är jämlik •Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet •Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig •Bedömningen är mångsidig •Bedömningen bygger på mål och kunskapskrav •Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation (I3)	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	
M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier (I3)	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk (I3)	Eleven lär sig att kommunicera på ett för språket och kulturen artigt sätt	Kulturellt lämpligt språkbruk	
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter (I3)	Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter	Förmåga att tolka texter	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll (I3)	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt och att använda ett lämpligt uttrycksförråd. Eleven lär sig uttala förståeligt.	Förmåga att producera texter	

Innehåll finska åk 3-6

I1

- bekanta sig med talad finska i klassen, skolan eller omgivningen
- fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund
- inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället
- lyssna på olika former av talad finska och bekanta sig med olika former av skriven finska
- diskutera och fundera över hur man kan kommunicera om man endast har ringa kunskaper i ett språk
- träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer

I2

- lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar
- vägleda eleven att lägga märke till finskan runt omkring sig
- lära sig effektiva sätt att studera språk, som till exempel att använda nya ord och strukturer i olika egna sammanhang, att öva sig i studieteknik och att lära sig härleda ords betydelse ur en kontext

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			<p>Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.</p> <p>I årskurserna 1 – 3 ska läraren ge en verbal bedömning i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till alla bedömningsbara mål i den lokala läroplanen.</p> <p>I årskurserna 4 – 6 ska läraren ge ett siffreritsord genom att bedöma alla årskursvisa mål i den lokala läroplanen.</p> <p>För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A- lärokursen i finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål och innehåll.</p>
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen finskan och olika språk och kulturer i sin närmiljö.</p> <p>Eleven lär sig att förstå svenskans och finskans ställning som nationalspråk.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden i närmiljön samt om finskans ställning och betydelse	
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>		
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla nyfikenhet för språket och språklig förmåga (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan finska och andra språk.</p> <p>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska.</p>	Språklig förmåga	
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material (I1)	Eleven lär sig att hitta och välja finskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.	Förmåga att hitta finskspråkigt material	
Färdigheter för språkstudier			
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra (I2)	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp.	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
	Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.		Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en (I2)	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina språkfärdigheter.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Bedömningsprinciperna i korthet: <ul style="list-style-type: none"> •Bedömningen är jämlik •Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet •Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig •Bedömningen är mångsidig •Bedömningen bygger på mål och kunskapskrav •Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation (I3)	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	
M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier (I3)	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk (I3)	Eleven lär sig att kommunicera på ett för språket och kulturen artigt sätt	Kulturellt lämpligt språkbruk	
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter (I3)	Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter	Förmåga att tolka texter	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll (I3)	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt och att använda ett lämpligt uttrycksförråd. Eleven lär sig uttala förståeligt.	Förmåga att producera texter	

Innehåll finska åk 3-6

I1

- bekanta sig med talad finska i klassen, skolan eller omgivningen
- fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund
- inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället
- lyssna på olika former av talad finska och bekanta sig med olika former av skriven finska
- diskutera och fundera över hur man kan kommunicera om man endast har ringa kunskaper i ett språk
- träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer

I2

- lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar
- vägleda eleven att lägga märke till finskan runt omkring sig
- lära sig effektiva sätt att studera språk, som till exempel att använda nya ord och strukturer i olika egna sammanhang, att öva sig i studieteknik och att lära sig härleda ords betydelse ur en kontext

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			<p>Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningsvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.</p> <p>I årskurserna 1 – 3 ska läraren ge en verbal bedömning i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till alla bedömningsbara mål i den lokala läroplanen.</p> <p>I årskurserna 4 – 6 ska läraren ge ett siffreritsord genom att bedöma alla årskursvisa mål i den lokala läroplanen.</p> <p>För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A- lärokursen i finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål och innehåll.</p>
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen finskan och olika språk och kulturer i sin närmiljö.</p> <p>Eleven lär sig att förstå svenskans och finskans ställning som nationalspråk.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden i närmiljön samt om finskans ställning och betydelse	
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>		
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla nyfikenhet för språket och språklig förmåga (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan finska och andra språk.</p> <p>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska.</p>	Språklig förmåga	
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material (I1)	Eleven lär sig att hitta och välja finskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.	Förmåga att hitta finskspråkigt material	
Färdigheter för språkstudier			
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra (I2)	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp.	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
	Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.		Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en (I2)	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina språkfärdigheter.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Bedömningsprinciperna i korthet: <ul style="list-style-type: none"> •Bedömningen är jämlik •Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet •Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig •Bedömningen är mångsidig •Bedömningen bygger på mål och kunskapskrav •Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation (I3)	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	
M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier (I3)	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk (I3)	Eleven lär sig att kommunicera på ett för språket och kulturen artigt sätt	Kulturellt lämpligt språkbruk	
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter (I3)	Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter	Förmåga att tolka texter	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll (I3)	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt och att använda ett lämpligt uttrycksförråd. Eleven lär sig uttala förståeligt.	Förmåga att producera texter	

Innehåll finska åk 3-6

I1

- bekanta sig med talad finska i klassen, skolan eller omgivningen
- fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund
- inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället
- lyssna på olika former av talad finska och bekanta sig med olika former av skriven finska
- diskutera och fundera över hur man kan kommunicera om man endast har ringa kunskaper i ett språk
- träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer

I2

- lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar
- vägleda eleven att lägga märke till finskan runt omkring sig
- lära sig effektiva sätt att studera språk, som till exempel att använda nya ord och strukturer i olika egna sammanhang, att öva sig i studieteknik och att lära sig härleda ords betydelse ur en kontext

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet						
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen finskan och olika språk och kulturer i sin närmiljö.</p> <p>Eleven lär sig att förstå svenskans och finskans ställning som nationalspråk.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden i närmiljön samt om finskans ställning och betydelse	<p>Eleven kan nämna några språk som används i hens närmiljö och vilka nationalspråken i Finland är.</p> <p>Eleven kan nämna enskilda kulturella drag i finskan.</p>	<p>Eleven kan berätta vilka språk som används i hens närmiljö samt om finskans betydelse i hens närmiljö.</p> <p>Eleven kan ge några exempel på kulturella drag i finskan.</p> <p>Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.</p>	<p>Eleven kan berätta om den språkliga mångfalden i närmiljön samt om bakgrunden till varför man talar svenska och finska i Finland.</p> <p>Eleven kan berätta om kulturella drag i finskan.</p> <p>Eleven kan berätta om finskans ställning som nationalspråk.</p>	<p>Eleven kan beskriva den språkliga mångfalden i hens närmiljö.</p> <p>Eleven kan jämföra de kulturella dragen i finska med andra språk.</p> <p>Eleven kan jämföra finskans ställning i Finland i relation till andra språk.</p>
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>		<i>Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självvärderingen reflektera över sina egna erfarenheter.</i>			
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika	Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan	Språklig förmåga	Eleven kan nämna någon likhet och olikhet mellan finska och	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter mellan finska och svenska	Eleven kan berätta om likheterna och olikheterna mellan finska och svenska	Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter mellan finska och

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
språk åt samt stödja hen att utveckla nyfikenhet för språket och språklig förmåga (I1)	finska och andra språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska.		svenska eller andra språk hen kan.	eller andra språk hen kan.	eller andra språk hen kan. Eleven kan nämna några lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska.	svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska.
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material (I1)	Eleven lär sig att hitta och välja finskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.	Förmåga att hitta finskspråkigt material	Eleven kan ge ett exempel på något för hen själv lämpligt finskspråkigt material.	Eleven kan ge exempel på finskspråkigt material som är intressant för hen själv	Eleven kan berätta om finskspråkiga material som är lämpliga och intressanta för hen själv.	Eleven kan jämföra finskspråkiga material som är intressanta och lämpliga för hen själv.
Färdigheter för språkstudier						
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntar eleverna att lära sig och lära av varandra (I2)	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp.	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan berätta om mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå sina mål. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska. Eleven lär sig att använda	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i finska.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en (I2)	olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina språkfärdigheter.	lämpliga sätt att lära sig språk.	Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.	Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation (I3)	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och rutinmässiga kommunikations-situationer.	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner	Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.	Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.
M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier (I3)	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet). Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Använder mera sällan nonverbala uttryck. Eleven måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven kan i någon mån utnyttja	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
			kunskap eller sina andra språkkunskaper. Eleven kan uttrycka om hen har förstått.	Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.	samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.	samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmänare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk (I3)	Eleven lär sig att kommunicera på ett för språket och kulturen artigt sätt	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa, säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven klarar av korta sociala situationer. Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, inbjudningar, förslag och ursäkter och besvara sådana.	Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och	Eleven lär sig att förstå budskapet i muntliga och skriftliga texter	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck.	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som	Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal.	Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
intressanta muntliga och skriftliga texter (I3)			Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.	innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.	Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.	ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll (I3)	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt och att använda ett lämpligt uttrycksförråd. Eleven lär sig uttala förståeligt.	Förmåga att producera texter	Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i uttal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck. Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt. Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden.	Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer. Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
				och en del av den elementära grammatiken.	Eleven uttalar inövade uttryck begrip- ligt.	andra än inövade uttryck.

Innehåll finska åk 3-6

I1

- bekanta sig med talad finska i klassen, skolan eller omgivningen
- fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund
- inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället
- lyssna på olika former av talad finska och bekanta sig med olika former av skriven finska
- diskutera och fundera över hur man kan kommunicera om man endast har ringa kunskaper i ett språk
- träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer

I2

- lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar
- vägleda eleven att lägga märke till finskan runt omkring sig
- lära sig effektiva sätt att studera språk, som till exempel att använda nya ord och strukturer i olika egna sammanhang, att öva sig i studieteknik och att lära sig härleda ords betydelse ur en kontext

Finska, modersmålsinriktad lärokurs

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inläringssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska genom att bedöma elevernas kunskande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunskande i huvudsak motsvarar den nivå av kunskande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			<p>Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningsvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper.</p> <p>Den europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning i årskurserna 1–3 eller ett siffervitsord i årskurserna 4–6, genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen.</p> <p>För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska.</p> <p>För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål och innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den europeiska</p>
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till och intressera sig för mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen (I1)	<p>Eleven lär sig att göra iakttagelser om mångfalden i den finskspråkiga kulturen som har betydelse för hens lärande.</p> <p>Eleven lär känna karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om mångfalden i den finskspråkiga kulturen.	
M2 att motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund samt att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>	Kännedom om finskans och svenskans ställning och betydelse som nationalspråk.	
M3 handleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i språk och väcka hens nyfikenhet för sin två/flerspråkighet och sin egen kulturbakgrund (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk.</p> <p>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.</p>	Språklig förmåga	
Färdigheter för språkstudier			
M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra (I2)	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och fungera i grupp på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken (I2)	<p>Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska.</p> <p>Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier.</p>	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	<p>referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.</p> <p>Bedömningsprinciperna i korthet:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Bedömningen är jämlik •Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet •Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig •Bedömningen är mångsidig •Bedömningen bygger på mål och kunskapskrav •Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M6 uppmuntra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hans åldersgrupp i relation till livserfarenheten (I3)	Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	
M7 uppmuntra eleven att visa initiativförmåga i kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp (I3)	Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att lära sig att använda kommunikationsstrategier.	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	
M8 handleda eleven att känna igen kulturella drag i kommunikation på målspråket finska och på svenska och att stödja hans växande förmåga i interkulturell kommunikation (I3)	<p>Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation.</p> <p>Eleven lär sig konstruktiv interkulturell kommunikation</p>	Kulturellt lämpligt språkbruk	
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
<p>M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lärstrategier tolka för hen betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk (I3)</p>	<p>Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.</p>	<p>Förmåga att tolka texter</p>	
<p>Växande språkkunskap, förmåga att producera texter</p>			
<p>M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hans vardag och att med hjälp av strukturer på en grundläggande och något mer krävande språkfärdighetsnivå öva sig att producera, dela och publicera redan tolkade texter (I3)</p>	<p>Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt också med hjälp av mer krävande strukturer och ordförråd.</p>	<p>Förmåga att producera texter</p>	

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet:

- olika varianter av talad och skriven finska
- jämföra finska och svenska texter

- fundera över sin egen tvåspråkiga kulturidentitet
- diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk
- fästa uppmärksamhet vid vad som är gemensamt för alla språk
- diskutera hur man kan utnyttja och utveckla den språkkunskap man har
- träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer

I2 Färdigheter för språkstudier:

- lära sig planera arbetet och ta ansvar
- ge och ta emot respons
- använda sig av det finska språket i omgivningen för att utveckla sina språkkunskaper (till exempel via medier, nätet)
- utveckla effektiva lärstrategier i språk
- utvärdera sina språkkunskaper

I3 Växande språkkunskap:

- lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska
- använda språket i olika situationer, även mera krävande situationer
- lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter
- lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv.

Åk 3

Teman och strukturer:

- Jag och familjen, sällskapsdjur
- Vänner
- Mina fritidsintressen
- Närmiljön och Finland
- Klockan; hela och halva timmar

- Att skriva korta meddelanden

Skönlitteratur, även högläsning: Det finska alfabetet Stavning lång och kort vokal (Kiina, kina); dubbelteckning (kissa, kisa)

Åk 3

Teman och strukturer:

- Jag och familjen, sällskapsdjur
- Vänner
- Mina fritidsintressen
- Närmiljön och Finland
- Klockan; hela och halva timmar
- Att skriva korta meddelanden
- Skönlitteratur, även högläsning: Det finska alfabetet Stavning lång och kort vokal (Kiina, kina); dubbelteckning (kissa, kisa)

- Verb: presens, jakande och nekande
- Nomen: substantiv adjektiv
- Motsatser, synonymer
- Sammansatta ord

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			<p>Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningsvärigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper.</p> <p>Den europeiska språkportfolien eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning i årskurserna 1–3 eller ett siffervitsord i årskurserna 4–6, genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen.</p> <p>För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska.</p> <p>För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål och innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den europeiska</p>
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till och intressera sig för mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen (I1)	<p>Eleven lär sig att göra iakttagelser om mångfalden i den finskspråkiga kulturen som har betydelse för hans lärande.</p> <p>Eleven lär känna karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om mångfalden i den finskspråkiga kulturen.	
M2 att motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund samt att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>	Kännedom om finskans och svenskans ställning och betydelse som nationalspråk.	
M3 handleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i språk och väcka hans nyfikenhet för sin två/flerspråkighet och sin egen kulturbakgrund (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk.</p> <p>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.</p>	Språklig förmåga	
Färdigheter för språkstudier			
M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra (I2)	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och fungera i grupp på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken (I2)	<p>Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska.</p> <p>Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier.</p>	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	<p>referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.</p> <p>Bedömningsprinciperna i korthet:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Bedömningen är jämlik •Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet •Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig •Bedömningen är mångsidig •Bedömningen bygger på mål och kunskapskrav •Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M6 uppmuntra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hans åldersgrupp i relation till livserfarenheten (I3)	Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	
M7 uppmuntra eleven att visa initiativförmåga i kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp (I3)	Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att lära sig att använda kommunikationsstrategier.	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	
M8 handleda eleven att känna igen kulturella drag i kommunikation på målspråket finska och på svenska och att stödja hans växande förmåga i interkulturell kommunikation (I3)	<p>Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation.</p> <p>Eleven lär sig konstruktiv interkulturell kommunikation</p>	Kulturellt lämpligt språkbruk	
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
<p>M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lärstrategier tolka för hen betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk (I3)</p>	<p>Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.</p>	<p>Förmåga att tolka texter</p>	
<p>Växande språkkunskap, förmåga att producera texter</p>			
<p>M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hans vardag och att med hjälp av strukturer på en grundläggande och något mer krävande språkfärdighetsnivå öva sig att producera, dela och publicera redan tolkade texter (I3)</p>	<p>Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt också med hjälp av mer krävande strukturer och ordförråd.</p>	<p>Förmåga att producera texter</p>	

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet:

- olika varianter av talad och skriven finska

- jämföra finska och svenska texter
- fundera över sin egen tvåspråkiga kulturidentitet
- diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk
- fästa uppmärksamhet vid vad som är gemensamt för alla språk
- diskutera hur man kan utnyttja och utveckla den språkkunskap man har
- träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer

I2 Färdigheter för språkstudier:

- lära sig planera arbetet och ta ansvar
- ge och ta emot respons
- använda sig av det finska språket i omgivningen för att utveckla sina språkkunskaper (till exempel via medier, nätet)
- utveckla effektiva lärstrategier i språk
- utvärdera sina språkkunskaper

I3 Växande språkkunskap:

- lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska
- använda språket i olika situationer, även mera krävande situationer
- lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter
- lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv.

- Åk 4 Teman och strukturer

-
- Mina vänner Hobbyn
- Klockan, veckodagar, månader, årstider
- Min skola Väderstreck
- Finsk natur och djur Norden Skönlitteratur
- Stavning: lång och kort vokal (Kiina, kina) ; dubbelteckning (kissa, kisa)
- ;"äng"-ääne ; egennamn och artnamn ; sammansatta ord med bindestreck
- Nomen: Substantiv, adjektiv, räkneord: komparation, motsatser, synonymer; grundtal
- Verb: presens och imperfekt, jakande och nekande

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			<p>Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärningsvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper.</p> <p>Den europeiska språkportfolien eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning i årskurserna 1–3 eller ett siffervitsord i årskurserna 4–6, genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen.</p> <p>För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i modersmålsinriktad finska.</p> <p>För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål och innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den europeiska</p>
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till och intressera sig för mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen (I1)	<p>Eleven lär sig att göra iakttagelser om mångfalden i den finskspråkiga kulturen som har betydelse för hens lärande.</p> <p>Eleven lär känna karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om mångfalden i den finskspråkiga kulturen.	
M2 att motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund samt att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>	Kännedom om finskans och svenskans ställning och betydelse som nationalspråk.	
M3 handleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i språk och väcka hens nyfikenhet för sin två/flerspråkighet och sin egen kulturbakgrund (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk.</p> <p>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.</p>	Språklig förmåga	
Färdigheter för språkstudier			
M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra (I2)	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och fungera i grupp på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken (I2)	<p>Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska.</p> <p>Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier.</p>	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	<p>referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.</p> <p>Bedömningsprinciperna i korthet:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Bedömningen är jämlik •Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet •Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig •Bedömningen är mångsidig •Bedömningen bygger på mål och kunskapskrav •Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M6 uppmuntra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hans åldersgrupp i relation till livserfarenheten (I3)	Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	
M7 uppmuntra eleven att visa initiativförmåga i kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp (I3)	Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att lära sig att använda kommunikationsstrategier.	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	
M8 handleda eleven att känna igen kulturella drag i kommunikation på målspråket finska och på svenska och att stödja hans växande förmåga i interkulturell kommunikation (I3)	<p>Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation.</p> <p>Eleven lär sig konstruktiv interkulturell kommunikation</p>	Kulturellt lämpligt språkbruk	
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
<p>M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lärstrategier tolka för hen betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk (I3)</p>	<p>Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.</p>	<p>Förmåga att tolka texter</p>	
<p>Växande språkkunskap, förmåga att producera texter</p>			
<p>M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hans vardag och att med hjälp av strukturer på en grundläggande och något mer krävande språkfärdighetsnivå öva sig att producera, dela och publicera redan tolkade texter (I3)</p>	<p>Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt också med hjälp av mer krävande strukturer och ordförråd.</p>	<p>Förmåga att producera texter</p>	

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet:

- olika varianter av talad och skriven finska
- jämföra finska och svenska texter

- fundera över sin egen tvåspråkiga kulturidentitet
- diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk
- fästa uppmärksamhet vid vad som är gemensamt för alla språk
- diskutera hur man kan utnyttja och utveckla den språkkunskap man har
- träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer

I2 Färdigheter för språkstudier:

- lära sig planera arbetet och ta ansvar
- ge och ta emot respons
- använda sig av det finska språket i omgivningen för att utveckla sina språkkunskaper (till exempel via medier, nätet)
- utveckla effektiva lärstrategier i språk
- utvärdera sina språkkunskaper

I3 Växande språkkunskap:

- lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska
- använda språket i olika situationer, även mera krävande situationer
- lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter
- lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv.

Åk 5 Teman och strukturer

- Finska traditioner och mat, förr och nu
- Kroppsdelar
- Europa : länder och huvudstäder ; att resa
- Tolerans
- Ordspråk och talesätt Idiomatiska uttryck Skönlitteratur
- Nomen: substantiv, räkneord, pronomen
- possessivsuffix, enkel böjning av grundtal och ordningstal, datum Verb: perfekt och pluskvamperfekt, kort om passiv
- Ordklasser: verb, nomen (substantiv, adjektiv, räkneord, pronomen), partiklar
- Huvudsats och bisats Satsdelar (subjekt, objekt och predikat)

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet						
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till och intressera sig för mångfalden och utbudet av finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet och att hjälpa eleven att bli förtrogen med karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen (I1)	<p>Eleven lär sig att göra iakttagelser om mångfalden i den finskspråkiga kulturen som har betydelse för hens lärande.</p> <p>Eleven lär känna karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om mångfalden i den finskspråkiga kulturen.	Eleven kan hitta finskspråkigt material. Eleven kan ge exempel på karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.	<p>Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt material.</p> <p>Eleven kan berätta om karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.</p>	<p>Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt material som stödjer det egna lärandet.</p> <p>Eleven kan beskriva karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.</p>	<p>Eleven kan hitta lämpligt och intresseväckande finskspråkigt material som utvecklar det egna lärandet.</p> <p>Eleven kan mer detaljerat beskriva karaktäristiska drag i den finskspråkiga kulturen.</p>
M2 att motivera eleven att värdesätta sin egen och andras språkliga och kulturella bakgrund, svenskans och finskans ställning som nationalspråk samt att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund samt att förstå finskans och svenskans ställning som nationalspråk.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>	Kännedom om finskans och svenskans ställning och betydelse som nationalspråk.	<p>Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är.</p> <p>Eleven kan nämna någon orsak till att man talar finska och svenska i Finland.</p>	<p>Eleven kan nämna vilka Finlands nationalspråk är samt ge exempel på deras ställning och betydelse.</p> <p>Eleven kan ge exempel på orsaker till att man talar finska och svenska i Finland.</p>	<p>Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk samt om deras ställning och betydelse.</p> <p>Eleven kan berätta om varför man talar finska och svenska i Finland.</p>	<p>Eleven kan berätta om Finlands nationalspråk samt jämföra deras ställning och betydelse.</p> <p>Eleven kan reflektera över varför man talar finska och svenska i Finland.</p>
M3 handleda eleven att lägga märke till likheter och olikheter i språk och väcka hens nyfikenhet för sin	Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk.	Språklig förmåga	Eleven kan nämna någon likhet och olikhet mellan finska och svenska eller andra språk hen kan.	Eleven kan ge exempel på likheter och olikheter mellan finska och svenska	Eleven kan berätta om likheterna och olikheterna mellan finska och svenska	Eleven kan jämföra och dra nytta av likheter och olikheter mellan finska och svenska

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
två/flerspråkighet och sin egen kulturbakgrund (I1)	Eleven lär sig att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.		Eleven kan ge ett exempel på något lämpligt sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.	eller andra språk hen kan. Eleven kan ge några exempel på lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.	eller andra språk hen kan. Eleven kan berätta om lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin språk- och kulturbakgrund.	svenska eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga sätt för att utveckla sin språkliga förmåga i finska med stöd av sin egen språk- och kulturbakgrund.
Färdigheter för språkstudier						
M4 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntar eleverna att lära sig och lära av varandra (I2)	Eleven lär sig att berätta om mål för sina studier i finska. Eleven lär sig att samarbeta och fungera i grupp på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Förmåga att berätta om mål för sina studier i finska, att samarbeta och fungera i grupp	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i finska. Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan förtydliga mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan berätta om mål för sina studier i finska. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i finska och berätta hur hen arbetar för att nå målen. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.
M5 handleda eleven att också med hjälp av digitala verktyg ta ansvar för sina språkstudier och	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i finska.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i finska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i finska.	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i finska.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
mångsidigt och aktivt använda sina kunskaper i både finska och svenska t.ex. genom att söka information på båda språken (I2)	Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i finska samt för sina språkstudier.		Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk.	Eleven kan använda några olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig finska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.2	Kunskapsnivå B1.1	Kunskapsnivå B1.1/B1.2
M6 uppmuntra eleven att diskutera och debattera ämnen som lämpligen angår och intresserar hans åldersgrupp i relation till livserfarenheten (I3)	Eleven lär sig att aktivt delta i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.	Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer. Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.	Eleven kan relativt obehindrat kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter i vardagliga kommunikationssituationer.	Eleven kan kommunicera, delta i diskussioner och uttrycka sina åsikter också i vissa mer krävande situationer som till exempel då man diskuterar en aktuell händelse.
M7 uppmuntra eleven att visa initiativförmåga i kommunikationssituationer och att utveckla språkliga kompensationsstrategier, t.ex. i samband med nya ord och begrepp (I3)	Eleven lär sig att ta initiativ i kommunikationssituationer och att lära sig att använda kommunikationsstrategier.	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord. Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller	Eleven kan i någon mån ta initiativ i olika skeden av en kommunikationssituation och försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet. Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller	Eleven kan ta initiativ i en kommunikationssituation där ett bekant ämne behandlas och kan försäkra sig om att samtalspartnern har förstått budskapet, rätta till missförstånd.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
			<p>liknande minimal respons.</p> <p>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.</p>	<p>förtydliga. Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmännare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).</p>	<p>omformulera sitt budskap. Kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck.</p>	<p>Eleven kan omskriva eller byta ut obekanta ord eller omformulera sitt budskap.</p> <p>Eleven kan diskutera betydelsen av obekanta uttryck och också av relativt komplicerade uttryck.</p>
<p>M8 handleda eleven att känna igen kulturella drag i kommunikation på målspråket finska och på svenska och att stödja hans växande förmåga i interkulturell kommunikation (13)</p>	<p>Eleven lär sig att känna igen kulturella drag i kommunikation.</p> <p>Eleven lär sig konstruktiv interkulturell kommunikation</p>	<p>Kulturellt lämpligt språkbruk</p>	<p>Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.</p>	<p>Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt.</p> <p>Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.</p>	<p>Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna.</p> <p>Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till några viktiga kulturellt betingade aspekter.</p>	<p>Eleven visar att hen behärskar de viktigaste artighetskutymerna och kan fästa vikt vid språkets formalitet.</p> <p>Eleven kan i sin kommunikation ta hänsyn till de viktigaste kulturellt betingade aspekterna.</p>
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.2	Kunskapsnivå B1.1	Kunskapsnivå B1.1/B1.2

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M9 erbjuda eleven möjlighet att med hjälp av olika källor lyssna på, läsa och med hjälp av läs- och lärstrategier tolka för hen betydelsefulla lättbegripliga texter på standardspråk (I3)	Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter och att tillämpa olika strategier för att tolka dem.	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.	Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.	Eleven förstår det väsentliga och vissa detaljer i tydligt och relativt långsamt allmänspråkligt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även oförberedd det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.	Eleven förstår det väsentliga och många detaljer i lite mer krävande allmänspråkligt och relativt långsamt tal eller i lättfattlig skriven text. Eleven förstår tal eller skriven text som bygger på gemensam erfarenhet eller allmän kunskap. Eleven urskiljer även utan förberedelse det centrala innehållet, nyckelord och viktiga detaljer.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			Kunskapsnivå A1.2	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2	Kunskapsnivå A2.2/B1.1
M10 handleda eleven att producera texter som hänför sig till hens vardag och att med hjälp av strukturer på en grundläggande och något mer krävande språkfärdighetsnivå öva sig att producera, dela och	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt också med hjälp av mer krävande strukturer och ordförråd.	Förmåga att producera texter	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen.	Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen. Eleven behärskar ett lätt förutsägbart	Eleven kan räkna upp och beskriva (för åldern typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer.	Eleven kan redogöra för det väsentliga angående vardagliga ämnen, verkliga eller fiktiva, som intresserar hen. Eleven använder sig av ett relativt omfattande ordförråd och

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
publicera redan tolkade texter (I3)			<p>Eleven uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt.</p> <p>Eleven behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.</p>	<p>ordförråd och många centrala strukturer.</p> <p>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.</p>	<p>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.</p>	<p>också krävande strukturer samt idiomatiska uttryck.</p> <p>Eleven kan tillämpa grundläggande uttalsregler också på andra än inövade uttryck.</p>

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet:

- olika varianter av talad och skriven finska
- jämföra finska och svenska texter
- fundera över sin egen tvåspråkiga kulturidentitet
- diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk
- fästa uppmärksamhet vid vad som är gemensamt för alla språk
- diskutera hur man kan utnyttja och utveckla den språkkunskap man har
- träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer

I2 Färdigheter för språkstudier:

- lära sig planera arbetet och ta ansvar
- ge och ta emot respons
- använda sig av det finska språket i omgivningen för att utveckla sina språkkunskaper (till exempel via medier, nätet)
- utveckla effektiva lärstrategier i språk

- utvärdera sina språkkunskaper

I3 Växande språkkunskap:

- lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska
- använda språket i olika situationer, även mera krävande situationer
- lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter
- lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv.

Åk 6

- Teman och strukturer Yrken
- Media och mediakunskap, nyheter Traditioner, att vara finländare Finsk design och hantverk Dialekter och slang
- Besläktade språk Skönlitteratur och faktatext
- Repetition av alla ordklasser: verb,
- nomen (substantiv, adjektiv, räkneord, pronomen), partiklar
- Nomen: kasus (även jämföra med svenska)
- Verb: alla tempus i aktiv och passiv Satsdelar (subjekt, objekt och predikat)
- De vanligaste förkortningarna

Främmande språk

Engelska, A-lärokurs

Bedömning av elevens lärande och kunnande i A-lärokursen i engelska i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. För att studierna ska framskrida är det centralt att eleven genomför självvärdering och kamratrespons. Mångsidig bedömning ger de elever som har inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sitt kunnande.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i A-lärokursen i engelska genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i engelska. Eleven har uppnått målen i A-lärokursen i engelska för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i A-lärokursen i engelska och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i A-lärokursen i engelska och i vitsordet som ska bildas.

I bedömningen ska man ta i beaktande alla mål i läroämnet. Bedömningen av förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter, ska grunda sig på den europeiska referensramen och den finländska nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som utarbetats utgående från den.

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			<p>Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärnings-svårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i engelska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i engelska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga</p>
M1 handleda eleven att lägga märke till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen samt engelskans ställning som ett globalt kommunikationsspråk (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen den språkliga och kulturella mångfalden i sin närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven lär sig att förstå engelskans ställning som globalt kommunikationsspråk.</p>	<p>Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden samt om engelskans ställning och betydelse</p>	
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.</p> <p>Eleven lär sig att värdesätta den språkliga och kulturella mångfalden i världen.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>	<p><i>Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självvärderingen reflektera över sina egna erfarenheter.</i></p> <p>Genomsyrar undervisningen i 4-6.</p>	
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig slutledningsförmåga (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk.</p> <p>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.</p>	<p>Språklig slutledningsförmåga</p>	
M4 handleda eleven att förstå att det finns gott om material på engelska och att välja innehållsmässigt och till svårighetsgraden lämpligt material som stödjer det egna lärandet (I1)	<p>Eleven lär sig att hitta och välja engelskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.</p>	<p>Förmåga att hitta engelskspråkigt material</p> <p>Anpassas enligt elevens nivå/årskurs.</p>	
Färdigheter för språkstudier			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans (I2)	Eleven lär sig att berätta om målen för sina studier i engelska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans	Förmåga att berätta om målen för sina studier i engelska och att fungera i grupp.	innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt öva sina kunskaper i engelska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst (I2)	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i engelska Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i engelska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina färdigheter i engelska.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i engelska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Bedömningsskala årskurs 4–6 10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande. 9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M7 handleda eleven att öva sig i att kommunicera på olika sätt och i olika miljöer också genom att uppmuntra till fortsatt interaktion oberoende av avbrott och pauser	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och – färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.
M8 uppmuntra eleven att med hjälp av olika slag av strategier hålla igång och utveckla en kommunikation (I3)	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier i olika kommunikationssituationer	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	7 Eleven innehar grundkunskaper och – färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.
M9 stödja elevens kulturellt lämpliga språkbruk genom att erbjuda möjligheter att mångsidigt öva sig i sociala situationer (I3)	Eleven lär sig att använda för engelska språket och för kulturerna inom språkområdet typiska artighetsfraser	Kulturellt lämpligt språkbruk	6 Eleven har grundkunskaper och –

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.
M10 handleda eleven att med hjälp av olika strategier sätta sig in i muntliga och skriftliga texter av varierande svårighetsgrad (I3)	Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter med hjälp av olika strategier	Förmåga att tolka texter. Anpassas enligt elevens nivå/årskurs.	
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och – färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet. 4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet.
M11 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en växande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal (I3)	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda engelskans centrala ordförråd och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala förståeligt.	Förmåga att producera texter	

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet:

Att bekanta sig med språklig och kulturell mångfald och engelskans utbredning. Att fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Att inhämta kunskap om språkets och kulturens betydelse för individen och samhället. Att träna artigt språkbruk i kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier:

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att lära sig effektiva sätt att studera språk.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter:

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på engelska och att behandla olika teman. Att använda språket för olika syften.

Temaområden:

ÅK 4

- Djur
- Färger
- Att träffa människor från andra kulturer
- Väderstrecken
- Hobbyn och fritidsintressen
- Släkt och familj

- Hemmet
- Tid (årstider, veckodagar, månader)
- Ord besläktade med engelskan

Strukturer:

ÅK 4

- Alfabetet
- Hälsnings- och artighetsfraser
- Släktord
- Artiklarna a, an och the
- Enkelt presens
- Grundtalen 1–20
- Modala hjälpverb (can, can't, must)
- Verben to be och to have
- Verben have och has
- Personliga pronomen
- Possessiva pronomen
- Possessiv genitiv
- Pluralis
- Imperativ
- Demonstrativa pronomen
- Prepositioner
- Frågeord och frågor
- Introduktion till några centrala ljud och fonetiska tecken i engelskan (t.ex. [ʌ], [ə], [s] och [z])
- Jämna klockslag

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			<p>Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärnings-svårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i engelska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i engelska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga innehåll. Bedömningen av</p>
M1 handleda eleven att lägga märke till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen samt engelskans ställning som ett globalt kommunikationsspråk (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen den språkliga och kulturella mångfalden i sin närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven lär sig att förstå engelskans ställning som globalt kommunikationsspråk.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden samt om engelskans ställning och betydelse	
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.</p> <p>Eleven lär sig att värdesätta den språkliga och kulturella mångfalden i världen.</p> <p>Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.</p>	<p><i>Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självvärderingen reflektera över sina egna erfarenheter.</i></p> <p>Genomsyrar undervisningen i 4-6.</p>	
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig slutledningsförmåga (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk.</p> <p>Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.</p>	Språklig slutledningsförmåga	
M4 handleda eleven att förstå att det finns gott om material på engelska och att välja innehållsmässigt och till svårighetsgraden lämpligt material som stödjer det egna lärandet (I1)	<p>Eleven lär sig att hitta och välja engelskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.</p>	<p>Förmåga att hitta engelskspråkigt material</p> <p>Anpassas enligt elevens nivå/årskurs.</p>	
Färdigheter för språkstudier			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans (I2)	Eleven lär sig att berätta om målen för sina studier i engelska. Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans	Förmåga att berätta om målen för sina studier i engelska och att fungera i grupp.	delområdena ska grunda sig på den europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den. Bedömningskala årskurs 4–6
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt öva sina kunskaper i engelska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst (I2)	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i engelska Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i engelska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina färdigheter i engelska.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i engelska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande. 9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			
M7 handleda eleven att öva sig i att kommunicera på olika sätt och i olika miljöer också genom att uppmuntra till fortsatt interaktion oberoende av avbrott och pauser	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och – färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.
M8 uppmuntra eleven att med hjälp av olika slag av strategier hålla igång och utveckla en kommunikation (I3)	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier i olika kommunikationssituationer	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	7 Eleven innehar grundkunskaper och – färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.
M9 stödja elevens kulturellt lämpliga språkbruk genom att erbjuda möjligheter att mångsidigt öva sig i sociala situationer (I3)	Eleven lär sig att använda för engelska språket och för kulturerna inom språkområdet typiska artighetsfraser	Kulturellt lämpligt språkbruk	6 Eleven har grundkunskaper och – färdigheter. Eleven lär sig ännu att

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet. 5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och – färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.
M10 handleda eleven att med hjälp av olika strategier sätta sig in i muntliga och skriftliga texter av varierande svårighetsgrad (I3)	Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter med hjälp av olika strategier	Förmåga att tolka texter	
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet.
M11 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en växande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal (I3)	Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda engelskans centrala ordförråd och centrala strukturer. Eleven lär sig att uttala förståeligt.	Förmåga att producera texter	

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet:

Att bekanta sig med språklig och kulturell mångfald och engelskans utbredning. Att fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Att inhämta kunskap om språkets och kulturens betydelse för individen och samhället. Att träna artigt språkbruk i kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier:

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att lära sig effektiva sätt att studera språk.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter:

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på engelska och att behandla olika teman. Att använda språket för olika syften.

Temaområden:

ÅK 5

- Skolämnen
- Väder
- Natur
- Kläder
- Sport och fritid
- Traditioner

Strukturer:

ÅK 5

- Grundtalen 20–100
- Ordningstal 1st–100th
- Possessiva pronomen
- Genitiv
- Enkel presens
- Pågående handling (–ING)
- Indefinita pronomen
- Lika som (as... as)
- Stavningsförändring i plural (–ies)
- Nekande imperativ
- Personer med verb + er
- Futurum
- Some och any
- Komparation av adjektiv

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet						
M1 handleda eleven att lägga märke till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen samt engelskans ställning som ett globalt kommunikationsspråk (I1)	<p>Eleven lär sig att känna igen den språkliga och kulturella mångfalden i sin närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven lär sig att förstå engelskans ställning som globalt kommunikationsspråk.</p>	Förmåga att bilda sig en uppfattning om den språkliga och kulturella mångfalden samt om engelskans ställning och betydelse	<p>Eleven kan nämna några språk som används i hans närmiljö eller i världen.</p> <p>Eleven kan ge något exempel på typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder.</p>	<p>Eleven kan berätta vilka språk som används i hans närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven kan ge några exempel på typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder.</p> <p>Eleven kan ge exempel på en situation där engelska används som ett globalt kommunikationsspråk.</p>	<p>Eleven kan berätta om den språkliga mångfalden i hans närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven kan ge exempel på typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder.</p> <p>Eleven kan berätta var i och vilka situationer engelska används som ett globalt kommunikationsspråk.</p>	<p>Eleven kan på ett mångsidigt sätt berätta om den språkliga mångfalden i hans närmiljö och i världen.</p> <p>Eleven kan jämföra typiska kulturella drag i olika engelskspråkiga länder.</p> <p>Eleven kan berätta var, i vilka situationer samt varför engelska används som ett globalt kommunikationsspråk.</p>
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt (I1)	<p>Eleven lär sig att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund.</p> <p>Eleven lär sig att värdesätta den språkliga och kulturella mångfalden i världen.</p>	<p><i>Används inte som bedömningsgrund.</i></p> <p><i>Eleven handleds att som en del av självvärderingen reflektera över sina egna erfarenheter.</i></p> <p>Genomsyrar undervisningen i 4-6.</p>				

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
	Eleven lär sig att bemöta människor fördomsfritt.					
M3 handleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig slutledningsförmåga (I1)	Eleven lär sig att känna igen likheter och olikheter mellan olika språk. Eleven lär sig att utveckla sin språkliga slutledningsförmåga.	Språklig slutledningsförmåga	Eleven kan nämna någon likhet och skillnad mellan engelska och modersmålet eller andra språk hen kan.	Eleven kan ge exempel på likheter och skillnader mellan engelska och modersmålet eller andra språk hen kan.	Eleven kan berätta om likheter och skillnader mellan engelska och modersmålet eller andra språk hen kan. Eleven kan nämna några strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.	Eleven kan jämföra likheter och skillnader mellan engelska och modersmålet eller andra språk hen kan. Eleven kan använda lämpliga strategier som stödjer utvecklingen av hens språkliga slutledningsförmåga.
M4 handleda eleven att förstå att det finns gott om material på engelska och att välja innehållsmässigt och till svårighetsgraden lämpligt material som stödjer det egna lärandet (I1)	Eleven lär sig att hitta och välja engelskspråkigt material som är lämpligt och intressant för hen själv.	Förmåga att hitta engelskspråkigt material	Eleven kan ge ett exempel på något för hen själv lämpligt engelskspråkigt material.	Eleven kan ge exempel på engelskspråkiga material som är intressanta för hen själv.	Eleven kan berätta om engelskspråkiga material som är lämpliga och intressanta för hen själv.	Eleven kan jämföra engelskspråkiga material som är lämpliga och intressanta för hen själv.
Färdigheter för språkstudier						
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande	Eleven lär sig att berätta om målen för sina studier i engelska.	Förmåga att berätta om målen för sina studier i engelska och att fungera i grupp.	Eleven kan nämna något enskilt mål för sina studier i engelska.	Eleven kan ge några exempel på mål för sina studier i engelska.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i engelska.	Eleven kan berätta om målen för sina studier i engelska och berätta hur hen

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans (I2)	Eleven lär sig att samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans		Eleven kan stundvis samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter.	Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett sätt som motiverar till att lära sig tillsammans.	arbetar för att uppnå målen. Eleven kan samarbeta och delta i gruppens aktiviteter på ett mångsidigt sätt och som motiverar till att lära sig tillsammans.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt öva sina kunskaper i engelska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst (I2)	Eleven lär sig att ta ansvar för sina studier i engelska Eleven lär sig att använda olika sätt, även digitala, för att utveckla sina kunskaper i engelska samt för sina språkstudier. Eleven lär sig att modigt använda sina färdigheter i engelska.	Förmåga att ta ansvar för sina studier i engelska samt hitta lämpliga sätt att lära sig språk.	Eleven kan under handledning i någon mån ta ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan använda något sätt, även digitala, för att lära sig engelska och andra språk.	Eleven kan i någon mån ta ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan använda några sätt, även digitala, för att lära sig engelska och andra språk.	Eleven kan ta relativt stort ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan använda många olika sätt, även digitala, för att lära sig engelska och andra språk och som främjar det egna lärandet.	Eleven kan ta stort ansvar för sina studier i engelska. Eleven kan mångsidigt utnyttja olika sätt, även digitala, för att lära sig engelska och andra språk och som främjar det egna lärandet.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2
M7 handleda eleven att öva sig i att kommunicera på olika sätt och i olika miljöer också genom att uppmuntra till fortsatt	Eleven lär sig att kommunicera muntligt och skriftligt i olika situationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven klarar sporadiskt av, med stöd av sin samtalspartner, några ofta återkommande och	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.	Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla	Eleven reder sig relativt bra i olika vardagliga kommunikationssituationer.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
interaktion oberoende av avbrott och pauser			rutinmässiga kommunikationssituationer.		igång en konversation.	Eleven kan i allt högre grad ta initiativ i en kommunikationssituation.
M8 uppmuntra eleven att med hjälp av olika slag av strategier hålla igång och utveckla en kommunikation (I3)	Eleven lär sig att använda kommunikationsstrategier i olika kommunikationssituationer	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	<p>Eleven behöver mycket hjälpmedel (till exempel gester, teckningar, lexikon, internet).</p> <p>Eleven kan ibland gissa eller härleda enskilda ords betydelse utgående från kontexten, allmän kunskap eller sina andra språkkunskaper.</p> <p>Eleven kan uttrycka om hen har förstått.</p>	<p>Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel.</p> <p>Eleven kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (till exempel genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons.</p> <p>Eleven måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.</p>	<p>Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation.</p> <p>Eleven använder mera sällan nonverbala uttryck. Eleven måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.</p> <p>Eleven kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.</p>	<p>Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation.</p> <p>Eleven använder vid behov standarduttryck för att be om precisering av nyckelord.</p> <p>Eleven måste då och då be samtalspartnern upprepa eller förtydliga.</p> <p>Eleven använder till exempel ett närliggande eller allmänare begrepp när hen inte vet det exakta begreppet (hund/djur eller hus/stuga).</p>
M9 stödja elevens kulturellt lämpliga språkbruk genom att erbjuda möjligheter	Eleven lär sig att använda för engelska språket och för kulturerna inom	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda några för språket eller kulturen typiska artighetsfraser (hälsa,	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många	Eleven klarar av korta sociala situationer.	Eleven kan använda språket på ett enkelt sätt för centrala ändamål, till exempel

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
att mångsidigt öva sig i sociala situationer (I3)	språkområdet typiska artighetsfraser		säga adjö, tacka) i några mycket rutinmässiga sociala sammanhang.	rutinmässiga sociala sammanhang.	Eleven kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, inbjudningar, förslag och ursäkter och besvara sådana.	för att utbyta information eller uttrycka sin åsikt eller ståndpunkt på ett lämpligt sätt. Eleven kan diskutera artigt med hjälp av vanliga uttryck och grundläggande kommunikationsrutiner.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2
M10 handleda eleven att med hjälp av olika strategier sätta sig in i muntliga och skriftliga texter av varierande svårighetsgrad (I3)	Eleven lär sig att förstå muntliga och skriftliga texter med hjälp av olika strategier	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår en begränsad mängd talade och skrivna ord och uttryck. Eleven känner till teckensystemet eller ett mycket begränsat antal skrivtecken.	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Eleven kan plocka ut enkel information enligt behov ur en kort text.	Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Eleven förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Eleven klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.	Eleven kan i mycket stora drag följa med ett tydligt anförande, känner ofta igen ämnet i en pågående diskussion och förstår det väsentliga i en allmänspråklig text eller långsamt tal som innehåller bekanta ord. Eleven kan härleda betydelsen av obekanta ord utgående från kontexten.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			Kunskapsnivå A1.1	Kunskapsnivå A1.3	Kunskapsnivå A2.1	Kunskapsnivå A2.2

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M11 erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en växande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal (I3)	<p>Eleven lär sig att uttrycka sig muntligt och skriftligt genom att använda engelskans centrala ordförråd och centrala strukturer.</p> <p>Eleven lär sig att uttala förståeligt.</p>	Förmåga att producera texter	<p>Eleven kan uttrycka sig mycket begränsat i tal med hjälp av inövade ord och inlärd standarduttryck.</p> <p>Eleven uttalar några inövade uttryck begripligt.</p> <p>Eleven kan skriva några enskilda ord och uttryck.</p>	<p>Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer.</p> <p>Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden.</p> <p>Eleven uttalar inövade uttryck begripligt.</p>	<p>Eleven kan med enkla meningar och ett konkret ordförråd berätta om vardagliga och konkreta saker som är viktiga för hen.</p> <p>Eleven behärskar ett lätt förutsägbart ordförråd och många centrala strukturer.</p> <p>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.</p>	<p>Eleven kan räkna upp och beskriva (för sin ålder typiska) saker som anknyter till vardagen med hjälp av vanliga ord, några idiomatiska uttryck samt grundläggande och ibland också lite svårare strukturer.</p> <p>Eleven kan tillämpa några grundläggande uttalsregler också i andra än inövade uttryck.</p>

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet:

Att bekanta sig med språklig och kulturell mångfald och engelskans utbredning. Att fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Att inhämta kunskap om språkets och kulturens betydelse för individen och samhället. Att träna artigt språkbruk i kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier:

Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att lära sig effektiva sätt att studera språk.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter:

Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på engelska och att behandla olika teman. Att använda språket för olika syften.

Temaområden:

ÅK 6

- Engelskspråkiga länder
- Nationaliteter
- Amerikansk och brittisk kultur
- Resande
- Film
- Hälsa och sjukdom
- Texter i olika medier (t.ex. låttexter, skådespel, intervjuer)

Strukturer:

ÅK 6

- Regelbunden och oregelbunden preteritum (uttal av –ed)
- Grundläggande oregelbundna verb (i grundform, preteritum och perfekt)
- Oregelbundna pluraländelser
- Det fonetiska alfabetet
- Frågepåhäng
- Nationalitetsord
- Datum
- Adverb med –ly ändelse
- Tidsadverbial och klockan
- Skillnader mellan amerikansk och brittisk engelska
- Stora tal

Matematik

Bedömning av elevens lärande och kunnande i matematik i årskurs 3–6

Vid bedömningen av lärandet i matematik är det centrala att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen ska vara mångsidig och responsen handledande och konstruktiv. Dessa stöder eleverna att utveckla matematiska färdigheter och sporrar vid behov eleverna att försöka på nytt. Eleverna handleds att själva utvärdera sitt lärande och bli medveten om sina styrkor. Responsen ska hjälpa eleverna att förstå vilka kunskaper och färdigheter som borde utvecklas och hur. Eleverna ska dessutom handledas att fästa vikt vid sina arbetsätt och sin attityd till matematikstudierna.

Av eleverna förutsätts mer än tidigare att de presenterar sitt matematiska tänkande muntligt och med hjälp av redskap, figurer och skriftligt arbete. Föremål för bedömningen är arbetsättet, lösningarnas giltighet samt färdigheter i att tillämpa det man lärt sig.

Vid grupparbete bedöms såväl gruppens som den enskilda gruppmedlemmens arbetsinsats och resultat. Syftet med responsen är att eleverna lär sig förstå betydelsen av varje gruppmedlems arbete och utveckling. Eleverna handleds att själva utvärdera arbetet och resultatet.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i matematik genom att bedöma elevernas kunskande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i matematik. Eleven har uppnått målen i matematik för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunskande i huvudsak motsvarar den nivå av kunskande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för matematik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i matematik och i vitsordet som ska bildas.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden. Kunskapskraven kan användas då man planerar de situationer där elevens kunskande ska visas upp eller då man bedömer det som eleven visar.

Med handledning av elevens arbete avses i matematiken exempelvis att läraren ger muntliga tilläggsanvisningar, ställer styrande frågor, använder konkretiseringsmaterial eller ger motsvarande exempel i de situationer där kunnandet visas upp.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Betydelse, värderingar och attityder			Under läsåret är den huvudsakliga uppgiften för bedömningen av lärandet att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen ska vara mångsidig och responsen handledande och konstruktiv. Dessa stödjer eleverna att utveckla matematiska färdigheter och sporrar vid behov eleverna att försöka på nytt. Eleverna handleds att själva utvärdera sitt lärande och upptäcka sina styrkor. Responsen ska hjälpa dem att förstå vilka kunskaper och färdigheter som borde utvecklas och hur. Eleverna ska dessutom handledas att fästa vikt vid sina arbetssätt och sin attityd till matematikstudierna. Eleverna förutsätts att bättre än tidigare kunna uttrycka sitt matematiska tänkande i tal, skrift, med figurer och olika hjälpmedel. Föremål för bedömning är prestationssättet, hur korrekta lösningarna är och hur eleven tillämpar det som hen lärt sig. Vid grupparbete bedöms såväl gruppens som den enskilda gruppmedlemmens arbetsinsats och resultat. Syftet med responsen är att eleverna lär sig förstå betydelsen av varje gruppmedlems arbete och utveckling. Eleverna handleds att själva utvärdera arbetet och resultatet.
M1 bibehålla elevens inspiration och intresse för matematik samt stödja elevens positiva självbild och självförtroende (I1-I5)	Eleven lär sig att identifiera vilka delområden i matematiken och studiemetoder som motiverar hen. Eleven strävar efter att förstärka sin positiva självbild och sitt självförtroende i sina matematikstudier.		
Arbetsfärdigheter			
M2 handleda eleven att uppfatta samband i det som hen lär sig (I1-I5)	Eleven uppfattar samband mellan det som hen lär sig. Hen beskriver och förklarar sina observationer.	Samband mellan det som hen lärt sig	
M3 handleda eleven att utveckla sin förmåga att ställa frågor och dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer (I1-I5)	Eleven ställer frågor och kan dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer.	Förmåga att ställa frågor och slutledningsförmåga	
M4 uppmuntra eleven att presentera sina lösningar och slutledningar för andra med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg (I1-I5)	Eleven presenterar sina slutledningar och lösningar genom att använda olika framställningsformer.	Förmåga att presentera lösningar och slutledningar	
M5 handleda och stödja eleven i utvecklingen av förmågan att lösa problem (I1-I5)	Eleven använder olika strategier i problemlösning.	Problemlösningsfärdigheter	
M6 handleda eleven att utveckla förmågan att bedöma hur ändamålsenlig	Eleven bedömer hur förnuftig en lösning är och om resultatet är rimligt.	Förmåga att bedöma en lösning	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
en lösning är och om resultatet är rimligt (I1-I5)			<p>Bedömningsskala åk 3</p> <p>Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.</p> <p>Bra: Eleven har goda grundkunskaper och –färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.</p> <p>Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.</p> <p>Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp.</p> <p>Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.</p>
Begreppsliga och ämnesspecifika mål			
M7 handleda eleven att förstå och använda matematiska begrepp och symboler (I1-I5)	Eleven använder och förstår matematiska begrepp och beteckningar.	Förståelse och användning av matematiska begrepp	
M8 stödja och handleda eleven att förstärka och bredda förståelsen av tiosystemet (I2)	Eleven förstår principen bakom tiosystemet.	Förståelse av tiosystemet	
M9 stödja eleven att utveckla talbegreppet till positiva rationella tal och negativa heltal (I2)	Eleven förstår begreppen positiva rationella tal och negativa heltal.	Förståelse av talbegreppet	
M10 handleda eleven att uppnå flytande räknefärdigheter både i huvudräkning och skriftligt genom att utnyttja räkneoperationernas egenskaper (I2)	Eleven utför huvudräkning på ett flytande sätt och även skriftligt genom att använda egenskaper hos räkneoperationer.	Räknefärdigheter och att utnyttja de grundläggande räkneoperationernas egenskaper	
M11 handleda eleven att observera och beskriva geometriska egenskaper hos kroppar och figurer samt introducera eleven i geometriska begrepp (I4)	<p>Eleven observerar och beskriver geometriska egenskaper hos kroppar och figurer.</p> <p>Eleven känner till geometrins grundbegrepp samt symmetrier med avseende på en linje och en punkt.</p>	Geometriska begrepp och förmåga att observera geometriska egenskaper	
M12 handleda eleven att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja	Eleven bedömer storleken på det objekt som ska mätas och väljer ett lämpligt verktyg för mätningen och en lämplig	Förmåga att mäta	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma mätresultatets rimlighet (I4)	enhet att ange resultatet i. Eleven bedömer mätresultatets rimlighet.		

I åk 3–6 utvecklar eleverna sitt matematiska tänkande och arbetar med datorprogram i en visuell programmeringsmiljö. Alla räkneoperationer övas mångsidigt med olika konkreta hjälpmedel samt avrundning, överslagsräkning och huvudräkning tränas. Matematiska mönster undersöks och begreppet obekant introduceras.

Åk 3

Tal och räkneoperationer

- Addition och subtraktion. (Positiva, hela tal)
  - Räkning med uppställning
- Multiplikation:
  - Tabellerna 1–10.
  - Räkna med uppställning.
- Division med naturliga tal.
- Bråk:
  - Addition och subtraktion av bråk med lika nämnare.
  - Jämförelse av bråks storlek. Geometri och mätning
- Vinklar, flerhörningars omkrets och area.
- Klockan: 0–24, korta tidsintervall.
- Längdmåttsenheter

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Betydelse, värderingar och attityder			Under läsåret är den huvudsakliga uppgiften för bedömningen av lärandet att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen ska vara mångsidig och responsen handledande och konstruktiv. Dessa stödjer eleverna att utveckla matematiska färdigheter och sporrar vid behov eleverna att försöka på nytt. Eleverna handleds att själva utvärdera sitt lärande och upptäcka sina styrkor. Responsen ska hjälpa dem att förstå vilka kunskaper och färdigheter som borde utvecklas och hur. Eleverna ska dessutom handledas att fästa vikt vid sina arbetssätt och sin attityd till matematikstudierna. Eleverna förutsätts att bättre än tidigare kunna uttrycka sitt matematiska tänkande i tal, skrift, med figurer och olika hjälpmedel. Föremål för bedömning är prestationssättet, hur korrekta lösningarna är och hur eleven tillämpar det som hen lärt sig. Vid grupparbete bedöms såväl gruppens som den enskilda gruppmedlemmens arbetsinsats och resultat. Syftet med responsen är att eleverna lär sig förstå betydelsen av varje gruppmedlems arbete och utveckling. Eleverna handleds att själva utvärdera arbetet och resultatet.
M1 bibehålla elevens inspiration och intresse för matematik samt stödja elevens positiva självbild och självförtroende (I1-I5)	Eleven lär sig att identifiera vilka delområden i matematiken och studiemetoder som motiverar hen. Eleven strävar efter att förstärka sin positiva självbild och sitt självförtroende i sina matematikstudier.		
Arbetsfärdigheter			
M2 handleda eleven att uppfatta samband i det som hen lär sig (I1-I5)	Eleven uppfattar samband mellan det som hen lär sig. Hen beskriver och förklarar sina observationer.	Samband mellan det som hen lärt sig	
M3 handleda eleven att utveckla sin förmåga att ställa frågor och dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer (I1-I5)	Eleven ställer frågor och kan dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer.	Förmåga att ställa frågor och slutledningsförmåga	
M4 uppmuntra eleven att presentera sina lösningar och slutledningar för andra med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg (I1-I5)	Eleven presenterar sina slutledningar och lösningar genom att använda olika framställningsformer.	Förmåga att presentera lösningar och slutledningar	
M5 handleda och stödja eleven i utvecklingen av förmågan att lösa problem (I1-I5)	Eleven använder olika strategier i problemlösning.	Problemlösningsfärdigheter	
M6 handleda eleven att utveckla förmågan att bedöma hur ändamålsenlig	Eleven bedömer hur förnuftig en lösning är och om resultatet är rimligt.	Förmåga att bedöma en lösning	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
en lösning är och om resultatet är rimligt (I1-I5)			<p>Bedömningsskala årskurs 4–6</p> <p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.</p> <p>9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.</p> <p>8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer</p> <p>och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.</p> <p>7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.</p> <p>6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p> <p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver</p>
Begreppsliga och ämnesspecifika mål			
M7 handleda eleven att förstå och använda matematiska begrepp och symboler (I1-I5)	Eleven använder och förstår matematiska begrepp och beteckningar.	Förståelse och användning av matematiska begrepp	
M8 stödja och handleda eleven att förstärka och bredda förståelsen av tiosystemet (I2)	Eleven förstår principen bakom tiosystemet.	Förståelse av tiosystemet	
M9 stödja eleven att utveckla talbegreppet till positiva rationella tal och negativa heltal (I2)	Eleven förstår begreppen positiva rationella tal och negativa heltal.	Förståelse av talbegreppet	
M10 handleda eleven att uppnå flytande räknefärdigheter både i huvudräkning och skriftligt genom att utnyttja räkneoperationernas egenskaper (I2)	Eleven utför huvudräkning på ett flytande sätt och även skriftligt genom att använda egenskaper hos räkneoperationer.	Räknefärdigheter och att utnyttja de grundläggande räkneoperationernas egenskaper	
M11 handleda eleven att observera och beskriva geometriska egenskaper hos kroppar och figurer samt introducera eleven i geometriska begrepp (I4)	Eleven observerar och beskriver geometriska egenskaper hos kroppar och figurer. Eleven känner till geometrins grundbegrepp samt symmetrier med avseende på en linje och en punkt.	Geometriska begrepp och förmåga att observera geometriska egenskaper	
M12 handleda eleven att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja	Eleven bedömer storleken på det objekt som ska mätas och väljer ett lämpligt verktyg för mätningen och en lämplig	Förmåga att mäta	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma mätresultatets rimlighet (I4)	enhet att ange resultatet i. Eleven bedömer mätresultatets rimlighet.		kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.
M13 handleda eleven att utarbeta och tolka tabeller och diagram samt använda statistiska nyckeltal samt erbjuda eleven upplevelser om sannolikhet (I5)	Eleven utarbetar och tolkar tabeller och diagram samt använder statistiska nyckeltal. Eleven kan bestämma antalet av alla händelser och av de önskade händelserna och kan beräkna sannolikhet.	Att göra och tolka tabeller och diagram samt klassisk sannolikhet	4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet
M14 inspirera eleven att utarbeta instruktioner som datorprogram i en visuell programmeringsmiljö (I1)	Eleven utarbetar ett program i en visuell programmeringsmiljö.	Visuell programmering	

I åk 3–6 utvecklar eleverna sitt matematiska tänkande och arbetar med datorprogram i en visuell programmeringsmiljö. Alla räkneoperationer övas mångsidigt med olika konkreta hjälpmedel samt avrundning, överslagsräkning och huvudräkning tränas. Matematiska mönster undersöks och begreppet obekant introduceras.

Åk 4

Tal och räkneoperationer

- Räknesättens ordningsföljd
- Att bekanta sig med negativa tal.
- Bråk och decimaltal. Geometri och mätning
- Trianglar, rektanglar, koordinatsystem och spegling.
- Mätning: längd, massa, volym och tid.

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Betydelse, värderingar och attityder			Under läsåret är den huvudsakliga uppgiften för bedömningen av lärandet att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen ska vara mångsidig och responsen handledande och konstruktiv. Dessa stödjer eleverna att utveckla matematiska färdigheter och sporrar vid behov eleverna att försöka på nytt. Eleverna handleds att själva utvärdera sitt lärande och upptäcka sina styrkor. Responsen ska hjälpa dem att förstå vilka kunskaper och färdigheter som borde utvecklas och hur. Eleverna ska dessutom handledas att fästa vikt vid sina arbetssätt och sin attityd till matematikstudierna. Eleverna förutsätts att bättre än tidigare kunna uttrycka sitt matematiska tänkande i tal, skrift, med figurer och olika hjälpmedel. Föremål för bedömning är prestationssättet, hur korrekta lösningarna är och hur eleven tillämpar det som hen lärt sig. Vid grupparbete bedöms såväl gruppens som den enskilda gruppmedlemmens arbetsinsats och resultat. Syftet med responsen är att eleverna lär sig förstå betydelsen av varje gruppmedlems arbete och utveckling. Eleverna handleds att själva utvärdera arbetet och resultatet.
M1 bibehålla elevens inspiration och intresse för matematik samt stödja elevens positiva självbild och självförtroende (I1-I5)	Eleven lär sig att identifiera vilka delområden i matematiken och studiemetoder som motiverar hen. Eleven strävar efter att förstärka sin positiva självbild och sitt självförtroende i sina matematikstudier.		
Arbetsfärdigheter			
M2 handleda eleven att uppfatta samband i det som hen lär sig (I1-I5)	Eleven uppfattar samband mellan det som hen lär sig. Hen beskriver och förklarar sina observationer.	Samband mellan det som hen lärt sig	
M3 handleda eleven att utveckla sin förmåga att ställa frågor och dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer (I1-I5)	Eleven ställer frågor och kan dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer.	Förmåga att ställa frågor och slutledningsförmåga	
M4 uppmuntra eleven att presentera sina lösningar och slutledningar för andra med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg (I1-I5)	Eleven presenterar sina slutledningar och lösningar genom att använda olika framställningsformer.	Förmåga att presentera lösningar och slutledningar	
M5 handleda och stödja eleven i utvecklingen av förmågan att lösa problem (I1-I5)	Eleven använder olika strategier i problemlösning.	Problemlösningsfärdigheter	
M6 handleda eleven att utveckla förmågan att bedöma hur ändamålsenlig	Eleven bedömer hur förnuftig en lösning är och om resultatet är rimligt.	Förmåga att bedöma en lösning	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
en lösning är och om resultatet är rimligt (I1-I5)			Bedömningsskala årskurs 4–6 10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande. 9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. 8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra. 7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt. 6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet. 5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver
Begreppsliga och ämnesspecifika mål			
M7 handleda eleven att förstå och använda matematiska begrepp och symboler (I1-I5)	Eleven använder och förstår matematiska begrepp och beteckningar.	Förståelse och användning av matematiska begrepp	
M8 stödja och handleda eleven att förstärka och bredda förståelsen av tiosystemet (I2)	Eleven förstår principen bakom tiosystemet.	Förståelse av tiosystemet	
M9 stödja eleven att utveckla talbegreppet till positiva rationella tal och negativa heltal (I2)	Eleven förstår begreppen positiva rationella tal och negativa heltal.	Förståelse av talbegreppet	
M10 handleda eleven att uppnå flytande räknefärdigheter både i huvudräkning och skriftligt genom att utnyttja räkneoperationernas egenskaper (I2)	Eleven utför huvudräkning på ett flytande sätt och även skriftligt genom att använda egenskaper hos räkneoperationer.	Räknefärdigheter och att utnyttja de grundläggande räkneoperationernas egenskaper	
M11 handleda eleven att observera och beskriva geometriska egenskaper hos kroppar och figurer samt introducera eleven i geometriska begrepp (I4)	Eleven observerar och beskriver geometriska egenskaper hos kroppar och figurer. Eleven känner till geometrins grundbegrepp samt symmetrier med avseende på en linje och en punkt.	Geometriska begrepp och förmåga att observera geometriska egenskaper	
M12 handleda eleven att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja	Eleven bedömer storleken på det objekt som ska mätas och väljer ett lämpligt verktyg för mätningen och en lämplig	Förmåga att mäta	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma mätresultatets rimlighet (I4)	enhet att ange resultatet i. Eleven bedömer mätresultatets rimlighet.		kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.
M13 handleda eleven att utarbeta och tolka tabeller och diagram samt använda statistiska nyckeltal samt erbjuda eleven upplevelser om sannolikhet (I5)	Eleven utarbetar och tolkar tabeller och diagram samt använder statistiska nyckeltal. Eleven kan bestämma antalet av alla händelser och av de önskade händelserna och kan beräkna sannolikhet.	Att göra och tolka tabeller och diagram samt klassisk sannolikhet	4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet
M14 inspirera eleven att utarbeta instruktioner som datorprogram i en visuell programmeringsmiljö (I1)	Eleven utarbetar ett program i en visuell programmeringsmiljö.	Visuell programmering	

I åk 3–6 utvecklar eleverna sitt matematiska tänkande och arbetar med datorprogram i en visuell programmeringsmiljö. Alla räkneoperationer övas mångsidigt med olika konkreta hjälpmedel samt avrundning, överslagsräkning och huvudräkning tränas. Matematiska mönster undersöks och begreppet obekant introduceras.

Informationsbehandling och statistik

- Negativa tal i diagram. Åk 5

Tal och räkneoperationer

- Räknesättens ordningsföljd
- Bråk
- Decimaltal.

Geometri och mätning

- Vinklar, linjer, vinkelmätning och cirkeln.

- Enhetsomvandlingar och mätnoggrannhet.

Informationsbehandling och statistik

- Presentera och leta efter information.

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Betydelse, värderingar och attityder						
M1 bibehålla elevens inspiration och intresse för matematik samt stödja elevens positiva självbild och självförtroende (I1-I5)	Eleven lär sig att identifiera vilka delområden i matematiken och studiemetoder som motiverar hen. Eleven strävar efter att förstärka sin positiva självbild och sitt självförtroende i sina matematikstudier.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
Arbetsfärdigheter						
M2 handleda eleven att uppfatta samband i det som hen lär sig (I1-I5)	Eleven uppfattar samband mellan det som hen lär sig. Hen beskriver och förklarar sina observationer.	Samband mellan det som hen lärt sig	Eleven uppfattar under handledning samband mellan det som hen lär sig.	Eleven uppfattar samband mellan det som hen lär sig och ger exempel under handledning.	Eleven uppfattar och ger exempel på samband mellan det som hen lär sig.	Eleven kan beskriva och förklara vad sambanden mellan det som hen lär sig beror på.
M3 handleda eleven att utveckla sin förmåga att ställa frågor och dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer (I1-I5)	Eleven ställer frågor och kan dra motiverade slutsatser utifrån sina observationer.	Förmåga att ställa frågor och slutledningsförmåga	Eleven observerar vad hen behöver hjälp med. Eleven kan under handledning göra observationer och sammanställa information för att kunna dra slutsatser.	Eleven övar på att framställa matematiska frågor. Eleven kan under handledning presentera motiveringar för sina slutsatser.	Eleven kan framställa frågor i anknytning till det område som studeras och kan ge motiveringar för sina slutsatser.	Eleven framställer frågor som stöder det område som studeras. Eleven kan framställa klara motiveringar för sina slutsatser.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M4 uppmuntra eleven att presentera sina lösningar och slutledningar för andra med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg (I1-I5)	Eleven presenterar sina slutledningar och lösningar genom att använda olika framställningsformer.	Förmåga att presentera lösningar och slutledningar	Eleven kan berätta om sin slutledning och presenterar under handledning sina lösningar med någon framställningsform.	Eleven presenterar sin slutledning och sina lösningar med någon framställningsform.	Eleven presenterar sin slutledning och sina lösningar, vid behov med en annan framställningsform.	Eleven presenterar sin slutledning och sina lösningar med en framställningsform som är lämplig för situationen.
M5 handleda och stödja eleven i utvecklingen av förmågan att lösa problem (I1-I5)	Eleven använder olika strategier i problemlösning.	Problemlösningsfärdigheter	Eleven kan under handledning använda något sätt för att lösa ett problem.	Eleven prövar på ett sätt som leder till en korrekt lösning på ett problem.	Eleven kan välja och använda ett fungerande sätt för att lösa ett problem.	Eleven kan bedöma hur fungerande och effektiv hans lösningsmetod är.
M6 handleda eleven att utveckla förmågan att bedöma hur ändamålsenlig en lösning är och om resultatet är rimligt (I1-I5)	Eleven bedömer hur förnuftig en lösning är och om resultatet är rimligt.	Förmåga att bedöma en lösning	Eleven kan under handledning uppfatta hur rimligt ett resultat är.	Eleven reflekterar över hur rimligt hans resultat är och bedömer sin lösning under handledning.	Eleven granskar kritiskt sin lösning och hur rimligt resultatet är.	Eleven bedömer och motiverar sin lösning och hur rimligt resultatet är.
Begreppsliga och ämnesspecifika mål						
M7 handleda eleven att förstå och använda matematiska begrepp och symboler (I1-I5)	Eleven använder och förstår matematiska begrepp och beteckningar.	Förståelse och användning av matematiska begrepp	Eleven känner igen matematiska begrepp under handledning och övar på beteckningar.	Eleven känner till matematikens begrepp och använder i regel korrekta beteckningar.	Eleven använder matematiska begrepp och korrekta beteckningar.	Eleven förstår och använder korrekta begrepp och beteckningar.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M8 stödja och handleda eleven att förstärka och bredda förståelsen av tiosystemet (I2)	Eleven förstår principen bakom tiosystemet.	Förståelse av tiosystemet	Eleven urskiljer storleksordningar mellan hela tal. Eleven känner igen talenheterna i ett decimaltal.	Eleven kan nämna talenheterna i ett decimaltal och använder tiosystemet i räkneoperationer med naturliga tal.	Eleven använder tiosystemet som ett positionssystem i räkneoperationer.	Eleven förstår att tiosystemet är ett av positionssystemen.
M9 stödja eleven att utveckla talbegreppet till positiva rationella tal och negativa heltal (I2)	Eleven förstår begreppen positiva rationella tal och negativa heltal.	Förståelse av talbegreppet	Eleven kan placera negativa tal i storleksordning och jämför under handledning storleken på bråktal.	Eleven kan placera bråktal i storleksordning och kan ge exempel på användning av negativa tal.	Eleven kan använda positiva rationella tal och negativa heltal i räkneoperationer.	Eleven använder positiva rationella tal och negativa heltal som del av problemlösning.
M10 handleda eleven att uppnå flytande räknefärdigheter både i huvudräkning och skriftligt genom att utnyttja räkneoperationernas egenskaper (I2)	Eleven utför huvudräkning på ett flytande sätt och även skriftligt genom att använda egenskaper hos räkneoperationer.	Räknefärdigheter och att utnyttja de grundläggande räkneoperationernas egenskaper	Eleven utför basräkneoperationer med två naturliga tal.	Eleven utför räkneoperationer som består av flera än en räkneoperation med naturliga tal och kan under handledning dela upp talen i en enklare form som stöder en huvudräkning.	Eleven utför på ett flytande sätt beräkningar som består av flera räkneuttryck och kan dela upp talen i en enklare form som stöder uträkningen.	Eleven kan mångsidigt använda olika beräkningssätt.
M11 handleda eleven att observera och beskriva geometriska egenskaper hos kroppar och figurer samt introducera eleven i geometriska begrepp (I4)	Eleven observerar och beskriver geometriska egenskaper hos kroppar och figurer. Eleven känner till geometris grundbegrepp samt	Geometriska begrepp och förmåga att observera geometriska egenskaper	Eleven känner igen och nämner de vanligaste geometriska figurerna och kropparna samt deras delar.	Eleven observerar och beskriver sambanden mellan en punkt, sträcka, linje och vinkel. Eleven känner igen figurer som är symmetriska med avseende	Eleven observerar och beskriver egenskaper hos figurer och kroppar. Eleven ritar symmetriska figurer med avseende på en punkt eller en linje genom	Eleven kan använda egenskaper hos figurer och kroppar i problemlösning. Eleven kan rita förminskningar och förstoringar på figurer och bestämma skalan

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
	symmetrier med avseende på en linje och en punkt.		Eleven kan rita de vanligaste geometriska figurerna.	på linje. Eleven kan under handledning förstora eller förminska en figur. Eleven kan placera ut en given punkt i koordinatsystemet.	att använda koordinatsystemet. Eleven kan använda en given skala.	utgående från givna mått.
M12 handleda eleven att uppskatta storleken av ett mätobjekt, välja lämpliga mätredskap och lämplig enhet samt bedöma mätresultatets rimlighet (I4)	Eleven bedömer storleken på det objekt som ska mätas och väljer ett lämpligt verktyg för mätningen och en lämplig enhet att ange resultatet i. Eleven bedömer mätresultatets rimlighet.	Förmåga att mäta	Eleven utför en mätning med givna mätredskap och meddelar hur många enheter med mätredskapet hen får som resultat. Eleven kan under handledning byta en längdenhet till en annan längdenhet.	Eleven utför en mätning med ett mätredskap som hen valt och kan ange mätningens resultat i den efterfrågade enheten. Eleven kan byta enheter på rymdmått (l, dl, osv.).	Eleven kan observera storleken på mätobjektet och väljer ett lämpligt redskap för mätningen. Eleven behärskar de vanligaste måttenhetsomvandlingarna och reflekterar över förnuftigheten hos mätresultaten.	Eleven kan förklara faktorer som inverkar på mätningens noggrannhet och välja korrekt måtenhet. Eleven kan byta måttenheter på areor.
M13 handleda eleven att utarbeta och tolka tabeller och diagram samt använda statistiska nyckeltal samt erbjuda eleven upplevelser om sannolikhet (I5)	Eleven utarbetar och tolkar tabeller och diagram samt använder statistiska nyckeltal. Eleven kan bestämma antalet av alla händelser och av de önskade	Att göra och tolka tabeller och diagram samt klassisk sannolikhet	Eleven kan göra en tabell på observationerna och läsa ett stapeldiagram. Eleven kan plocka ut den observation som det finns flest värden på och kan under	Eleven kan tolka olika diagram. Eleven kan bestämma typvärdet och beräkna medelvärde. Eleven kan beräkna det efterfrågade	Eleven kan göra en användbar beskrivning med tabell eller diagram. Eleven kan avgöra vilket av alternativen	Eleven utnyttjar tabeller, diagram samt typvärdet och medelvärde. Eleven kan med hjälp av en händelse

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
	händelserna och kan beräkna sannolikhet.		handledning beräkna medelvärdet av tal. Eleven känner igen en säker händelse.	antalet alternativ och det totala antalet alternativ.	som är mest sannolikt.	bestämna den motsatta händelsen.
M14 inspirera eleven att utarbeta instruktioner som datorprogram i en visuell programmeringsmiljö (I1)	Eleven utarbetar ett program i en visuell programmeringsmiljö.	Visuell programmering	Eleven testar ett färdigt program och identifierar vad olika kommandon utför i praktiken.	Eleven kan sätta till en villkors- eller upprepningsstruktur i ett färdigt program. Hen kan söka efter ett fel i programmet och korrigera felet.	Eleven kan programmera ett fungerande program i en visuell programmeringsmiljö, i vilket villkors- och upprepningsstrukturer används.	Eleven använder visuell programmering i problemlösning. Eleven kan utvärdera programmet och editera det så att det kan användas för ett specifikt ändamål.

I åk 3–6 utvecklar eleverna sitt matematiska tänkande och arbetar med datorprogram i en visuell programmeringsmiljö. Alla räkneoperationer övas mångsidigt med olika konkreta hjälpmedel samt avrundning, överslagsräkning och huvudräkning tränas. Matematiska mönster undersöks och begreppet obekant introduceras.

Åk 6

Tal och räkneoperationer

- Procent
- Bråk och decimaltal.

Geometri och mätning

- Skalor, kartor, arean av trianglar och rektanglar, arean och volymen av rätblock.
- Tidsenheter och tidsintervall.

Informationsbehandling och statistik

- Systematiskt söka och presentera information med tabeller, diagram och statistiska begrepp.

Omgivningslära

Bedömning av elevens lärande och kunnande i omgivningslära i årskurs 3–6

Vid bedömningen av kunnandet i omgivningslära är bedömningen av undersökningsfärdigheterna och arbetet centralt vid sidan om bedömningen av den teoretiska kunskapen inom de olika kunskapsområden som ingår i omgivningsläran. De olika kunskapsområdena förenas till en helhet och de har sina egna mål och bedömningsgrunder. Eleverna erbjuds mångsidiga möjligheter att visa sitt kunnande. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller övriga personliga egenskaper utgör inte föremål för bedömningen.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i omgivningslära genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i omgivningslära. Eleven har uppnått målen i omgivningslära för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för omgivningslära och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i omgivningslära och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Eleverna instrueras att identifiera sina egna förhandsuppfattningar, styrkor och utvecklingsbehov samt uppmuntras att sporra varandra i lärandet. Lärandet styrs genom frågor, uppbyggande respons och konkreta utvecklingsförslag. Positiv respons och uppmuntran stöder i synnerhet utvecklingen av arbetsfärdigheterna och motivationen.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Betydelse, värderingar, attityder			<p>Disponering av arbetet i helheter med egna mål och bedömningsgrunder stödjer en mångsidig bedömning. I undersökningar och projekt koncentrerar man sig på att utvärdera endast några delområden utgående från de uppställda målen.</p> <p>Eleverna handleds att analysera sina förhandskunskaper, färdigheter och –uppfattningar. Konstruktiv respons, frågor och konkreta utvecklingsförslag bidrar till att arbetet framskrider. Positiv respons och uppmuntran stärker elevernas motivation och ökar deras intresse för att utforska sin omgivning.</p> <p>Eleverna ska erbjudas mångsidiga möjligheter att visa sina kunskaper. Bedömningen ska förutom på olika alster även grunda sig på iakttagelser av elevens arbete och på diskussioner. Utöver innehållet bedöms elevens förmåga att uppfatta det väsentliga, söka information och uttrycka sig tydligt.</p> <p>I slutet av helheten bedöms hur väl de uppställda målen uppnåtts. Eleverna övar sig att identifiera sina styrkor och</p>
M1 väcka och upprätthålla elevens intresse för omgivningen och undervisningen i omgivningslära samt hjälpa eleven att inse att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen (I1-I6)	Eleven upprätthåller sitt intresse för omgivningen och för studierna i omgivningslära samt inser att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen själv.	Förmåga att uppfatta omgivningslärans betydelse	
M2 handleda och sporra eleven att ställa upp mål för sina studier och att arbeta långsiktigt för att uppnå dem samt att analysera sina kunskaper i omgivningslära (I1-I6)	Eleven ställer upp egna mål för sina studier och arbetar långsiktigt för att uppnå dem samt identifierar sina kunskaper i omgivningslära.	Förmåga att arbeta målinriktat och att lära sig lära	
M3 stödja eleven att utveckla miljömedvetenhet samt att agera och påverka i sin närmiljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling och att uppskatta betydelsen av en hållbar utveckling för sig själv och världen (I1-I6)	Eleven utvecklar sin miljömedvetenhet, agerar och påverkar i sin miljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling. Eleven förstår betydelsen av hållbar utveckling för sig själv och för världen.	Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling	
Undersöknings- och arbetsfärdigheter			
M9 handleda eleven att undersöka, agera, röra sig och göra utflykter i naturen och den byggda miljön (I2-I6)	Eleven undersöker, agerar, rör sig och gör utflykter i naturen och den byggda miljön.	Förmåga att undersöka omgivningen	
M10 erbjuda eleven möjligheter att öva sig att arbeta i grupp genom att agera i olika roller och	Eleven agerar i olika roller och kommunikationssituationer i gruppen. Eleven uttrycker sig själv och lyssnar på andra.	Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter, identifiera och reglera känslor	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
kommunikationssituationer, inspirera eleven att uttrycka sig och lyssna på andra samt stödja elevens förmåga att identifiera, uttrycka och reglera sina känslor (I1-I6)	Eleven identifierar, uttrycker och reglerar sina känslor.		utvecklingsbehov samt att uppmuntra varandra att lära sig. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller andra personliga egenskaper är inte föremål för bedömningen.
Kunskap och förståelse			
M16 handleda eleven i geografiskt tänkande och att iaktta sin omgivning och hela världen samt att lära sig använda kartor och andra geomedier (I3-I6)	Eleven observerar sin egen närmiljö och hela världen med hjälp av geografiska begrepp och Ortsnamn. Eleven kan använda karta och andra geomedier.	Kunskaper i geografi: Förmåga att gestalta jordklotet, använda kartor och andra geomedier	<p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i omgivningslära genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen.</p> <p>För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i omgivningslära. Med tanke på studieframstegen är det viktigt att eleven förutom undersöknings- och arbetsfärdigheter även har kunskaper inom de olika ämnesområdena.</p> <p>Bedömningsskala åk 3</p> <p>Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.</p> <p>Bra: Eleven har goda grundkunskaper och -färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.</p> <p>Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och -färdigheter.</p>

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
			<p>Delvis: Eleven övar grundkunskaper och – färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp.</p> <p>Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.</p>

Årskurs 3

I1 identifiera, uttrycka och reglera känslor (I1)–insikt i de olika delområdena av hälsa, hälsoresurser, vardagliga hälsovanor, egenvård, förhindrande av sjukdom (I1)–förebyggande av mobbning (I2)–främja hälsa (I6)–omsorg om andra i närmiljön (I6)–jordklotets uppbyggnad (I5)–undersöka jordmån och berggrund (I4)–levande och icke-levande natur (I4)–insikt i olika faser av en undersökning (I4)–aggregationstillstånd och ämnens egenskaper (I5)–vattnets kretslopp (I5)–närrymden (I5)–årstiderna (I5)–växling mellan dag och natt (I5)–Finland; natur och mänsklig verksamhet (I3)–värdesätta natur och kultur (I3)–den byggda och sociala miljön (I4)–undersökningsuppgifter kring den egna livsmiljön (I4)–betydelsen av olika livsmiljöer i hembygden ur ett hälsoperspektiv (I4)–rättigheter och skyldigheter som gäller då man rör sig i sin omgivning (I4)–miljövänlig verksamhet (I6)–omsorg om andra i närmiljön (I6)

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Betydelse, värderingar, attityder			Disponering av arbetet i helheter med egna mål och bedömningsgrunder stödjer en mångsidig bedömning. I undersökningar och projekt koncentrerar man sig på att utvärdera endast några delområden utgående från de uppställda målen.
M1 väcka och upprätthålla elevens intresse för omgivningen och undervisningen i omgivningslära samt hjälpa eleven att inse att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen (I1-I6)	Eleven upprätthåller sitt intresse för omgivningen och för studierna i omgivningslära samt inser att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen själv.	Förmåga att uppfatta omgivningslärans betydelse	
Undersöknings- och arbetsfärdigheter			Eleverna handleds att analysera sina förhandskunskaper, färdigheter och –uppfattningar. Konstruktiv respons, frågor och konkreta utvecklingsförslag bidrar till att arbetet framskrider. Positiv respons och uppmuntran stärker elevernas motivation och ökar deras intresse för att utforska sin omgivning. Eleverna ska erbjudas mångsidiga möjligheter att visa sina kunskaper. Bedömningen ska förutom på olika alster även grunda sig på iakttagelser av elevens arbete och på diskussioner. Utöver innehållet bedöms elevens förmåga att uppfatta det väsentliga, söka information och uttrycka sig tydligt. I slutet av helheten bedöms hur väl de uppställda målen uppnåtts. Eleverna
M4 uppmuntra eleven att formulera frågor om olika ämnesområden samt att använda dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter (I1-I6)	Eleven formulerar frågor om olika ämnesområden och använder dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter.	Förmåga att formulera frågor	
M8 uppmuntra eleven att främja välbefinnande och säkerhet i sina aktiviteter och i sin närmiljö och vägleda eleven att handla på ett säkert, ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt som även skyddar hen själv (I1-I6)	Eleven främjar välbefinnande och säkerhet i sina aktiviteter och i sin miljö. Eleven handlar på ett säkert, ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt som även skyddar hen själv.	Förmåga att främja säkerheten och säkerhetskunskap	
M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka, bearbeta och presentera information och för att kommunicera på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt (I1-I6)	Eleven använder digitala verktyg för att söka, bearbeta och presentera information och för att kommunicera på ett ansvarsfullt, tryggt och ergonomiskt sätt.	Förmåga att använda informations- och kommunikationsteknik	
Kunskap och förståelse			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M14 handleda eleven att söka tillförlitlig information, uttrycka olika synpunkter och motivera dem samt tolka och kritiskt bedöma informationskällor och synvinklar. (I1-I6)	Eleven hämtar tillförlitlig information, uttrycker på ett motiverat sätt olika synpunkter samt tolkar och kritiskt bedömer informationskällor och synvinklar.	Förmåga att uttrycka åsikter och läsa kritiskt	övar sig att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov samt att uppmuntra varandra att lära sig. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller andra personliga egenskaper är inte föremål för bedömningen.
M15 vägleda eleven att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer, tänka ekologiskt samt hjälpa eleven att förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling (I1, I3-I6)	Eleven undersöker naturen, identifierar organismer och livsmiljöer samt kan tänka ekologiskt. Eleven förstår människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling.	Kunskaper i biologi: Förmåga att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer samt förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling	Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i omgivningslära genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen.
M19 vägleda eleven att förstå delområdena inom hälsa, betydelsen av sunda vanor och livets gång, den individuella tillväxten och utvecklingen i barndomen och ungdomen samt uppmuntra eleven att öva och tillämpa sina kunskaper om hälsa i vardagen (I1-I3, I6)	Eleven förstår delområdena inom hälsa, betydelsen av sunda vanor och livets gång, den individuella tillväxten och utvecklingen i barndomen och ungdomen. Eleven får färdigheter i att tillämpa sina kunskaper om hälsa i olika situationer.	Kunskaper i hälsokunskap: Kännedom om delområdena inom hälsa och sunda vanor, förmåga att reflektera över deras betydelse samt att identifiera och beskriva tillväxten och utvecklingen vid en viss ålder	<p>För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i omgivningslära. Med tanke på studieframstegen är det viktigt att eleven förutom undersöknings- och arbetsfärdigheter även har kunskaper inom de olika ämnesområdena.</p> <p>Bedömningsskala årskurs 4–6</p> <p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.</p> <p>9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i</p>

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
			<p>nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.</p> <p>8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer</p> <p>och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.</p> <p>7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.</p> <p>6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p> <p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.</p> <p>4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet</p>

Årskurs 4:

sammanställa växtsamling (I4)

undersöka växternas tillväxt experimentellt (I4)–fotosyntes

(I5)–djurs och växters fortplantning (I5)–säkerhetskunskap: trafik, brand, el, olyckor

(I2)–nöd-och risksituationer (I2)–temperatur och värmeenergi

(I5)–näringskedjor (I5)–näringsproduktion (I5)–matens kretslopp (I5)–förbränning (I5)–Norden; natur och mänsklig verksamhet

(I3)–värdesätta natur och kultur (I3)

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Betydelse, värderingar, attityder			Disponering av arbetet i helheter med egna mål och bedömningsgrunder stödjer en mångsidig bedömning. I undersökningar och projekt koncentrerar man sig på att utvärdera endast några delområden utgående från de uppställda målen.
M1 väcka och upprätthålla elevens intresse för omgivningen och undervisningen i omgivningslära samt hjälpa eleven att inse att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen (I1-I6)	Eleven upprätthåller sitt intresse för omgivningen och för studierna i omgivningslära samt inser att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen själv.	Förmåga att uppfatta omgivningslärans betydelse	
Undersöknings- och arbetsfärdigheter			Eleverna handleds att analysera sina förhandskunskaper, färdigheter och –uppfattningar. Konstruktiv respons, frågor och konkreta utvecklingsförslag bidrar till att arbetet framskrider. Positiv respons och uppmuntran stärker elevernas motivation och ökar deras intresse för att utforska sin omgivning.
M5 hjälpa eleven att planera och genomföra små undersökningar, göra observationer och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen samt undersöknings- och mätredskap (I1-I6)	Eleven planerar och genomför små undersökningar, gör observationer och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen samt undersöknings- och mätredskap.	Undersökningsfärdigheter: förmåga att planera, observera och mäta	
M6 hjälpa eleven att se samband mellan orsak och verkan, dra slutsatser utgående från resultaten och presentera sina resultat och undersökningar på olika sätt (I1-I6)	Eleven identifierar orsakssamband, drar slutsatser utgående från sina resultat och presenterar sina resultat och undersökningar på olika sätt.	Undersökningsfärdigheter: förmåga att dra slutsatser och presentera resultat	
M8 uppmuntra eleven att främja välbefinnande och säkerhet i sina aktiviteter och i sin närmiljö och vägleda eleven att handla på ett säkert, ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt som även skyddar hen själv (I1-I6)	Eleven främjar välbefinnande och säkerhet i sina aktiviteter och i sin miljö. Eleven handlar på ett säkert, ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt som även skyddar hen själv.	Förmåga att främja säkerheten och säkerhetskunskap	
Kunskap och förståelse			Eleverna ska erbjudas mångsidiga möjligheter att visa sina kunskaper. Bedömningen ska förutom på olika alster även grunda sig på iakttagelser av elevens arbete och på diskussioner. Utöver innehållet bedöms elevens förmåga att uppfatta det väsentliga, söka information och uttrycka sig tydligt. I slutet av helheten bedöms hur väl de uppställda målen uppnåtts. Eleverna

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M15 vägleda eleven att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer, tänka ekologiskt samt hjälpa eleven att förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling (I1, I3-I6)	Eleven undersöker naturen, identifierar organismer och livsmiljöer samt kan tänka ekologiskt. Eleven förstår människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling.	Kunskaper i biologi: Förmåga att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer samt förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling	övar sig att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov samt att uppmuntra varandra att lära sig. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller andra personliga egenskaper är inte föremål för bedömningen. Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i omgivningslära genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen.
M16 handleda eleven i geografiskt tänkande och att iaktta sin omgivning och hela världen samt att lära sig använda kartor och andra geomedier (I3-I6)	Eleven observerar sin egen närmiljö och hela världen med hjälp av geografiska begrepp och Ortsnamn. Eleven kan använda karta och andra geomedier.	Kunskaper i geografi: Förmåga att gestalta jordklotet, använda kartor och andra geomedier	För att definiera kunskapsnivån för lärsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i omgivningslära. Med tanke på studieframstegen är det viktigt att eleven förutom undersöknings- och arbetsfärdigheter även har kunskaper inom de olika ämnesområdena.
M19 vägleda eleven att förstå delområdena inom hälsa, betydelsen av sunda vanor och livets gång, den individuella tillväxten och utvecklingen i barndomen och ungdomen samt uppmuntra eleven att öva och tillämpa sina kunskaper om hälsa i vardagen (I1-I3, I6)	Eleven förstår delområdena inom hälsa, betydelsen av sunda vanor och livets gång, den individuella tillväxten och utvecklingen i barndomen och ungdomen. Eleven får färdigheter i att tillämpa sina kunskaper om hälsa i olika situationer.	Kunskaper i hälsokunskap: Kännedom om delområdena inom hälsa och sunda vanor, förmåga att reflektera över deras betydelse samt att identifiera och beskriva tillväxten och utvecklingen vid en viss ålder	<p>Bedömningsskala årskurs 4–6</p> <p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.</p> <p>9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i</p>

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
			<p>nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.</p> <p>8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer</p> <p>och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.</p> <p>7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.</p> <p>6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p> <p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.</p> <p>4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet</p>

Årskurs 5:

–människans växande och utveckling (I1)–sexuella utvecklingen (I1)–människans fortplantning (I1)–människans centrala livsfunktioner (I1)–människans uppbyggnad och centrala begrepp (I1)–identifiera fysiska och psykiska signaler (I1)–att delta i grupper (I2)–fundera hur olika sociala situationer och sammanhang påverkar välbefinnandet (I2)–fysisk och mental integritet (I2)–ljud–och ljusfenomen (I5)–bruket av skog (I5)–växelverkan mellan mänsklig verksamhet och olika organismer och deras livsmiljöer (I5)–Europa; natur och mänsklig verksamhet (I3)–värdesätta natur och kultur (I3)–öva sig att delta och påverka lokalt eller globalt (I6)–förverkliga gemensamma påverkningsprojekt

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Betydelse, värderingar, attityder						
M1 väcka och upprätthålla elevens intresse för omgivningen och undervisningen i omgivningslära samt hjälpa eleven att inse att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen (I1-I6)	Eleven upprätthåller sitt intresse för omgivningen och för studierna i omgivningslära samt inser att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är viktiga för hen själv.	Förmåga att uppfatta omgivningslärans betydelse	<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
M3 stödja eleven att utveckla miljömedvetenhet samt att agera och påverka i sin närmiljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling och att uppskatta betydelsen av en hållbar utveckling för sig själv och världen (I1-I6)	Eleven utvecklar sin miljömedvetenhet, agerar och påverkar i sin miljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling. Eleven förstår betydelsen av hållbar utveckling för sig själv och för världen.	Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling	Eleven ger ett exempel på en förändring i miljön som orsakats av människan. Eleven nämner positiva handlingar som hen kan göra för miljöns och gemenskapens bästa.	Eleven beskriver miljöns tillstånd med hjälp av exempel och nämner några faktorer som hotar en hållbar framtid. Eleven beskriver metoder för hur man värnar om och utvecklar miljön och gemenskapen samt deltar under handledning i gemensamt påverkansarbete.	Eleven beskriver stödjande och hotande element i byggandet av en hållbar framtid med hjälp av exempel. Eleven beskriver och identifierar olika metoder för hur man värnar om och utvecklar miljön och gemenskaper samt deltar i gemensamt påverkansarbete.	Eleven ger motiverade exempel på faktorer som utvecklar och hotar en hållbar framtid. Eleven beskriver på ett motiverat sätt olika metoder för hur man värnar om och utvecklar miljön och gemenskaper samt deltar aktivt i gemensamt påverkansarbete.
Undersöknings- och arbetsfärdigheter						

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M5 hjälpa eleven att planera och genomföra små undersökningar, göra observationer och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen samt undersöknings- och mätredskap (I1-I6)	Eleven planerar och genomför små undersökningar, gör observationer och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen samt undersöknings- och mätredskap.	Undersökningsfärdigheter: förmåga att planera, observera och mäta	Eleven deltar i att observera, mäta och dokumentera resultat och berättar om dessa under handledning.	Eleven planerar och genomför små undersökningar under handledning. Eleven gör under handledning observationer och mätningar samt dokumenterar resultat under handledning.	Eleven planerar och genomför små undersökningar självständigt eller tillsammans med andra. Eleven gör observationer och mätningar samt dokumenterar resultat enligt anvisningar.	Eleven planerar och genomför små undersökningar självständigt samt stöder de övriga medlemmarna i gruppen vid behov. Eleven gör observationer och mätningar samt dokumenterar resultat genom att använda olika redskap för undersökning och mätning i olika lärmiljöer.
M6 hjälpa eleven att se samband mellan orsak och verkan, dra slutsatser utgående från resultaten och presentera sina resultat och undersökningar på olika sätt (I1-I6)	Eleven identifierar orsakssamband, drar slutsatser utgående från sina resultat och presenterar sina resultat och undersökningar på olika sätt.	Undersökningsfärdigheter: förmåga att dra slutsatser och presentera resultat	Eleven beskriver under handledning den utförda undersökningen och dess resultat genom att använda insamlad information eller observationer som gjorts.	Eleven drar enkla slutsatser under handledning. Eleven presenterar sina resultat enligt anvisningar.	Eleven identifierar orsakssamband och drar enkla slutsatser utgående från resultaten. Eleven presenterar sina resultat på ett tydligt sätt.	Eleven beskriver orsakssamband och presenterar slutsatser utgående från resultaten. Eleven presenterar sina resultat och undersökningar på olika sätt.
M7 handleda eleven att förstå betydelsen av vardagliga tekniska tillämpningar, hur de fungerar och används samt inspirera eleven	Eleven förstår användningen och betydelsen av vardagliga tekniska tillämpningar, hur de fungerar och används samt	Tekniska kunskaper och förmåga att samarbeta vid teknisk problemlösning	Eleven beskriver användningsområdet för en teknisk tillämpning. Eleven deltar under	Eleven ger några exempel på användningsområden för vardagliga tekniska tillämpningar och hur de fungerar.	Eleven beskriver hur vissa vardagliga tekniska tillämpningar fungerar och kan ge	Eleven beskriver och förklarar hur flera tekniska tillämpningar fungerar och kan ge exempel på deras

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
att pröva, upptäcka och skapa nytt tillsammans med andra (I2-I6)	prövar, upptäcker och skapar nytt tillsammans med andra.		handledning i att experimentera och skapa nytt i grupp.	Eleven arbetar under handledning med att experimentera och skapa nytt tillsammans med de andra.	exempel på deras betydelse. Eleven samarbetar med de andra kring experiment och nyskapande.	användningsområden. Eleven är initiativrik i samband med experiment och nyskapande. Eleven hjälper vid behov de andra i samband med experiment och nyskapande.
Kunskap och förståelse						
M12 handleda eleven att observera omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med hjälp av begrepp inom omgivningsläran samt att utveckla sina begreppskonstruktioner från att bestå av olika förhandsuppfattningar så att de bättre motsvarar den exakta användningen av begreppen (I1-I6)	Eleven observerar omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med hjälp av begrepp inom omgivningsläran. Eleven utvecklar sina begreppskonstruktioner från att bestå av olika förhandsuppfattningar så att de bättre motsvarar den exakta användningen av begreppen.	Förmåga att använda begrepp	Eleven känner igen några begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden och kan koppla ihop begreppen med omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem.	Eleven beskriver omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen i anknytning till dem med några centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden. Eleven kan koppla ihop begrepp som anknyter till varandra.	Eleven beskriver omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen som anknyter till dem med centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden. Eleven kopplar ihop begrepp på ett logiskt sätt.	Eleven förklarar omgivningen, mänskliga aktiviteter och fenomen som anknyter till dem med centrala begrepp inom omgivningslärans olika ämnesområden. Eleven använder och kopplar ihop begrepp så att de bildar logiska helheter.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M13 handleda eleven att förstå, använda och skapa olika modeller med hjälp av vilka man kan tolka och förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen (I1-I6)	Eleven förstår, använder och skapar olika modeller, med vilka man kan tolka och förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen.	Förmåga att använda modeller	Eleven känner till att en modell är en förenkling av verkligheten. Eleven räknar under handledning upp de centrala delarna i en given modell.	Eleven använder och skapar under handledning modeller för att förklara människan, omgivningen och anknytande fenomen.	Eleven använder och skapar modeller som förklarar människan, omgivningen och anknytande fenomen.	Eleven använder och skapar ändamålsenliga modeller och förklarar på ett motiverat sätt människan, omgivningen och anknytande fenomen med hjälp av dessa.
M14 handleda eleven att söka tillförlitlig information, uttrycka olika synpunkter och motivera dem samt tolka och kritiskt bedöma informationskällor och synvinklar. (I1-I6)	Eleven hämtar tillförlitlig information, uttrycker på ett motiverat sätt olika synpunkter samt tolkar och kritiskt bedömer informationskällor och synvinklar.	Förmåga att uttrycka åsikter och läsa kritiskt	Eleven söker under handledning information ur givna informationskällor. Eleven nämner en faktor i anknytning till någon informationskällas tillförlitlighet.	Eleven söker under handledning information ur olika informationskällor. Eleven bedömer under handledning faktorer i anknytning till en informationskällas tillförlitlighet. Eleven motiverar under handledning olika synpunkter och nämner skillnader mellan synvinklarna.	Eleven söker efter information ur olika informationskällor. Eleven bedömer faktorer i anknytning till en informationskällas tillförlitlighet. Eleven motiverar olika synpunkter och nämner skillnader mellan synvinklarna.	Eleven söker på ett mångsidigt sätt efter information ur olika informationskällor. Eleven bedömer på ett mångsidigt sätt faktorer i anknytning till en informationskällas tillförlitlighet. Eleven motiverar olika synpunkter och jämför olika synvinklar.
M16 handleda eleven i geografiskt tänkande och att iakttä sin omgivning och hela världen samt att lära sig använda	Eleven observerar sin egen närmiljö och hela världen med hjälp av geografiska begrepp och ortsnamn. Eleven kan	Kunskaper i geografi: Förmåga att gestalta jordklotet, använda kartor och andra geomedier	Eleven nämner några världsdelar, länder, städer och naturgeografiska objekt. Eleven använder några geografiska	Eleven nämner världsdelar, länder, städer och naturgeografiska objekt och ger exempel på dem på en karta.	Eleven nämner världsdelarna, länder, städer och naturgeografiska objekt och ger exempel på dem på en karta.	Eleven nämner världsdelarna samt länder, städer och naturgeografiska objekt mångsidigt och ger exempel på dem på en karta.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
kartor och andra geomedier (I3-I6)	använda karta och andra geomedier.		<p>begrepp och räknar upp huvudväderstrecken.</p> <p>Eleven använder kartor under handledning.</p>	<p>Eleven ger exempel på särdrag hos området genom att använda geografiska begrepp och kan namnge väderstrecken.</p> <p>Eleven använder kartor eller andra geomedier under handledning.</p>	<p>Eleven beskriver områden och deras läge och visar prov på kännedom om geografiska begrepp och särdrag hos områden.</p> <p>Eleven använder kartor och andra geomedier.</p>	<p>Eleven jämför särdrag hos läget för området genom att använda geografiska begrepp.</p> <p>Eleven tolkar de kartor som hen använder och övriga geomedier och bedömer dem kritiskt.</p>
M17 handleda eleven att undersöka, beskriva och förklara fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt lägga grund för förståelsen av principen om energins bevarande (I2, I4-I6)	Eleven undersöker, beskriver och förklarar fysikaliska fenomen i vardagen, naturen och tekniken samt förstår principen om energins bevarande.	Kunskaper i fysik: Förmåga att undersöka, beskriva och förklara fysikaliska fenomen	<p>Eleven gör observationer om något fysikaliskt fenomen och beskriver detta genom under handledning att använda fysikens begrepp.</p> <p>Eleven nämner några energikällor och energiformer i bekanta situationer.</p>	<p>Eleven observerar, undersöker och beskriver enkla fysikaliska fenomen samt förklarar några enkla fenomen under handledning genom att använda fysikens begrepp.</p> <p>Eleven använder energi-, kraft- och rörelsebegrepp i bekanta situationer.</p> <p>Eleven nämner olika energikällor och energiformer samt kan ge enskilda exempel på</p>	<p>Eleven observerar, undersöker och beskriver enkla fysikaliska fenomen samt förklarar några av dessa fenomen genom att använda fysikens begrepp.</p> <p>Eleven använder energi-, kraft- och rörelsebegrepp i vardagliga situationer och ger exempel på principen om energins bevarande.</p>	<p>Eleven observerar, undersöker och förklarar fysikaliska fenomen genom att använda fysikens begrepp.</p> <p>Eleven använder energi-, kraft- och rörelsebegrepp i olika situationer.</p> <p>Eleven förklarar hur principen om energins bevarande framkommer i olika givna situationer.</p>

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
				omvandling av energi till olika former.		
M18 handleda eleven att undersöka, beskriva och förklara kemiska fenomen, ämnens egenskaper och omvandlingar samt lägga grund för förståelsen av principen om materiens bevarande (I2, I4-I6)	Eleven undersöker, beskriver och förklarar kemiska fenomen, ämnens egenskaper och omvandlingar samt förstår principen om materiens bevarande.	Kunskaper i kemi: Förmåga att undersöka, beskriva och förklara kemiska fenomen	Eleven nämner de tre aggregationstillstånden för ett ämne och identifierar till exempel vattnets aggregationstillstånd i olika situationer. Eleven klassificerar eller beskriver ämnen utgående från någon egenskap. Eleven kan ge exempel på hur ämnen återvinns.	Eleven observerar och undersöker aggregationstillstånd och några bekanta ämnens egenskaper under handledning. Eleven beskriver till exempel vattnets kretslopp eller idén bakom återvinning.	Eleven observerar, undersöker och beskriver aggregationstillstånd och bekanta ämnens egenskaper genom att använda kemins begrepp. Eleven berättar om vad som händer i en kemisk reaktion. Eleven förklarar till exempel förändringar i vattnets aggregationstillstånd i vattnets kretslopp och återvinning.	Eleven observerar, undersöker och beskriver aggregationstillstånd och ämnens egenskaper genom att använda kemins begrepp på ett exakt sätt. Eleven berättar om vad som händer i en kemisk reaktion. Eleven förklarar till exempel vattnets kretslopp och återvinning av ämnen med hjälp av principen om materiens bevarande.

Årskurs 6

bli medveten om sina egna tankar, behov, attityder och värderingar (I1)–faktorer som stöder det egna lärandet / lärstilar (I1)–reflektera hur egna aktiviteter påverkar oss själva, andra människor, djurens välmående, naturen, samhället

(I6)–förgiftningar, rusmedel

(I2)–undersöka apparater, konstruktioner och deras funktion (I2)–undersöka förändringar i kroppars rörelser

(I4)–begreppet kraft (I4)–omvandling mellan energiformer och energins bevarande

(I5)–världen; natur och mänsklig verksamhet

(I3)–värdesätta natur och kultur (I3)–värna om det egna kulturarvet

(I6)–värna om naturens mångfald, klimatförändring, hållbar användning av naturresurser (I6)–människans globala välbefinnande nu och i framtiden (I6)I undervisningen kan man samarbeta med Naturskolan, Konstskolan, Borgå museum, Rosk 'n roll, räddningsverket, församlingen, 4H, skolhälsovården, Ungdomstjänsterna, polisen, Borgå vatten, Borgå energi. Närmiljön utnyttjas så mångsidigt som möjligt.

Religion

Bedömning av elevens lärande och kunnande i religion i årskurs 3–6

Bedömningen i religion ska vara handledande och uppmuntrande. Responsen ska sträva efter att uppmuntra eleven att studera och undersöka centrala religiösa källor och deras särdrag samt att göra egna tolkningar. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig framställning samt kunnande som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att uttrycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av detaljer ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i religion genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i religion. Eleven har uppnått målen i religion för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för religion och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i bedömningen i religion och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna (I1)	Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	<p>Bedömningen i religion ska vara handledande och uppmuntrande. Respon- sen ska uppmuntra eleven att studera och undersöka religiösa källor och deras särdrag och att själv tolka dem. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig framställning samt kunskaper som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att uttrycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av detaljer ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i religion genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i religion.</p> <p>Bedömningsskala åk 3</p> <p>Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.</p>
M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk (I1, I2)	Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk	Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler	
M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen (I1, I2, I3)	Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.	Förmåga att lära sig i studierna i religion	
M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa (I2, I3)	Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.	Kunskap om religion och kultur	
M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner (I1, I2, I3)	Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.	Kunskap om etik	
M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv (I2, I3)	Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s konvention om barnets rättigheter ur individuellt och kollektivt perspektiv.	Kunskap om människorättsetik	
M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid (I2, I3)	Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid	Förmåga att reflektera över etiska frågor	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter (I1, I2, I3)	Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.	Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter	Bra: Eleven har goda grundkunskaper och –färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.
M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet (I3)	Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.		Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Årskurs 3:

- centrala livsfrågor, känslor, värdeval med hjälp av valda berättelser ur Gamla och Nya Testamentet. (I3)
- granskar med hjälp av aktuella exempel religiösa inslag i medier och inom populärkulturen. (I2)
- religiösa samfund i skolans närhet (I2)
- religioners och livsåskådningars situation i Finland idag och bakgrunden till den. (I2)
- religionens Centrala etiska normer, gemensamma etiska uppfattningar för olika religioner/livsåskådningar. Gyllene regeln och dubbla kärleksbudet. (I3)
- källor, skrifter, Bibeln (Gamla Testamentet) (I1)

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala läroerna (I1)	Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala läroerna.	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	<p>Bedömningen i religion ska vara handledande och uppmuntrande. Responserna ska uppmuntra eleven att studera och undersöka religiösa källor och deras särdrag och att själv tolka dem. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig framställning samt kunskaper som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att uttrycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av detaljer ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i religion genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i religion.</p> <p>Bedömningsskala årskurs 4–6</p>
M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras (I1)	Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	
M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen (I1, I2, I3)	Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.	Förmåga att lära sig i studierna i religion	
M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa (I2, I3)	Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.	Kunskap om religion och kultur	
M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer (I1, I2, I3)	Eleven förstår vad som avses med begreppet heligt och strävar till att respektera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.	Religiös multilitteracitet	
M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner (I1, I2, I3)	Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.	Kunskap om etik	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid (I2, I3)	Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid	Förmåga att reflektera över etiska frågor	10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.
M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter (I1, I2, I3)	Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.	Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter	9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.
M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet (I3)	Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.		<p>8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer</p> <p>och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.</p> <p>7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.</p> <p>6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p> <p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.</p>

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
			4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet

Årskurs 4:

- centrala livsfrågor, känslor, värdeval med hjälp av valda berättelser ur Gamla och Nya Testamentet. (I3)
- granska med hjälp av aktuella exempel religiösa inslag i medier och inom populärkulturen. (I2)
- Jesu liv (I1)
- kyrkoåret (I1)
- ritualer (I1)
- platser, byggnader, arkitektur (I1)
- symboler (I1)
- konst, vetenskap, kultur, musik (I1)
- källor, skrifter, Bibeln (Nya Testamentet) (I1)

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras (I1)	Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	<p>Bedömningen i religion ska vara handledande och uppmuntrande. Respon- sen ska uppmuntra eleven att studera och undersöka religiösa källor och de- ras särdrag och att själv tolka dem. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig fram- ställning samt kunskaper som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att ut- trycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid me- morering av detaljer ska man i bedöm- ningen uppmärksamma elevens för- måga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning el- ler ett siffervitsord i religion genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårs- betyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i religion.</p> <p>Bedömningsskala årskurs 4–6</p> <p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i</p>
M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma och använda informationen (I1, I2, I3)	Eleven utvecklar sin förmåga att söka in- formation om religion i olika källor samt bedöma och använda informationen.	Förmåga att lära sig i studierna i religion	
M7 uppmuntra eleven att respektera det som är heligt för en själv och för andra samt att agera lämpligt i olika religiösa sammanhang och situationer (I1, I2, I3)	Eleven förstår vad som avses med be- greppet heligt och strävar till att respek- tera det som är heligt för en själv och för andra. Eleven vet hur man agerar lämpligt i olika religiösa situationer och på olika religiösa platser och strävar till att uppföra sig sakligt och respektfullt i dessa.	Religiös multilitteracitet	
M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner (I1, I2, I3)	Eleven bekantar sig med de etiska nor- merna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika relig- ioner.	Kunskap om etik	
M9 handleda eleven att förstå värdena i de mänskliga rättigheterna och i synner- het i FN:s konvention om barnets rättig- heter ur individuellt och kollektivt per- spektiv (I2, I3)	Eleven förstår värdena i de mänskliga rättigheterna och i synnerhet i FN:s kon- vention om barnets rättigheter ur indivi- duellt och kollektivt perspektiv.	Kunskap om människorättsetik	
M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid (I2, I3)	Eleven utvecklar sin förmåga att utvär- dera sina val och reflektera kring de vär- den som påverkar dem ur ett etiskt	Förmåga att reflektera över etiska frågor	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
	perspektiv och med tanke på en hållbar framtid		nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.
M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter (I1, I2, I3)	Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.	Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter	9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.
M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet (I3)	Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.		8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra. 7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt. 6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet. 5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet. 4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet

Årskurs 5:

- centrala livsfrågor, känslor, värdeval med hjälp av valda berättelser ur Gamla och Nya Testamentet. (I3)
- granska med hjälp av aktuella exempel religiösa inslag i medier och inom populärkulturen. (I2)
- Europas religiösa rötter (I2)
- religionernas och livsåskådningarnas situation i Europa idag och bakgrunden till den (I2)
- de tio budorden (I3)
- etik (I3)
- livskompetens, självkänedom, välbefinnande för kropp och själ, emotionella färdigheter (I3)
- egna val, handlingar och värden (I3)
- FN:s konvention om barnets rättigheter (I3)
- människovärdet (I3)
- respektera livet (I3)
- globalt ansvar (I3)
- värna om naturen (I3)

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M1 handleda eleven att fördjupa sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna (I1)	Eleven fördjupar sig i religionens heliga skrifter och berättelser samt de centrala lärorna.	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	Eleven kan nämna den heliga skriften eller den centrala källan i den religion som studeras och känner igen någon av de berättelser eller läror som behandlats.	Eleven kan berätta om någon central lära och berättelse i den religion som studeras. Under handledning kan eleven berätta om vad berättelsen betyder eller olika sätt att tolka den.	Eleven kan berätta om de heliga skrifterna i den religion som studeras samt beskriva vad berättelser betyder eller olika sätt att tolka dem.	Eleven kan reflektera över innehållet i och tolkningarna av berättelserna. Ur perspektiv av den religion som studeras kan eleven beskriva betydelseerna av de centrala lärorna.
M2 handleda eleven att bekanta sig med ritualer och seder samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras (I1)	Eleven bekantar sig med ritualerna och sederna samt heliga platser och byggnader i den religion som studeras.	Förmåga att hantera information om religion, religiös multilitteracitet	Eleven känner till en ritual eller sed i den religion som studeras och känner igen någon helig plats eller byggnad.	Eleven kan nämna ritualer eller seder i den religion som studeras samt en helig plats eller byggnad.	Eleven kan berätta om centrala ritualer och seder i den religion som studeras och beskriva religionens heliga platser eller byggnader.	Eleven kan redogöra för innebörden av de centrala ritualerna och sederna och de heliga platserna och byggnaderna i den religion som studeras.
M3 hjälpa eleven att känna igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk (I1, I2)	Eleven känner igen karaktäristiska drag och symbolik i religiöst språk	Förmåga att analysera religiöst språk och religiösa symboler	Eleven känner utgående från givna exempel igen en religiös symbol, en liknelse, ett talesätt eller ett påstående.	Eleven kan ge ett exempel på religiöst språk.	Eleven kan ge exempel på religiöst språk och religiös symbolik.	Eleven kan redogöra för det karaktäristiska i religiöst språk och religiös symbolik.
M4 handleda eleven att söka information om religionen i olika källor samt bedöma	Eleven utvecklar sin förmåga att söka information om religion i olika källor samt	Förmåga att lära sig i studierna i religion	Eleven kan under handledning hämta information om religion i givna källor.	Eleven kan hämta information om religion i flera källor.	Eleven kan använda den information hen hämtat och inser att	Eleven kan hämta, kombinera och jämföra information om religion i olika källor

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
och använda informationen (I1, I2, I3)	bedöma och använda informationen.				det är skillnad i tillförlitligheten i källor.	och göra observationer om källornas tillförlitlighet.
M5 handleda eleven att utforska Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag (I1, I2)	Eleven bekantar sig med Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter och situationen i dag.	Kunskap om religion och kultur	Eleven känner utgående från givna exempel igen Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller särdrag i anknytning till situationen i dag.	Eleven kan ge exempel på Finlands och Europas religiösa och konfessionella rötter eller situationen i dag.	Eleven känner till religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.	Eleven kan ge exempel på religionernas och åskådningarnas påverkan på kulturer och samhällen i Finland och Europa.
M6 handleda eleven att få insikt i judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa (I2, I3)	Eleven bekantar sig med judendomen, kristendomen och islam och deras inflytande och historia i Europa.	Kunskap om religion och kultur	Eleven känner utgående från givna exempel igen huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.	Eleven kan berätta om huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.	Eleven kan jämföra huvuddragen i judendomen, kristendomen och islam.	Eleven kan redogöra för judendomens, kristendomens och islams inflytande eller historia i Europa.
M8 handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner (I1, I2, I3)	Eleven bekantar sig med de etiska normerna i den religion som studeras och etiska principer som förenar olika religioner.	Kunskap om etik	Eleven känner igen eller kan nämna något enstaka exempel på de etiska normerna i den religion som studeras.	Eleven kan ge exempel på de etiska normerna i den religion som studeras eller etiska principer som förenar olika religioner.	Eleven kan beskriva de centrala etiska normerna i den religion som studeras samt redogöra för någon etisk princip som förenar religioner och ge exempel på hur de tillämpas i vardagen.	Eleven kan reflektera över hur religioners olika etiska principer tillämpas i vardagen.
M10 handleda eleven att utvärdera sina val och reflektera kring de	Eleven utvecklar sin förmåga att utvärdera sina val och	Förmåga att reflektera över etiska frågor	Ur givna exempel känner eleven igen några värden som	Eleven känner igen etiska principer.	Eleven kan redogöra för de gemensamma etiska principerna i	Eleven kan reflektera över sina egna val och etiska valsituationer

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid (I2, I3)	reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid		påverkat hen eller etiska valsituationer.	Hen kan ge exempel på etiska valsituationer och ge olika lösningar till dem.	den religion som studeras och i andra religioner och ge exempel på hur de tillämpas. Eleven kan ge exempel ur vardagen på hur man skapar en hållbar framtid.	ur perspektiven för värderingar, olika etiska principer och en hållbar framtid.
M11 ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina synpunkter (I1, I2, I3)	Eleven övar sig i att diskutera etiska frågor och utvecklar sina tankefärdigheter och färdigheter att delta i diskussioner.	Tankeförmåga, kommunikativa färdigheter	Eleven kan lyssna på andra och uttrycka sina tankar på något sätt.	Eleven deltar i en gemensam diskussion och uttrycker sig konstruktivt.	Eleven kan ta hänsyn till andra i diskussionen och kan motivera sina egna åsikter.	Eleven kan diskutera konstruktivt samt reflektera och skapa egna åsikter i kommunikation med andra.
M12 hjälpa och stödja eleven att utveckla och stärka en positiv syn på världen, en positiv självkänsla och tro på livet (I3)	Eleven får förmåga att formulera och stärka en positiv syn på världen och självkänsla och tro på sitt liv.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			

Årskurs 6:

- centrala livsfrågor, känslor, värdeval med hjälp av valda berättelser ur Gamla och Nya Testamentet. (I3)
- granska med hjälp av aktuella exempel religiösa inslag i medier och inom populärkulturen. (I2)

- Ekumenik och religionsdialog (I2)
- Heliga för en själv och andra (I2)
- Berättelser som förenar Judendom, Kristendom och Islam (I2)
- Helighet i religioner (I2)
- Heliga platser (I2)
- Profeter (I2)
- Jesu ställning i olika religioner (I2)
- ritualer (I1)

- Kristendom och protestantism (I1)
- Paulus, Luther, Agricola (I1)
- Luthersk lära, seder, bön, sakrament, gudstjänst och församlingsverksamhet (I1)

I undervisningen kan man samarbeta med församlingen samt besöka kyrkor och kapell.

Livsåskådningskunskap

Bedömning av elevens lärande och kunnande i livsåskådningskunskap i årskurs 3–6

Bedömningen i livsåskådningskunskap ska vara handledande och uppmuntrande. Responsen ska sträva efter att uppmuntra eleven att studera och undersöka centrala källor och deras särdrag och att göra egna tolkningar. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig framställning samt kunnande som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att uttrycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av detaljer ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i livsåskådningskunskap genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i livsåskådningskunskap. Eleven har uppnått målen i livsåskådningskunskap för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för livsåskådningskunskap och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i bedömningen i livsåskådningskunskap och i vitsordet som ska bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M1 skapa förutsättningar för eleven att utveckla sitt etiska tänkande och sporra eleven att tillämpa etiska principer i vardagliga situationer (I1-I4)	Eleven utvecklar färdigheter i etiskt tänkande. Eleven kan tillämpa etiska principer i vardagliga situationer och i val.	Förmåga till etiskt tänkande och att tillämpa etiska principer.	<p>Bedömningen i livsåskådningskunskap ska vara handledande och uppmuntrande. Responsen ska uppmuntra eleven att studera och undersöka centrala källor och deras särdrag och att själv tolka dem. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig framställning samt kunskaper som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att uttrycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av detaljer ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande. Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i livsåskådningskunskap genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i livsåskådningskunskap</p> <p>Bedömningsskala åk 3</p>
M2 handleda eleven att känna igen och bedöma ett argument och motiveringar till det (I1-I4)	Eleven lär sig att identifiera argument och uppfatta och bedöma motiveringar för dem.	Förmåga att känna igen och bedöma argument och motiveringar	
M4 vägleda eleven att ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen (I1, I2, I3)	Eleven kan ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen.	Kunskap om vad det innebär att ta ansvar	
M5 vägleda eleven att lära känna Finlands, Europas och världens kulturarv och att förstå kulturell mångfald som fenomen (I2, I3, I4)	Eleven bekantar sig med Finlands, Europas och världens kulturarv och förstår kulturell mångfald som fenomen.	Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp	
M6 stödja eleven att utveckla sin allmänbildning inom åskådning och kultur (I1-I4)	Eleven identifierar grundläggande särdrag i åskådningar och kulturer och identifierar och använder åskådningsrelaterade begrepp.	Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp	
M7 handleda eleven att planera och utvärdera sitt eget lärande i livsåskådning (I1-I4)	Eleven bildar sig en uppfattning om sitt eget åskådningsmässiga kunnande och ställer upp mål utgående från det. Eleven utvärderar sitt åskådningsmässiga lärande.	Förmåga att lära sig	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M8 uppmuntra eleven att uttrycka sin åskådning och att lyssna på andras ställningstaganden i åskådningsfrågor (I1, I2, I3)	Eleven uttrycker sin åskådning och agerar konstruktivt i kommunikationssituationer som en i gruppen.	Sociala färdigheter och förmåga att arbeta i grupp	Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.
M9 vägleda eleven att bekanta sig med människorättsetiken som bygger på FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter (I3)	Eleven förstår begreppet mänskliga rättigheter. Eleven vet vad FN:s deklaration om mänskliga rättigheter är.	Kunskap om människorättsetik	Bra: Eleven har goda grundkunskaper och –färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt. Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.
M10 uppmuntra eleven att ta initiativ och agera på ett ansvarsfullt sätt i sin omgivning (I1-I4)	Eleven vet att det finns internationellt överenskomna mål för hållbar utveckling. Eleven kan agera ansvarsfullt i sin omgivning.	Kännedom om sätt att påverka	Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

Innehåll i Livsåskådning 3-6

I1 Att växa till ett gott liv: Eleverna övar sig att möta andra och att respektera olika synsätt. De undersöker hur rättvisa tar sig uttryck i det dagliga livet. Man undersöker frihet och ansvar, i synnerhet tanke-, religions- och livsåskådningsfrihet. Man fördjupar sig i begreppen värde och norm. Eleverna reflekterar över jämlikhet, lycka och ett bra liv. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till andras.

I2 Olika sätt att leva: Eleverna undersöker den egna identiteten ur olika perspektiv. I undervisningen fördjupar man sig i den finländska kulturen och kulturella minoriteter samt olika livs- och världsåskådningar. Man reflekterar över till exempel vad det innebär att vara jämlik, att acceptera, att förstå, att veta, att tro och att anta. Man fördjupar sig i världens kulturarv och inser dess värde. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till olika kulturer och livsåskådningar.

I3 Grunderna för ett gemensamt liv: Eleverna fördjupar sig i grunden för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av överenskommelser, löften, rättigheter och skyldigheter, jämlikhet, fred och demokrati i såväl olika vardagliga situationer i det egna livet som i större omfattning. I undervisningen fördjupar man sig i barnets rättigheter och fundera på hur de förverkligas nära och fjärran. Man övar sig att etiskt bedöma gärningar utifrån deras kontext, syfte och följder. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till förutsättningarna för att leva tillsammans.

I4 Naturen och en hållbar framtid: Eleverna fördjupar sig i olika tidsbegrepp och sätt att förklara världen och reflekterar över hur de påverkar människors liv samt över olika uppfattningar som anknyter till dem. De undersöker olika naturuppfattningar, naturens och människans framtid samt hållbar utveckling. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till världsbilden och en hållbar framtid.

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M1 skapa förutsättningar för eleven att utveckla sitt etiska tänkande och sporra eleven att tillämpa etiska principer i vardagliga situationer (I1-I4)	Eleven utvecklar färdigheter i etiskt tänkande. Eleven kan tillämpa etiska principer i vardagliga situationer och i val.	Förmåga till etiskt tänkande och att tillämpa etiska principer.	<p>Bedömningen i livsåskådningskunskap ska vara handledande och uppmuntrande. Responsen ska uppmuntra eleven att studera och undersöka centrala källor och deras särdrag och att själv tolka dem. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig framställning samt kunskaper som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att uttrycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av detaljer ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande. Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i livsåskådningskunskap genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i livsåskådningskunskap</p> <p>Bedömningsskala årskurs 4–6</p> <p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i</p>
M2 handleda eleven att känna igen och bedöma ett argument och motiveringar till det (I1-I4)	Eleven lär sig att identifiera argument och uppfatta och bedöma motiveringar för dem.	Förmåga att känna igen och bedöma argument och motiveringar	
M3 främja elevens förmåga att uppfatta samband mellan olika företeelser och att utveckla sitt tänkande (I1, I2, I3)	Eleven uppfattar samband mellan olika företeelser och identifierar felaktiga slutsatser. Eleven utvecklas i sitt tänkande.	Tankefärdigheter	
M4 vägleda eleven att ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen (I1, I2, I3)	Eleven kan ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen.	Kunskap om vad det innebär att ta ansvar	
M5 vägleda eleven att lära känna Finlands, Europas och världens kulturarv och att förstå kulturell mångfald som fenomen (I2, I3, I4)	Eleven bekantar sig med Finlands, Europas och världens kulturarv och förstår kulturell mångfald som fenomen.	Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp	
M6 stödja eleven att utveckla sin allmänbildning inom åskådning och kultur (I1-I4)	Eleven identifierar grundläggande särdrag i åskådningar och kulturer och identifierar och använder åskådningsrelaterade begrepp.	Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp	
M7 handleda eleven att planera och utvärdera sitt eget lärande i livsåskådning (I1-I4)	Eleven bildar sig en uppfattning om sitt eget åskådningsmässiga kunnande och ställer upp mål utgående från det.	Förmåga att lära sig	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
	Eleven utvärderar sitt åskådningsmässiga lärande.		nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.
M8 uppmuntra eleven att uttrycka sin åskådning och att lyssna på andras ställningstaganden i åskådningsfrågor (I1, I2, I3)	Eleven uttrycker sin åskådning och agerar konstruktivt i kommunikationssituationer som en i gruppen.	Sociala färdigheter och förmåga att arbeta i grupp	9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.
M9 vägleda eleven att bekanta sig med människorättsetiken som bygger på FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter (I3)	Eleven förstår begreppet mänskliga rättigheter. Eleven vet vad FN:s deklaration om mänskliga rättigheter är.	Kunskap om människorättsetik	8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.
M10 uppmuntra eleven att ta initiativ och agera på ett ansvarsfullt sätt i sin omgivning (I1-I4)	Eleven vet att det finns internationellt överenskomna mål för hållbar utveckling. Eleven kan agera ansvarsfullt i sin omgivning.	Kännedom om sätt att påverka	7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt. 6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet. 5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet. 4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet

Innehåll i Livsåskådning 3-6

I1 Att växa till ett gott liv: Eleverna övar sig att möta andra och att respektera olika synsätt. De undersöker hur rättvisa tar sig uttryck i det dagliga livet. Man undersöker frihet och ansvar, i synnerhet tanke-, religions- och livsåskådningsfrihet. Man fördjupar sig i begreppen värde och norm. Eleverna reflekterar över jämlikhet, lycka och ett bra liv. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till andras.

I2 Olika sätt att leva: Eleverna undersöker den egna identiteten ur olika perspektiv. I undervisningen fördjupar man sig i den finländska kulturen och kulturella minoriteter samt olika livs- och världsåskådningar. Man reflekterar över till exempel vad det innebär att vara jämlik, att acceptera, att förstå, att veta, att tro och att anta. Man fördjupar sig i världens kulturarv och inser dess värde. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till olika kulturer och livsåskådningar.

I3 Grunderna för ett gemensamt liv: Eleverna fördjupar sig i grunden för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av överenskommelser, löften, rättigheter och skyldigheter, jämlikhet, fred och demokrati i såväl olika vardagliga situationer i det egna livet som i större omfattning. I undervisningen fördjupar man sig i barnets rättigheter och fundera på hur de förverkligas nära och fjärran. Man övar sig att etiskt bedöma gärningar utifrån deras kontext, syfte och följder. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till förutsättningarna för att leva tillsammans.

I4 Naturen och en hållbar framtid: Eleverna fördjupar sig i olika tidsbegrepp och sätt att förklara världen och reflekterar över hur de påverkar människors liv samt över olika uppfattningar som anknyter till dem. De undersöker olika naturuppfattningar, naturens och människans framtid samt hållbar utveckling. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till världsbilden och en hållbar framtid.

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M1 skapa förutsättningar för eleven att utveckla sitt etiska tänkande och sporra eleven att tillämpa etiska principer i vardagliga situationer (I1-I4)	Eleven utvecklar färdigheter i etiskt tänkande. Eleven kan tillämpa etiska principer i vardagliga situationer och i val.	Förmåga till etiskt tänkande och att tillämpa etiska principer.	Bedömningen i livsåskådningskunskap ska vara handledande och uppmuntrande. Responsen ska uppmuntra eleven att studera och undersöka centrala källor och deras särdrag och att själv tolka dem. I bedömningen ska man beakta olika former av skriftlig och muntlig framställning samt kunskaper som visas med hjälp av andra uttrycksformer. Det centrala är elevens förmåga att uttrycka sig själv och sina tankar. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av detaljer ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att förstå och kunna tillämpa sin kunskap och utveckla sitt tänkande. Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i livsåskådningskunskap genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i livsåskådningskunskap
M2 handleda eleven att känna igen och bedöma ett argument och motiveringar till det (I1-I4)	Eleven lär sig att identifiera argument och uppfatta och bedöma motiveringar för dem.	Förmåga att känna igen och bedöma argument och motiveringar	
M3 främja elevens förmåga att uppfatta samband mellan olika företeelser och att utveckla sitt tänkande (I1, I2, I3)	Eleven uppfattar samband mellan olika företeelser och identifierar felaktiga slutsatser. Eleven utvecklas i sitt tänkande.	Tankefärdigheter	
M4 vägleda eleven att ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen (I1, I2, I3)	Eleven kan ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen.	Kunskap om vad det innebär att ta ansvar	
M5 vägleda eleven att lära känna Finlands, Europas och världens kulturarv och att förstå kulturell mångfald som fenomen (I2, I3, I4)	Eleven bekantar sig med Finlands, Europas och världens kulturarv och förstår kulturell mångfald som fenomen.	Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp	
M6 stödja eleven att utveckla sin allmänbildning inom åskådning och kultur (I1-I4)	Eleven identifierar grundläggande särdrag i åskådningar och kulturer och identifierar och använder åskådningsrelaterade begrepp.	Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp	
M7 handleda eleven att planera och utvärdera sitt eget lärande i livsåskådning (I1-I4)	Eleven bildar sig en uppfattning om sitt eget åskådningsmässiga kunnande och ställer upp mål utgående från det.	Förmåga att lära sig	

Bedömningsskala årskurs 4–6

10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
	Eleven utvärderar sitt åskådningsmässiga lärande.		nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.
M8 uppmuntra eleven att uttrycka sin åskådning och att lyssna på andras ställningstaganden i åskådningsfrågor (I1, I2, I3)	Eleven uttrycker sin åskådning och agerar konstruktivt i kommunikationssituationer som en i gruppen.	Sociala färdigheter och förmåga att arbeta i grupp	9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.
M9 vägleda eleven att bekanta sig med människorättsetiken som bygger på FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter (I3)	Eleven förstår begreppet mänskliga rättigheter. Eleven vet vad FN:s deklaration om mänskliga rättigheter är.	Kunskap om människorättsetik	8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer
M10 uppmuntra eleven att ta initiativ och agera på ett ansvarsfullt sätt i sin omgivning (I1-I4)	Eleven vet att det finns internationellt överenskomna mål för hållbar utveckling. Eleven kan agera ansvarsfullt i sin omgivning.	Kännedom om sätt att påverka	och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra. 7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt. 6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet. 5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet. 4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet

Innehåll i Livsåskådning 3-6

I1 Att växa till ett gott liv: Eleverna övar sig att möta andra och att respektera olika synsätt. De undersöker hur rättvisa tar sig uttryck i det dagliga livet. Man undersöker frihet och ansvar, i synnerhet tanke-, religions- och livsåskådningsfrihet. Man fördjupar sig i begreppen värde och norm. Eleverna reflekterar över jämlikhet, lycka och ett bra liv. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till andras.

I2 Olika sätt att leva: Eleverna undersöker den egna identiteten ur olika perspektiv. I undervisningen fördjupar man sig i den finländska kulturen och kulturella minoriteter samt olika livs- och världsåskådningar. Man reflekterar över till exempel vad det innebär att vara jämlik, att acceptera, att förstå, att veta, att tro och att anta. Man fördjupar sig i världens kulturarv och inser dess värde. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till olika kulturer och livsåskådningar.

I3 Grunderna för ett gemensamt liv: Eleverna fördjupar sig i grunden för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av överenskommelser, löften, rättigheter och skyldigheter, jämlikhet, fred och demokrati i såväl olika vardagliga situationer i det egna livet som i större omfattning. I undervisningen fördjupar man sig i barnets rättigheter och fundera på hur de förverkligas nära och fjärran. Man övar sig att etiskt bedöma gärningar utifrån deras kontext, syfte och följder. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till förutsättningarna för att leva tillsammans.

I4 Naturen och en hållbar framtid: Eleverna fördjupar sig i olika tidsbegrepp och sätt att förklara världen och reflekterar över hur de påverkar människors liv samt över olika uppfattningar som anknyter till dem. De undersöker olika naturuppfattningar, naturens och människans framtid samt hållbar utveckling. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till världsbilden och en hållbar framtid.

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M1 skapa förutsättningar för eleven att utveckla sitt etiska tänkande och sporra eleven att tillämpa etiska principer i vardagliga situationer (I1-I4)	<p>Eleven utvecklar färdigheter i etiskt tänkande.</p> <p>Eleven kan tillämpa etiska principer i vardagliga situationer och i val.</p>	Förmåga till etiskt tänkande och att tillämpa etiska principer.	Eleven kan under handledning beskriva någon etisk princip eller ett etiskt val som ska göras i vardagen.	Eleven kan beskriva en etisk princip och ett etiskt val som ska göras i vardagen.	<p>Eleven förstår centrala begrepp och principer i etiken.</p> <p>Eleven kan beskriva och motivera hur etiska principer kan tillämpas i vardagen.</p>	<p>Eleven förstår centrala begrepp och principer i etiken.</p> <p>Eleven kan förklara och motivera hur etiska principer kan tillämpas logiskt i olika situationer.</p>
M2 handleda eleven att känna igen och bedöma ett argument och motiveringar till det (I1-I4)	Eleven lär sig att identifiera argument och uppfatta och bedöma motiveringar för dem.	Förmåga att känna igen och bedöma argument och motiveringar	Eleven kan under handledning känna igen ett argument i en diskussion eller text.	Eleven kan urskilja ett argument och motiveringen till det i en diskussion och en text.	Eleven kan urskilja centrala argument och motiveringar till dem i en diskussion och i en text samt reflektera över hur relevanta motiveringarna är.	<p>Eleven kan urskilja centrala argument med motiveringar i en diskussion och i olika texter.</p> <p>Eleven kan på ett mångsidigt sätt reflektera över hur relevanta motiveringarna är.</p>
M3 främja elevens förmåga att uppfatta samband mellan olika företeelser och att utveckla sitt tänkande (I1, I2, I3)	<p>Eleven uppfattar samband mellan olika företeelser och identifierar felaktiga slutsatser.</p> <p>Eleven utvecklas i sitt tänkande.</p>	Tankefärdigheter	Eleven kan under handledning uppfatta samband mellan olika företeelser eller felaktiga slutsatser.	Eleven kan uppfatta samband mellan olika företeelser och felaktiga slutsatser.	<p>Eleven uppfattar samband mellan olika företeelser.</p> <p>Eleven kan identifiera felaktiga slutsatser och undvika sådana i sitt eget tänkande.</p>	Eleven uppfattar på ett mångsidigt sätt samband mellan olika företeelser och identifierar felaktiga slutsatser.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
						Eleven kan tillämpa dessa färdigheter i sitt tänkande.
M4 vägleda eleven att ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen (I1, I2, I3)	Eleven kan ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen.	Kunskap om vad det innebär att ta ansvar	Eleven kan under handledning beskriva ett sätt att ta ansvar för sig själv, andra människor eller naturen.	Eleven kan beskriva ett sätt att ta ansvar för sig själv, andra människor och naturen.	Eleven kan beskriva vad det innebär att ta ansvar för sig själv, andra och naturen och redogöra för vad det innebär att ta ansvar för sina egna handlingar.	Eleven kan förklara och motivera vad det innebär att ta ansvar för sig själv, andra och naturen och med olika exempel beskriva vad det innebär att ta ansvar för sina egna handlingar.
M5 vägleda eleven att lära känna Finlands, Europas och världens kulturarv och att förstå kulturell mångfald som fenomen (I2, I3, I4)	Eleven bekantar sig med Finlands, Europas och världens kulturarv och förstår kulturell mångfald som fenomen.	Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp	Eleven kan under handledning nämna en kulturell minoritet. Eleven kan under handledning nämna ett kulturarv.	Eleven vet att det finns olika kulturer och kan nämna en kulturell minoritet och något karakteristiskt för den. Eleven kan nämna ett kulturarv.	Eleven kan nämna och förklara några särdrag i anknytning till kultur i Finlands, Europas och världens kulturarv. Eleven kan ge exempel på kulturell mångfald i gruppen eller i samhället.	Eleven kan nämna och förklara flera särdrag i anknytning till kultur i Finlands, Europas och världens kulturarv. Eleven kan beskriva gruppens eller samhällets kulturella mångfald och reflektera över dess betydelse.
M6 stödja eleven att utveckla sin allmänbildning inom åskådning och kultur (I1-I4)	Eleven identifierar grundläggande särdrag i åskådningar och kulturer och identifierar och	Förmåga att tillämpa kunskaper och begrepp	Eleven kan nämna någon åskådning, kultur eller något åskådningsmässigt begrepp.	Eleven kan nämna någon åskådning eller kultur och något särdrag i anknytning till den.	Eleven kan nämna någon åskådning eller kultur och redogöra för den med hjälp av	Eleven kan nämna några åskådningar och kulturer. Eleven kan berätta om och ge exempel på dem

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
	använder åskådningsrelaterade begrepp.			Eleven känner till åtminstone ett åskådningsmässigt begrepp.	åskådningsmässiga begrepp.	genom att använda åskådningsmässiga begrepp.
M7 handleda eleven att planera och utvärdera sitt eget lärande i livsåskådning (I1-I4)	Eleven bildar sig en uppfattning om sitt eget åskådningsmässiga kunnande och ställer upp mål utgående från det. Eleven utvärderar sitt åskådningsmässiga lärande.	Förmåga att lära sig	Eleven kan under handledning ställa upp ett mål för sitt eget åskådningsmässiga lärande.	Eleven kan identifiera sitt kunnande och ställa upp åtminstone ett mål för sitt eget åskådningsmässiga lärande. Under handledning planerar och utvärderar eleven sina studier.	Eleven kan ställa upp ändamålsenliga mål för sig i anknytning till sina åskådningsmässiga studier, sträva efter att arbeta i riktning mot målen och utvärdera hur de nås.	Eleven ställer upp ändamålsenliga mål för sig i anknytning till sina åskådningsmässiga studier och arbetar i enlighet med dem. Eleven utvärderar på ett mångsidigt sätt hur hen når målen.
M8 uppmuntra eleven att uttrycka sin åskådning och att lyssna på andras ställningstaganden i åskådningsfrågor (I1, I2, I3)	Eleven uttrycker sin åskådning och agerar konstruktivt i kommunikationssituationer som en i gruppen.	Sociala färdigheter och förmåga att arbeta i grupp	Eleven lyssnar sakligt till de andras ställningstaganden i åskådningsmässiga frågor.	Eleven uttrycker under handledning sina ställningstaganden i åskådningsmässiga frågor.	Eleven uttrycker sina åskådningsmässiga tankar eller sin identitet på ett konstruktivt sätt. Eleven agerar i positiv kommunikation med andra.	Eleven uttrycker sina åskådningsmässiga tankar eller sin identitet på ett mångsidigt sätt. Eleven agerar konstruktivt i kommunikation med andra.
M9 vägleda eleven att bekanta sig med mänskiorättsetiken som bygger på FN:s deklaration om de	Eleven förstår begreppet mänskliga rättigheter.	Kunskap om mänskiorättsetik	Eleven kan under handledning beskriva en central barnets rättighet.	Eleven känner till begreppet mänskliga rättigheter.	Eleven förstår begreppet mänsklig rättighet.	Eleven förstår och kan förklara begreppet mänsklig rättighet.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter (I3)	Eleven vet vad FN:s deklaration om mänskliga rättigheter är.			Eleven vet att det finns mänskliga rättigheter och kan beskriva en central sådan. Eleven vet att det finns rättigheter för barn och kan beskriva en central sådan.	Eleven vet att FN:s universella deklaration om mänskliga rättigheter finns och kan redogöra för två mänskliga rättigheter.	Eleven vet att FN:s universella deklaration om mänskliga rättigheter finns och kan redogöra för åtminstone tre mänskliga rättigheter. Eleven vet och kan motivera det att det finns många rättigheter för barn och kan redogöra för åtminstone tre.
M10 uppmuntra eleven att ta initiativ och agera på ett ansvarsfullt sätt i sin omgivning (I1-I4)	Eleven vet att det finns internationellt överenskomna mål för hållbar utveckling. Eleven kan agera ansvarsfullt i sin omgivning.	Kännedom om sätt att påverka	Eleven kan under handledning berätta om ett sätt att agera ansvarsfullt i sin omgivning.	Eleven kan beskriva ett mål för hållbar utveckling. Eleven kan berätta om ett sätt att agera ansvarsfullt i sin omgivning.	Eleven vet att det finns olika mål för hållbar utveckling och kan beskriva och motivera två av dem. Eleven kan ge exempel på det ansvarsfulla i sitt eget agerande.	Eleven vet att uppsättningen av mål för hållbar utveckling är en omfattande helhet. Eleven kan beskriva och motivera tre mål för hållbar utveckling. Eleven kan beskriva och motivera två viktiga sätt att agera ansvarsfullt i omgivningen och berätta hur man kunde ta initiativ till dem.

Innehåll i Livsåskådning 3-6

I1 Att växa till ett gott liv: Eleverna övar sig att möta andra och att respektera olika synsätt. De undersöker hur rättvisa tar sig uttryck i det dagliga livet. Man undersöker frihet och ansvar, i synnerhet tanke-, religions- och livsåskådningsfrihet. Man fördjupar sig i begreppen värde och norm. Eleverna reflekterar över jämlikhet, lycka och ett bra liv. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till andras.

I2 Olika sätt att leva: Eleverna undersöker den egna identiteten ur olika perspektiv. I undervisningen fördjupar man sig i den finländska kulturen och kulturella minoriteter samt olika livs- och världsåskådningar. Man reflekterar över till exempel vad det innebär att vara jämlik, att acceptera, att förstå, att veta, att tro och att anta. Man fördjupar sig i världens kulturarv och inser dess värde. Eleverna övar sig att förklara och motivera sin synpunkt i förhållande till olika kulturer och livsåskådningar.

I3 Grunderna för ett gemensamt liv: Eleverna fördjupar sig i grunden för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av överenskommelser, löften, rättigheter och skyldigheter, jämlikhet, fred och demokrati i såväl olika vardagliga situationer i det egna livet som i större omfattning. I undervisningen fördjupar man sig i barnets rättigheter och fundera på hur de förverkligas nära och fjärran. Man övar sig att etiskt bedöma gärningar utifrån deras kontext, syfte och följder. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till förutsättningarna för att leva tillsammans.

I4 Naturen och en hållbar framtid: Eleverna fördjupar sig i olika tidsbegrepp och sätt att förklara världen och reflekterar över hur de påverkar människors liv samt över olika uppfattningar som anknyter till dem. De undersöker olika naturuppfattningar, naturens och människans framtid samt hållbar utveckling. Eleverna övar sig att förklara och motivera egna synpunkter i förhållande till världsbilden och en hållbar framtid.

Historia

Bedömning av elevens lärande och kunnande i historia i årskurs 4–6

I historieundervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Genom att ge respons ska man sträva efter att uppmuntra eleverna att undersöka olika historiska källor och göra sina egna tolkningar av dem. I bedömningen ska beaktas såväl elevens förmåga att uttrycka sig mångsidigt i tal och skrift som kunnande som eleven visat eller uttryckt på andra sätt. I stället för att fästa uppmärksamheten vid memorering av innehållet ska man i bedömningen uppmärksamma elevens förmåga att tillämpa kunskap och utveckla sitt historiska tänkande.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i historia genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 4–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i historia. Eleven har uppnått målen i historia för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för läroämnet historia och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i bedömningen i historia och i vitsordet som ska bildas.

Med tanke på studieframgången är det viktigt att på ett interaktivt sätt få möjlighet att undersöka historiska företeelser och leva sig in i historiska skeenden, men också att förstå den kulturella miljön, uppfatta tidsperspektiv samt förstå människans roll i historien och historiens betydelse för mänskligheten och för det egna livet i dag och i framtiden.

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Betydelse, värderingar och attityder			<p>I historieundervisningen ska bedömningen vara handledande och sporrande. Genom att ge respons strävar man efter att uppmuntra eleverna att undersöka olika historiska källor och göra sina egna tolkningar av dem. I bedömningen beaktas såväl elevens förmåga att uttrycka sig mångsidigt i tal och skrift som kompetens som eleven visat eller uttryckt på andra sätt. I bedömningen ska man särskilt fokusera på hur eleven tillämpar kunskap och utvecklar sitt historiska tänkande, inte på om hen har memorerat innehållet. Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i historia genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i historia. Bedömningskriterierna kan även användas i bedömningen i de lägre årskurserna. Med tanke på studieframgången är det viktigt att på ett interaktivt sätt få möjlighet att undersöka historiska företeelser och leva sig in i</p>
M1 väcka elevens intresse för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne (I1-I5)	Eleven intresserar sig för historia som vetenskap och dess betydelse för identiteten.		
Att söka information om historia			
M2 handleda eleven att känna till olika historiska källor (I1-I5)	Eleven känner till olika historiska källor.	Förmåga att känna till historiska källor	
M3 hjälpa eleven att inse att historisk information kan tolkas på olika sätt (I1-I5)	Eleven inser att historisk information kan tolkas på olika sätt.	Förmåga att inse att historisk information kan tolkas på olika sätt	
Att förstå historiska företeelser			
M4 hjälpa eleven att förstå olika sätt att dela in historien i epoker och att använda därmed relaterade historiska begrepp (I1-I5)	Eleven förstår olika sätt att dela in historien i epoker och att använda därmed relaterade begrepp.	Kronologisk uppfattning	
M5 hjälpa eleven att förstå motiven bakom människans handlingar (I1-I5)	Eleven förstår motiven bakom människans handlingar i olika historiska situationer.	Historisk inlevelseförmåga	
M6 handleda eleven att inse olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser (I1-I5)	Eleven känner till orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser.	Förståelse för orsakssammanhang i historia	
M7 hjälpa eleven att identifiera förändringar i den egna familjens eller samhällets historia samt förstå hur samma	Eleven uppfattar förändringar och deras innebörd för olika människor och förstår	Förmåga att förstå förändring	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor (I1-I5)	hur samma förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor.		historiska skeenden, men också att förstå den kulturella miljön, uppfatta tidsperspektiv samt förstå människans roll i historien och historiens betydelse för mänskligheten och för det egna livet i dag och i framtiden.
M8 lära eleven att uppfatta historiska kontinuiteter (I1-I5)	Eleven uppfattar historiska kontinuiteter.	Förmåga att förstå kontinuitet	
Att använda historisk information			
M9 handleda eleven att redogöra för orsaker till förändringar (I1-I5)	Eleven kan redogöra för orsaker till förändringar.	Förmåga att beskriva förhållandet mellan orsak och verkan	Bedömningsskala årskurs 4–6 10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande. 9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. 8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra. 7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.
M10 lära eleven förklara hur tolkningar kan ändras på grund av nya källor eller betraktelsesätt (I1-I5)	Eleven kan förklara varför tolkningar av det förgångna kan ändras på grund av nya källor eller betraktelsesätt.	Förmåga att förklara tolkningar	
M11 handleda eleven att förklara mänsklig aktivitet (I1-I5)	Eleven förklarar avsikter för mänsklig aktivitet.	Förmåga att förklara mänsklig aktivitet	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
			<p>6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p> <p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.</p> <p>4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet</p>

Årskurs 5

I1 Förhistorisk tid och civilisationens uppkomst: Eleven får kunskap om människans liv i små populationer, brytningsskedet mellan jakt- och jordbrukskultur och civilisationens uppkomst.

I2 Gamla tiden och arvet från antiken: Eleven studerar demokratis uppkomst i den grekiska världen och det romerska samhället. Tidsperioden granskas också utgående från bosättningen i Norden.

I3 Medeltiden: Eleven utforskar den medeltida världsbilden samt kulturella likheter och skillnader mellan öst och väst och hur de påverkat olika folkgrupper. Här behandlas också övergången till historisk tid i Finland och införlivandet med det svenska riket.

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Betydelse, värderingar och attityder						
M1 väcka elevens intresse för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne (I1-I5)	Eleven intresserar sig för historia som vetenskap och dess betydelse för identiteten.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
Att söka information om historia						
M2 handleda eleven att känna till olika historiska källor (I1-I5)	Eleven känner till olika historiska källor.	Förmåga att känna till historiska källor	Eleven känner till några historiska källor.	Eleven ger exempel på historiska ursprungskällor för de tidsperioder som ska studeras.	Eleven ger ett exempel på hur en ursprungskälla skiljer sig från andrahandskällor.	Eleven ger exempel på hur ursprungskällorna för de tidsperioder som studeras skiljer sig från andrahandskällor.
M3 hjälpa eleven att inse att historisk information kan tolkas på olika sätt (I1-I5)	Eleven inser att historisk information kan tolkas på olika sätt.	Förmåga att inse att historisk information kan tolkas på olika sätt	Eleven ger exempel på historiska fakta.	Eleven ger exempel på historiska fakta och tolkningar.	Eleven inser att det kan finnas olika tolkningar av samma händelse eller företeelse.	Eleven ger exempel på olika tolkningar i anknytning till samma händelse eller företeelse.
Att förstå historiska företeelser						
M4 hjälpa eleven att förstå olika sätt att dela in historien i epoker och att använda därmed	Eleven förstår olika sätt att dela in historien i epoker och att använda därmed relaterade begrepp.	Kronologisk uppfattning	Eleven känner till de centrala indelningarna i historiska epoker (antiken, medeltiden, nya tiden;	Eleven nämner de centrala indelningarna i historiska epoker och placerar	Eleven använder de centrala indelningarna i historiska epoker och ger exempel på olika särdrag som	Eleven beskriver företeelser utifrån vilka indelningen i historiska epoker görs.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
relaterade historiska begrepp (I1-I5)			förehistorisk tid, historisk tid; f.v.t., e.v.t)	händelser under olika epoker kronologiskt.	kännetecknar samhällen under olika tider och epoker.	
M5 hjälpa eleven att förstå motiven bakom människans handlingar (I1-I5)	Eleven förstår motiven bakom människans handlingar i olika historiska situationer.	Historisk inlevelseförmåga	Eleven inser att människor har haft olika motiv för sina handlingar.	Eleven ger exempel på motiv som människor i förgångnen tid har haft för sina handlingar.	Eleven lever sig in i situationen för människan i förgångnen tid och anger motiv till hennes handlingar.	Eleven lever sig in i hur människan levde förr och granskar hur människans samhälleliga ställning påverkar hennes handlingar.
M6 handleda eleven att inse olika orsaker till och följer av historiska händelser och företeelser (I1-I5)	Eleven känner till orsaker till och följer av historiska händelser och företeelser.	Förståelse för orsakssammanhang i historia	Eleven känner till en enskild orsak till eller följd av något som hänt i det förgångna.	Eleven känner till en enskild orsak och en följd av den för sådant som hänt i det förgångna.	Eleven känner till orsaker till och följer av sådant som hänt i det förgångna.	Eleven känner till olika orsaker (direkta och indirekta) till och följer (långvariga och kortvariga) av sådant som hänt i det förgångna.
M7 hjälpa eleven att identifiera förändringar i den egna familjens eller samhällets historia samt förstå hur samma förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor (I1-I5)	Eleven uppfattar förändringar och deras innebörd för olika människor och förstår hur samma förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor.	Förmåga att förstå förändring	Eleven känner till saker som förändrats.	Eleven känner till förändringar i det förgångna och ger exempel på vad en förändring inneburit för olika människor.	Eleven beskriver med hjälp av exempel hur en förändring haft olika innebörd för olika människogrupper.	Eleven ger exempel på situationer i vilka en förändring inte innebär utveckling för olika människor eller människogrupper.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M8 lära eleven att uppfatta historiska kontinuiteter (I1-I5)	Eleven uppfattar historiska kontinuiteter.	Förmåga att förstå kontinuitet	Eleven känner till hur en företeelse ur det förgångna är synlig i nutid.	Eleven nämner företeelser som kännetecknas av kontinuitet från en tidsepok till en annan.	Eleven beskriver kontinuitet i företeelser i det förgångna.	Eleven anger orsaker till att någon företeelse inte förändrats under olika tider.
Att använda historisk information						
M9 handleda eleven att redogöra för orsaker till förändringar (I1-I5)	Eleven kan redogöra för orsaker till förändringar.	Förmåga att beskriva förhållandet mellan orsak och verkan	Eleven anger orsaken till en förändring.	Eleven ger exempel på orsaker som lett till förändringar.	Eleven beskriver inverkan av direkta och indirekta orsaker på en förändring.	Eleven jämför olika orsakers inverkan på en förändring.
M10 lära eleven förklara hur tolkningar kan ändras på grund av nya källor eller betraktelsesätt (I1-I5)	Eleven kan förklara varför tolkningar av det förgångna kan ändras på grund av nya källor eller betraktelsesätt.	Förmåga att förklara tolkningar	Eleven ger ett exempel på en situation som det finns olika tolkningar om.	Eleven förklarar med hjälp av ett exempel varför nya källor kan ändra tolkningen av en historisk händelse eller företeelse.	Eleven kan utgående från några exempel förklara varför nya källor och betraktelsesätt kan ändra tolkningar av historien.	Eleven jämför tolkningar som gjorts om samma historiska händelse eller företeelse och redogör för varför valet av källor inverkar på tolkningen.
M11 handleda eleven att förklara mänsklig aktivitet (I1-I5)	Eleven förklarar avsikter för mänsklig aktivitet.	Förmåga att förklara mänsklig aktivitet	Eleven anger hur motivet för en människas agerande syns i hennes aktivitet.	Eleven beskriver möjliga orsaker till människans aktivitet i det förgångna.	Eleven presenterar något som ska behandlas så att hen förklarar händelsen eller företeelsen ur en enskild aktörs perspektiv.	Eleven analyserar motivet till människors aktivitet och ger en beskrivning av hur människors position i samhället inverkar på deras aktivitet.

Årskurs 6

14 Nya tiden – ett brytningsskede: Eleven undersöker förändringar inom vetenskapen, konsten och människans föreställningar.

15 Finland som en del av Sverige: Eleven fördjupar sig i utvecklingen i Finland på 1600– 1700-talen. I undervisningen kan man samarbeta med Borgå museum och göra besök till historiskt viktiga platser i omgivningen. Lokalhistoria beaktas.

Samhällslära

Bedömning av elevens lärande och kunnande i samhällslära i årskurs 4–6

I undervisningen i samhällslära ska man genom bedömning och respons av lärandet handleda och uppmuntra eleverna att agera aktivt och konstruktivt i den egna närmiljön och att tillämpa sina samhällskunskaper och -färdigheter i praktiken. I bedömningen ska läraren beakta olika sätt att arbeta och producera. Uppmärksamhet ska fästas vid hur väl eleven behärskar sina samhällskunskaper och -färdigheter.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i samhällslära genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 4–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i samhällslära. Eleven har uppnått målen i samhällslära för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för läroämnet samhällslära och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i samhällslära och i vitsordet som ska bildas.

Med tanke på studieframgången är det viktigt att eleven har en uppfattning om hur det omgivande samhället fungerar, ser sig själv som en del av medborgarsamhället och är medveten om sitt ansvar och sina möjligheter att påverka.

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Betydelse, värderingar och attityder						
M1 väcka elevens intresse för det omgivande samhället och för samhällslära som vetenskap (I1-I4)	Eleven intresserar sig för det omgivande samhället och för samhällslära som vetenskap.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
M2 stödja eleven att öva sin etiska omdömesförmåga i olika mänskliga, samhälls- och ekonomiska frågor (I1-I4)	Eleven lär sig att öva sin etiska omdömesförmåga i mänskliga, samhälls- och ekonomiska frågor.		<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor						
M3 stödja eleven att uppfatta sig själv som en individ och medlem i olika grupper och handleda eleven	Eleven lär sig att uppfatta sig själv som en individ och medlem i olika grupper, att förstå betydelsen av de	Förmåga att reflektera över gemensamma spelregler och principen om lika värde	Eleven ger exempel på gemensamma spelregler.	Eleven berättar varför gemensamma spelregler behövs.	Eleven förklarar betydelsen av gemensamma spelregler också i praktiken.	Eleven redogör för den betydelse gemensamma spelregler, rättsväsendet och mänskliga rättigheter

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
att förstå betydelsen av de mänskliga rättigheterna och jämlikhet samt att känna till grunderna för rättssystemet (I1-I3)	mänskliga rättigheterna och jämlikhet samt att känna till grunderna för rättssystemet.		Eleven känner igen saker i vardagen i anknytning till de mänskliga rättigheterna och jämlikhet. Eleven känner under handledning igen centrala rättsliga principer.	Eleven beskriver betydelsen av jämlikhet och mänskliga rättigheter. Eleven ger ett exempel på hur rättssystemet fungerar.	Eleven kan motivera varför de mänskliga rättigheterna är betydelsefulla och varför ett rättsväsende behövs. Eleven ger exempel på hur rättssystemet fungerar.	har för hur samhället fungerar och för dess medlemmar.
M4 handleda eleven att analysera mediernas roll och betydelse i den egna vardagen och i samhället (I1-I4)	Eleven lär sig uppfatta medias roll och betydelse i den egna vardagen och i samhället.	Förmåga att uppfatta mediernas roll	Eleven uppfattar hur media påverkar hans eget liv.	Eleven ger exempel på olika sätt på vilka media påverkar hans eget liv och i samhället.	Eleven beskriver vilken betydelse media har i hans eget liv och hur olika medier kan användas för att påverka.	Eleven redogör för mediernas olika sätt att påverka i samhället och granskar användningen av media och mediernas betydelse kritiskt.
M5 hjälpa eleven att inse betydelsen av arbete och entreprenörskap i närmiljön (I1, I4)	Eleven lär sig förstå betydelsen av arbete och entreprenörskap i närmiljön.	Förmåga att förstå betydelsen av arbete och entreprenörskap	Eleven uppfattar skillnaderna mellan lönearbete och entreprenörskap.	Eleven ger exempel på drag i lönearbete och entreprenörskap och nämner yrken som representerar dem.	Eleven beskriver betydelsen av arbete och entreprenörskap som utkomstkälla för familjen.	Eleven analyserar betydelsen av lönearbete och entreprenörskap i sin närmiljö.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M6 handleda eleven att förstå att information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer förmedlar olika värderingar och perspektiv och har olika syften (I1-I3)	Eleven lär sig att förstå att det finns olika värderingar, perspektiv och syften i anknytning till information om samhällsfrågor.	Förmåga att uppfatta olika värderingar, perspektiv och syften	Eleven uppfattar under handledning att olika aktörer som producerar information om samhällsfrågor har olika perspektiv.	Eleven uppfattar att information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer innehåller olika perspektiv och har olika syften.	Eleven ger exempel på olika perspektiv och syften i anknytning till samhällsinformation som produceras av olika aktörer.	Eleven förklarar med hjälp av exempel hur samhällsinformation som produceras av olika aktörer anknyter till olika värderingar, perspektiv och syften.
Att implementera kunskaper om samhället						
M7 uppmuntra eleven att öva grundläggande demokratiska färdigheter att påverka och att diskutera olika åsikter konstruktivt (I1-I3)	Eleven lär sig grundläggande färdigheter att påverka på ett demokratiskt sätt och att diskutera olika åsikter konstruktivt.	Förmåga att tillämpa grundläggande färdigheter i att påverka på ett demokratiskt sätt samt samhällskunskaper och -färdigheter i praktiken.	Eleven känner till att i en demokrati har hen möjlighet att påverka i frågor som berör hen själv och andra samhällsmedlemmar. Eleven ger ett exempel på ett sätt att påverka.	Eleven använder några sätt att påverka på ett demokratiskt sätt. Eleven lyssnar på andra och motiverar sina egna åsikter.	Eleven tillämpar principer och färdigheter som gäller i en demokratisk gemenskap, till exempel att lyssna, ta ställning, förbinda sig till majoritetsbeslut samt att påverka i närmiljön.	Eleven tillämpar principer och färdigheter som gäller i en demokratisk gemenskap på ett mångsidigt sätt. Eleven utvärderar sitt eget och gemenskapens sätt att agera ur perspektivet att påverka på ett demokratiskt sätt.
M8 hjälpa eleven att förstå grunderna för sin egen penninganvändning och sina	Eleven lär sig att förstå grunderna för sin egen penninganvändning och sina egna	Förmåga att tillämpa grunderna för penninganvändning och egna konsumtionsval	Eleven ger exempel på konsumtion och sparande.	Eleven ger exempel på effekter av hållbar penninganvändning och konsumtionsval.	Eleven utvärderar olika sätt att använda pengar och lösningar i anknytning till	Eleven redogör för vilken inverkan individens penninganvändning och konsumtion

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
egna konsumtionsval och öva färdigheter som anknyter till dem (I1, I4)	konsumtionsval samt färdigheter som anknyter till dem.				konsumtion och berättar om hur hans konsumtionsbeslut inverkar på andra människor och miljö.	har på närgemenskapen, miljön och samhället.
M9 uppmuntra eleven att delta i olika samhällsaktiviteter och öva sig i medieanvändning på ett säkert och samhällsmedvetet sätt (I1, I3)	Eleven lär sig att delta i olika samhällsaktiviteter och använda media på ett säkert och samhällsmedvetet sätt.	Deltagande och mediekompetens	Eleven ger ett exempel på ett säkert sätt att använda media. Eleven kan under handledning ge ett exempel på att använda media som ett medel på samhällsaktivitet.	Eleven ger exempel på säkra sätt att använda media och känner till risker i anknytning till att använda media. Eleven ger exempel på sätt att använda media som ett medel för att tänka och handla i samhällsfrågor.	Eleven reflekterar över säkerhetsaspekter i anknytning till att använda medier och att använda medier som verktyg för att tänka och handla i samhällsfrågor.	Eleven utvärderar olika sätt att använda medier ur säkerhetsperspektiv och ur perspektiv att påverka.

Årskurs 6

I1 Vardagskompetens och kontroll över det egna livet:

- Eleverna får insikt i hur samhället fungerar ur individens, familjens och närmiljöns synvinkel.
- Hur kan var och en själv kan påverka tryggheten och trivseln i närmiljön.
- fördjupar sig i arbete, yrken, egen penninganvändning och egen ekonomi

– ansvarsfull konsumtion i vardagliga situationer.

I2 Ett demokratiskt samhälle:

– olika slag av samhällsgrupper i närmiljön, deras rättigheter och skyldigheter.

– övar sig i att fatta gemensamma beslut.

– kunskap om demokratiska värden och grundprinciper, såsom mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet.

– olika kulturer och minoritetsgrupper i Finland.

I3 Aktivt medborgarskap och påverkan:

– utforska och träna demokratisk kompetens och samhällsmedverkan i praktiken, det vill säga sådan kompetens som behövs för att kunna delta i olika grupper, till exempel i klassen, i skolan, på fritiden,

inom ramen för olika fritidssysselsättningar och föreningar, i medier och i ekonomiska sammanhang. – övar sig i att samarbeta med aktörer i närmiljön.

I4 Ekonomisk verksamhet:

– undersöka ekonomisk verksamhet och dess betydelse.

– fördjupa sig i hur man förtjänar, använder och sparar pengar och i hållbar konsumtion.

– kunskap om ekonomisk verksamhet i närmiljön via företag, arbetsplatser och serviceproducenter.

I undervisningen kan man samarbeta med ungdomstjänster, polisen, samt olika företag i regionen.

Musik

Bedömning av elevens lärande och kunnande i musik i årskurs 3–6

Bedömningen av lärandet och kunnandet i musik är till sin karaktär handledande och uppmuntrande och beaktar elevernas individuella framsteg. I musikundervisningen behöver eleverna vägledande och sporrande respons under studierna, i synnerhet då gemensamma aktiviteter och musikaliska färdigheter övas. Responsen vägleder varje elev att uppfatta musik och musiktermer samt att utveckla sin egen aktivitet som medlem av en grupp i förhållande till den musikaliska helheten. För progressionen i studierna är det centralt att följa med hur elevernas färdigheter utvecklas i synnerhet i gemensamt musicerande, begreppsligt tänkande och förmågan att lära sig.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i musik genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i musik. Eleven har uppnått målen i musik för årskurs 3–6 som fastställts i grunderna för läroplanen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för undervisningen i musik för årskurs 3–6 och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. I beskrivningarna av kunskapskraven för läsårsbedömningen i musik i årskurs 6 omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Delaktighet			<p>I musikundervisningen behöver eleverna handledande och uppmuntrande respons, i synnerhet när man tränar samarbete och musikaliska färdigheter. Responsen ska hjälpa varje elev att uppfatta musiken och musikbegreppen och att anpassa sin egen medverkan i gruppen till den musikaliska helheten.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i musik genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i musik. Med tanke på studieframstegen är det viktigt att följa upp i synnerhet hur elevens förmåga att musicera tillsammans, att tänka i begrepp och att lära sig utvecklas.</p> <p>Bedömningsskala åk 3 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.</p> <p>Bra: Eleven har goda grundkunskaper och –färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.</p>
M1 uppmuntra eleven att delta i gemensamt musicerande och att medverka till att skapa en positiv sammanhållning i sin grupp (I1–I4)	Eleven lär sig att agera som en medlem i musikaliska grupper.	Förmåga att agera som en medlem i en musikalisk grupp	
Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande			
M2 handleda eleven till en naturlig röst-användning och sång samt att utveckla sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument (I1–I4)	Eleven utvecklar sina röst användnings- och sångfärdigheter samt sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument	Röst användning, sång och förmåga att spela som en del av en grupp	
M3 uppmuntra eleven att kroppsligt uttrycka musik, bilder, berättelser och känslor genom rörelse (I1–I4)	Eleven uttrycker och utforskar musikens och konstens värld med hjälp av att röra sig till musik	Förmåga att röra sig till musik	
M4 erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna till ljudmiljöer och musik och hjälpa eleven att analysera och berättat om vad hen hört (I1–I4)	Eleven lyssnar till, iakttar och upplever ljudmiljön samt kan delta i diskussion om ämnet.	Förmåga att lyssna till musik	
Kulturell förståelse och multilitteracitet			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M7 handleda eleven att förstå musikaliska begrepp och principerna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande (I1–I4)	Eleven använder musikaliska begrepp och notationssätt för musiken i sin musikaliska verksamhet.	Förmåga att förstå notationssätt inom musiken	Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp.
Välbefinnande och säkerhet i musik			
M8 hjälpa eleven att iaktta hur musiken påverkar välbefinnandet och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg (I1–I4)	Eleven känner till hur musik och ljudmiljöer påverkar humöret och välbefinnandet. Eleven ser till att musik- och ljudmiljön är trygg.	Förmåga att använda instrument och utrustning på ett säkert sätt. <i>Eleven handleds också att reflektera över sina erfarenheter av ljud och musik, men detta används inte som grund för bildandet av vitsordet.</i>	Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

I1 Musikalisk praxis

- Vi lär oss genom att leka och göra
- Musicering i grupp och att ta andra i hänsyn
- Grundläggande teknik i att spela olika instrument
- Naturlig röst användning och hållning, att hitta sin egen röst
- Musik och rörelse
- Utveckla gehör (träffa ton)
- Ansvar för instrument och teknik
- Musikaliskt uttryck, fantasi

I2 Musikens beståndsdelar (rytm, melodi, harmoni, form)

- Hel-, halv-, fjärdedelsnoter och pauser
- Dur och moll
- Crescendo, diminuendo
- Form, vers – refräng, repris, ABA

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

- Barnens lantdagsbal (åk 3, Kultis)
- Olika musikkulturer, t.ex. Finland (åk 3)
- Samarbete med andra läroämnen, t.ex. temahelheter, temadagar, skolans tillställningar och projekt
- Musik som eleverna lyssnar på

I4 Repertoar Genom att spela, sjunga, lyssna eller röra på sig:

- Barnmusik
- Olika musikkulturer
- Klassisk musik
- Rytmmusik (t.ex. pop, rock, jazz)
- Folkmusik
- Värna om den finlandssvenska musiken
- Elevernas egna idéer tas i beaktande

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Delaktighet			I musikundervisningen behöver eleverna handledande och uppmuntrande respons, i synnerhet när man tränar samarbete och musikaliska färdigheter. Responsen ska hjälpa varje elev att uppfatta musiken och musikbegreppen och att anpassa sin egen medverkan i gruppen till den musikaliska helheten.
M1 uppmuntra eleven att delta i gemensamt musicerande och att medverka till att skapa en positiv sammanhållning i sin grupp (I1–I4)	Eleven lär sig att agera som en medlem i musikaliska grupper.	Förmåga att agera som en medlem i en musikalisk grupp	
Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande			Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i musik genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i musik. Med tanke på studieframstegen är det viktigt att följa upp i synnerhet hur elevens förmåga att musicera tillsammans, att tänka i begrepp och att lära sig utvecklas.
M2 handleda eleven till en naturlig röst-användning och sång samt att utveckla sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument (I1–I4)	Eleven utvecklar sina röst-användnings- och sångfärdigheter samt sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument	Röst-användning, sång och förmåga att spela som en del av en grupp	
M3 uppmuntra eleven att kroppsligt uttrycka musik, bilder, berättelser och känslor genom rörelse (I1–I4)	Eleven uttrycker och utforskar musikens och konstens värld med hjälp av att röra sig till musik	Förmåga att röra sig till musik	
M4 erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna till ljudmiljöer och musik och hjälpa eleven att analysera och berätta om vad hen hört (I1–I4)	Eleven lyssnar till, iakttar och upplever ljudmiljön samt kan delta i diskussion om ämnet.	Förmåga att lyssna till musik	
Kulturell förståelse och multilitteracitet			Bedömningskala årskurs 4–6 10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M7 handleda eleven att förstå musikaliska begrepp och principerna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande(I1–I4)	Eleven använder musikaliska begrepp och notationssätt för musiken i sin musikaliska verksamhet.	Förmåga att förstå notationssätt inom musiken	ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande. 9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.
Välbefinnande och säkerhet i musik			
M8 hjälpa eleven att iaktta hur musiken påverkar välbefinnandet och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg (I1–I4)	Eleven känner till hur musik och ljudmiljöer påverkar humöret och välbefinnandet. Eleven ser till att musik- och ljudmiljön är trygg.	Förmåga att använda instrument och utrustning på ett säkert sätt. <i>Eleven handleds också att reflektera över sina erfarenheter av ljud och musik, men detta används inte som grund för bildandet av vitsordet.</i>	8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra. 7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt. 6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet. 5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet. 4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet

I1 Musikalisk praxis

- Vi lär oss genom att leka och göra
- Musicering i grupp och att ta andra i hänsyn

- Grundläggande teknik i att spela olika instrument
- Naturlig röst användning och hållning, att hitta sin egen röst
- Musik och rörelse
- Utveckla gehör (träffa ton)
- Ansvar för instrument och teknik
- Musikaliskt uttryck, fantasi

I2 Musikens beståndsdelar (rytm, melodi, harmoni, form och dynamik)

- Hel-, halv-, fjärdedelsnoter och pauser
- Taktarter (3/4 & 4/4)
- Dur och moll
- Crescendo, diminuendo
- Form, vers – refräng, repris, ABA

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

- Olika musikkulturer, Finland och Norden (åk 4)
- Samarbete med andra läroämnen, t.ex. temahelheter, temadagar, skolans tillställningar och projekt
- Musik som eleverna lyssnar på

I4 Repertoar Genom att spela, sjunga, lyssna eller röra på sig:

- Barnmusik
- Olika musikkulturer
- Klassisk musik
- Rytmmusik (t.ex. pop, rock, jazz)
- Folkmusik
- Värna om den finlandssvenska musiken
- Elevernas egna idéer tas i beaktande

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Delaktighet			I musikundervisningen behöver eleverna handledande och uppmuntrande respons, i synnerhet när man tränar samarbete och musikaliska färdigheter. Responsen ska hjälpa varje elev att uppfatta musiken och musikbegreppen och att anpassa sin egen medverkan i gruppen till den musikaliska helheten.
M1 uppmuntra eleven att delta i gemensamt musicerande och att medverka till att skapa en positiv sammanhållning i sin grupp (I1–I4)	Eleven lär sig att agera som en medlem i musikaliska grupper.	Förmåga att agera som en medlem i en musikalisk grupp	
Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande			Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i musik genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i musik. Med tanke på studieframstegen är det viktigt att följa upp i synnerhet hur elevens förmåga att musicera tillsammans, att tänka i begrepp och att lära sig utvecklas.
M2 handleda eleven till en naturlig röst-användning och sång samt att utveckla sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument (I1–I4)	Eleven utvecklar sina röst-användnings- och sångfärdigheter samt sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument	Röst-användning, sång och förmåga att spela som en del av en grupp	
M3 uppmuntra eleven att kroppsligt uttrycka musik, bilder, berättelser och känslor genom rörelse (I1–I4)	Eleven uttrycker och utforskar musikens och konstens värld med hjälp av att röra sig till musik	Förmåga att röra sig till musik	
M4 erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna till ljudmiljöer och musik och hjälpa eleven att analysera och berätta om vad hen hört (I1–I4)	Eleven lyssnar till, iakttar och upplever ljudmiljön samt kan delta i diskussion om ämnet.	Förmåga att lyssna till musik	
M5 uppmuntra eleven att improvisera samt planera och skapa mindre	Eleven bygger upp en kreativ relation till musikens ljud genom att leka, pröva på	Förmåga att kreativt uttrycka musikaliskt tänkande på olika sätt	

Bedömningsskala årskurs 4–6

10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
kompositioner eller tvärkonstnärliga helheter på olika sätt, även med hjälp av digitala verktyg (I1–I4)	och improvisera samt genom att komponera och arbeta tvärkonstnärligt. Eleven använder digitala verktyg för att skapa musik.		ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande. 9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.
Kulturell förståelse och multilitteracitet			
M6 handleda eleven att analysera sina musikaliska upplevelser och musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald (I1–I4)	Eleven analyserar sina musikaliska upplevelser och den musikaliska världens mångfald.	Förmåga att uppfatta musikens betydelse	8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.
M7 handleda eleven att förstå musikaliska begrepp och principerna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande(I1–I4)	Eleven använder musikaliska begrepp och notationssätt för musiken i sin musikaliska verksamhet.	Förmåga att förstå notationssätt inom musiken	7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt. 6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.
Välbefinnande och säkerhet i musik			
M8 hjälpa eleven att iaktta hur musiken påverkar välbefinnandet och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg (I1–I4)	Eleven känner till hur musik och ljudmiljöer påverkar humöret och välbefinnandet. Eleven ser till att musik- och ljudmiljön är trygg.	Förmåga att använda instrument och utrustning på ett säkert sätt. <i>Eleven handleds också att reflektera över sina erfarenheter av ljud och musik, men detta används inte som grund för bildandet av vitsordet.</i>	5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet. 4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet
Förmåga att lära sig musik			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M9 handleda eleven att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att vara med och ställa upp mål och att utvärdera sina framsteg i förhållande till målen. (I1–I4)	Eleven lär sig att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, deltar i att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande samt bedömer hur färdigheterna framskrider i förhållande till målen.	Förmåga att lära sig samt arbetsfärdigheter	

I1 Musikalisk praxis

- Vi lär oss genom att leka och göra
- Musicering i grupp och att ta andra i hänsyn
- Grundläggande teknik i att spela olika instrument
- Naturlig röst användning och hållning, att hitta sin egen röst
- Musik och rörelse
- Utveckla gehör (träffa ton)
- Ansvar för instrument och teknik
- Musikaliskt uttryck, fantasi

I2 Musikens beståndsdelar (rytm, melodi, harmoni, form, klangfärg och dynamik)

- C–durskala (rekommenderas att sjunde tonen kallas B)
- Hel–, halv–, fjärdedels, åttondels–, sextondelsnoter och pauser
- Taktarter
- Dur och moll
- Crescendo, diminuendo
- Form, t.ex. intro – vers – refräng – outro, repris, ABA
- Även övningar i låtskrivning

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

- Olika musikkulturer, t.ex. Finland och Europa (åk 5)
- Samarbete med andra läroämnen, t.ex. temahelheter, temadagar, skolans tillställningar och projekt
- Musik som eleverna lyssnar på
- Symfoniorkestern (instrument, kapellmästare)

I4 Repertoar Genom att spela, sjunga, lyssna eller röra på sig:

- Olika musikkulturer
- Klassisk musik
- Rytmmusik (t.ex. pop, rock, jazz)
- Folkmusik
- Värna om den finlandssvenska musiken
- Elevernas egna idéer tas i beaktande
- Bandinstrument

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Delaktighet						
M1 uppmuntra eleven att delta i gemensamt musicerande och att medverka till att skapa en positiv sammanhållning i sin grupp (I1–I4)	Eleven lär sig att agera som en medlem i musikaliska grupper.	Förmåga att agera som en medlem i en musikalisk grupp	Eleven deltar under individuell handledning i verksamheten i en musicerande grupp.	Eleven deltar i musicerande som en medlem i en grupp.	Eleven deltar i gemensamt musicerande och tar hänsyn till gruppens övriga medlemmar.	Eleven deltar i gemensamt musicerande på ett konstruktivt sätt, tar hand om sin egen del och uppmuntrar och hjälper andra.
Musikaliska kunskaper och färdigheter, kreativt skapande						
M2 handleda eleven till en naturlig röst användning och sång samt att utveckla sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument (I1–I4)	Eleven utvecklar sina röst användnings- och sångfärdigheter samt sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument	Röst användning, sång och förmåga att spela som en del av en grupp	Eleven prövar under individuell handledning på möjligheter för röst användning och musicerande.	Eleven övar på röst användning och deltar i allsång. Eleven använder kroppen och spelar rytm-, melodi- och ackordinstrument som del av en grupp.	Eleven övar på röst användning, användning av kroppen samt på att spela rytm-, melodi- och ackordinstrument. Eleven deltar i allsång och gemensamt musicerande, och strävar efter att göra sin del till en del av den musikaliska helheten.	Eleven utvecklar sin röst användning och sina färdigheter i användning av kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument samt deltar smidigt i gemensam sång och gemensamt musicerande.
M3 uppmuntra eleven att kroppsligt	Eleven uttrycker och utforskar musikens	Förmåga att röra sig till musik	Eleven deltar i verksamhet som	Eleven deltar i verksamhet som	Eleven rör sig till musik och använder sin	Eleven använder hela kroppens rörelse

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
uttrycka musik, bilder, berättelser och känslor genom rörelse (I1–I4)	och konstens värld med hjälp av att röra sig till musik		kombinerar musik och rörelse.	kombinerar musik och rörelse som en del av gruppen.	kropp för musikaliskt uttryck.	mångsidigt och kreativt i lärandet av musik samt i musikaliskt uttryck och interaktion.
M4 erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna till ljudmiljöer och musik och hjälpa eleven att analysera och berätta om vad hen hört (I1–I4)	Eleven lyssnar till, iakttar och upplever ljudmiljön samt kan delta i diskussion om ämnet.	Förmåga att lyssna till musik	Eleven lyssnar på ljudmiljöer och musik.	Eleven lyssnar på ljudmiljöer och musik samt identifierar sina preferenser i fråga om dem.	Eleven lyssnar koncentrerat på ljudmiljöer och musik, identifierar sina preferenser i fråga om dem samt framför observationer om det som hen lyssnat på.	Eleven lyssnar på ljudmiljöer och musik, identifierar sina preferenser i fråga om dem samt diskuterar sina observationer.
M5 uppmuntra eleven att improvisera samt planera och skapa mindre kompositioner eller tvärkonstnärliga helheter på olika sätt, även med hjälp av digitala verktyg (I1–I4)	Eleven bygger upp en kreativ relation till musikens ljud genom att leka, pröva på och improvisera samt genom att komponera och arbeta tvärkonstnärligt. Eleven använder digitala verktyg för att skapa musik.	Förmåga att kreativt uttrycka musikaliskt tänkande på olika sätt	Eleven deltar i en kreativ produktionsprocess ensam eller som medlem i en grupp. Eleven prövar några musikteknologiska verktyg under individuell handledning.	Eleven deltar i en kreativ produktionsprocess och tar fram enkasta musikaliska idéer ensam eller som medlem i en grupp. Eleven prövar på musikteknologins möjligheter i skapandet av musik.	Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement i en kreativ skapandeprocess. Eleven kan vid behov under handledning använda de möjligheter som musikteknologin erbjuder ensam eller som medlem i en grupp.	Eleven använder musikaliska eller andra ljudelement för att utveckla och förverkliga musikaliska idéer ensam eller som medlem i en grupp. Eleven använder de möjligheter som musikteknologin erbjuder i sitt eget eller gruppens uttryck.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Kulturell förståelse och multilitteracitet						
M6 handleda eleven att analysera sina musikaliska upplevelser och musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald (I1–I4)	Eleven analyserar sina musikaliska upplevelser och den musikaliska världens mångfald.	Förmåga att uppfatta musikens betydelse	Eleven känner igen några estetiska, tidsmässiga och kulturella drag hos musik.	Eleven berättar om sina musikaliska iakttagelser samt känner igen några tidsmässiga, estetiska och kulturella drag hos musik.	Eleven berättar om och framför åsikter om sina musikaliska iakttagelser samt om musikens tidsmässiga, estetiska och kulturella betydelser.	Eleven framför motiverade åsikter och deltar i diskussioner om musikaliska iakttagelser och om musikens tidsmässiga, estetiska och kulturella betydelser.
M7 handleda eleven att förstå musikaliska begrepp och principerna för notations-sätten inom musiken i samband med musicerande(I1–I4)	Eleven använder musikaliska begrepp och notationssätt för musiken i sin musikaliska verksamhet.	Förmåga att förstå notationssätt inom musiken	Eleven känner igen några musikaliska begrepp och notationssätt inom musiken.	Eleven känner igen några musikaliska begrepp och notationssätt inom musiken samt kan musicera enligt dem.	Eleven följer de musikaliska notationssätten som hen lärt sig när hen musicerar.	Eleven använder och tillämpar musikaliska begrepp och notationssätt inom musiken som hen lärt sig i sin musikaliska verksamhet.
Välbefinnande och säkerhet i musik						
M8 hjälpa eleven att iaktta hur musiken påverkar välbefinnandet och att se till att	Eleven känner till hur musik och ljudmiljöer påverkar humöret och välbefinnandet.	Förmåga att använda instrument och utrustning på ett säkert sätt.	Eleven följer de säkerhetsanvisningar som ges då hen använder utrustning och instrument.	Eleven agerar i enlighet med säkerhetsanvisningarna då hen använder utrustning och instrument.	Eleven kan använda utrustning och instrument enligt säkerhetsanvisningarna.	Eleven kan använda utrustning och instrument enligt säkerhetsanvisningarna och ser till att musik-

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
musik- och ljudmiljön är trygg (I1–I4)	Eleven ser till att musik- och ljudmiljön är trygg.	<i>Eleven handleds också att reflektera över sina erfarenheter av ljud och musik, men detta används inte som grund för bildandet av vitsordet.</i>				och ljudmiljön är trygg.
Förmåga att lära sig musik						
M9 handleda eleven att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att vara med och ställa upp mål och att utvärdera sina framsteg i förhållande till målen. (I1–I4)	Eleven lär sig att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, deltar i att ställa upp mål för sitt musikaliska lärande samt bedömer hur färdigheterna framskrider i förhållande till målen.	Förmåga att lära sig samt arbetsfärdigheter	Eleven utvecklar med lärarens stöd sina färdigheter inom något delområde inom musikaliska färdigheter i riktning mot ett givet mål.	Eleven utvecklar sina musikaliska färdigheter genom övning samt övar på att ställa upp mål och bedöma framsteg i gemensamt musicerande.	Eleven utvecklar sina musikaliska färdigheter genom övning samt deltar i att ställa upp mål och bedöma framsteg i gemensamt musicerande.	Eleven ställer upp mål för sina musikaliska färdigheter och arbetar i enlighet med dem. Eleven utvärderar sitt agerande och anpassar sitt arbete i enlighet med målen.

I1 Musikalisk praxis

- Vi lär oss genom att leka och göra
- Musicering i grupp och att ta andra i hänsyn
- Grundläggande teknik i att spela olika instrument
- Naturlig röst användning och hållning, att hitta sin egen röst
- Musik och rörelse

- Utveckla gehör (träffa ton)
- Ansvar för instrument och teknik
- Musikaliskt uttryck, fantasi

I2 Musikens beståndsdelar (rytm, melodi, harmoni, form, klangfärg och dynamik)

- C–durskala (rekommenderas att sjunde tonen kallas B)
- Hel–, halv–, fjärdedels, åttondels–, sextondelsnoter och pauser
- Taktarter
- Dur och moll
- Crescendo, diminuendo
- Form, t.ex. intro – vers – refräng – outro, repris, ABA
- Även övningar i låtskrivning

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället

- Olika musikkulturer, t.ex. Finland och världen (åk 6)
- Samarbete med andra läroämnen, t.ex. temahelheter, temadagar, skolans tillställningar och projekt
- Musik som eleverna lyssnar på
- Konstmusiken historia och stora kompositörer (t.ex. Bach, Mozart, Beethoven, Sibelius)

I4 Repertoar Genom att spela, sjunga, lyssna eller röra på sig:

- Olika musikkulturer
- Klassisk musik
- Rytmmusik (t.ex. pop, rock, jazz)
- Folkmusik
- Värna om den finlandssvenska musiken
- Elevernas egna idéer tas i beaktande
- Bandinstrument

Bildkonst

Bedömning av elevens lärande och kunnande i bildkonst i årskurs 3–6

Bedömningen av lärandet och kunnandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Den formativa och den summativa bedömningen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och annan visuell kultur, långsiktiga arbetsätt och färdigheter i självvärdering. Eleven ska med hjälp av bedömningen handledas att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet och kunnandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen. Färdigheter i självvärdering och att ge och ta emot kamratrespons ska utvecklas som en del av den formativa bedömningen. I bedömningen av lärande och kunnande ska elevens framsteg i att utveckla färdigheter i att skapa, betrakta och tolka bilder iakttas. För framsteg i studierna är det centralt att i varje årskurs utveckla och bedöma elevens kunnande i alla undervisningens målområden.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i bildkonst genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Bedömningen av elevens arbete ingår i läsårsbedömningen i bildkonst i årskurserna 3–6 och det verbala omdöme eller siffervitsord som ska bildas. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i bildkonst som fastställts i grunderna för läroplanen. Eleven har uppnått målen i bildkonst som fastställts i grunderna för läroplanen för årskurserna 3–6 för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för bildkonst och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Att iaktta och tänka visuellt			<p>Bedömningen av lärandet och den respons man ger eleven i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Responsen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och annan visuell kultur, långsiktiga arbetsätt och färdigheter i självbedömning. Eleven ska handledas att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i bildkonst genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i bildkonst. Med tanke på studieframstegen är det viktigt att följa upp elevens framsteg vad gäller utvecklingen av färdigheter i att skapa, betrakta och tolka bilder</p> <p>Bedömningskala åk 3</p>
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda olika bilder (I1, I2, I3)	<p>Eleven lär sig att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen.</p> <p>Eleven använder redskap och metoder för bilduttryck som hjälp för iakttagelserna.</p>	Förmåga att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur	
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar och att öva sig att motivera sina åsikter (I1, I2, I3)	<p>Eleven lär sig att diskutera sina iakttagelser och tankar med andra.</p> <p>Eleven övar på att motivera sina åsikter självständigt och som medlem i en grupp.</p>	Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar verbalt	
Att skapa bilder			
M4 handleda eleven att mångsidigt använda olika material, tekniker och uttryckssätt och att öva sin förmåga att skapa bilder (I1, I2, I3)	<p>Eleven bekantar sig med olika redskap och metoder för att uttrycka sig i bilder samt lär sig använda dem på ett mångsidigt sätt.</p> <p>Eleven lär sig att öva och utveckla sina färdigheter i att skapa bilder på ett långsiktigt sätt.</p>	Förmåga att använda redskap och metoder för uttryck i bild	
Att tolka visuell kultur			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M7 handleda eleven att iaktta bilder ur olika perspektiv och i olika sammanhang och att fundera över förhållandet mellan fakta och fiktion (I1, I2, I3)	Eleven iakttar på ett mångsidigt sätt olika bilder. Eleven lär sig att fundera över förhållandet mellan fakta och fiktion.	Förmåga att iaktta bilder	Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer. Bra: Eleven har goda grundkunskaper och –färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden			
M11 handleda eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och vid val av arbetssätt (I1, I2, I3)	Eleven beaktar perspektiv som anknyter till kulturell mångfald och hållbar utveckling när hen uttrycker sig i bild.	Förmåga att välja visuella uttryck när de egna åsikterna presenteras	Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter. Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp. Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.

I1 Egna bildkulturer

Innehållet utgörs av elevernas egna bilder och bildkulturer. Elevernas bildkulturer utforskas i förhållande till andra bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet.

I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse för elevernas engagemang i olika gemenskaper, omgivningar och samband.

Åk 3–6

- undervisningen utgår från elevernas egna bildkulturer (sagor, tv-program, spel, underkulturer, bildkulturer från olika platser...)

I2 Bildkulturer i omgivningen

Innehållet i undervisningen utgörs av olika miljöer, föremål, mediekulturer och virtuella världar.

Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Innehållet ska också omfatta bilder och visuella fenomen som skapats av olika grupper och gemenskaper som strävar efter att förnya etablerade bildkulturer. Bildkulturer från omgivningen används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas elevernas allt större livsrum och mediernas betydelse i samhället.

Åk 3–4

- Symbolspråk, ikoner, logon
- Hur väcker en mediebild uppmärksamhet?
- Varierande miljöer i hemstaden eller –byn
- Nyhetsbilder; bildens beskärning, komposition, känslor, förmedlat budskap
- Undersökande av rörlig bild: klipp
- Gatureklam

I3 Konstens olika världar

Innehållet i undervisningen omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna fördjupar sig i olika tekniker som är karakteristiska inom konsten,

olika konstarter och olika uppfattningar om konst. Konstverk används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas kulturidentitetens betydelse för att skapa och ta emot konst.

Åk 3–4

- Museibesök eller samarbete med konstnär
- Några valfria finländska (Guldåldern) samt nordiska konstnärer och deras verk; *Albert Edelfelt*, Edvard Munch, Vilhelm Hammershøi, Olafur Eliasson, Hilma af Klint, Anders Zorn, Carl Larsson...
- Samekonst, vikingakonst
- Skriftlig bildanalys med hjälp av stödfrågor

Centrala begrepp och tekniker i åk 3–4

- Planera arbetet, skissa och se skapandet som en process (åk 3)
- Eleven övar tillsammans med läraren att ställa upp delmål och mål (åk 4)
- Enkel skriftlig självutvärdering, muntlig kamratrespons, kan motivera sina val
- Vad är komposition: balans, rörelse, rytm
- Stämpeltryck
- Bygga av kartong
- Färger: komplementärfärger, varma och kalla färger

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Att iaktta och tänka visuellt			<p>Bedömningen av lärandet och den respons man ger eleven i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Responsen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och annan visuell kultur, långsiktiga arbetsätt och färdigheter i självbedömning. Eleven ska handledas att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i bildkonst genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i bildkonst. Med tanke på studieförstegen är det viktigt att följa upp elevens framsteg vad gäller utvecklingen av</p>
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda olika bilder (I1, I2, I3)	<p>Eleven lär sig att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen.</p> <p>Eleven använder redskap och metoder för bilduttryck som hjälp för iakttagelserna.</p>	Förmåga att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur	
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar och att öva sig att motivera sina åsikter (I1, I2, I3)	<p>Eleven lär sig att diskutera sina iakttagelser och tankar med andra.</p> <p>Eleven övar på att motivera sina åsikter självständigt och som medlem i en grupp.</p>	Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar verbalt	
Att skapa bilder			
M4 handleda eleven att mångsidigt använda olika material, tekniker och uttrycksätt och att öva sin förmåga att skapa bilder (I1, I2, I3)	<p>Eleven bekantar sig med olika redskap och metoder för att uttrycka sig i bilder samt lär sig använda dem på ett mångsidigt sätt.</p> <p>Eleven lär sig att öva och utveckla sina färdigheter i att skapa bilder på ett långsiktigt sätt.</p>	Förmåga att använda redskap och metoder för uttryck i bild	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M5 handleda eleven att målinriktat utveckla sina visuella färdigheter självständigt och tillsammans med andra (I1, I2, I3)	Eleven lär sig att målmedvetet utveckla sitt visuella uttryck självständigt och i samarbete.	Förmåga att utveckla sina visuella färdigheter självständigt och i samarbete	färdigheter i att skapa, betrakta och tolka bilder
Att tolka visuell kultur			
M9 uppmuntra eleven att använda olika uttrycksätt från olika tider och kulturer i sina bilder (I1, I2, I3)	Eleven bekantar sig med kulturella sätt att uttrycka sig i bilder. Eleven lär sig att använda dem när hen uttrycker sig i bilder.	Kunskap om och förmåga att använda kulturella sätt att uttrycka sig i bilder	<p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.</p> <p>9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.</p>
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden			
M11 handleda eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och vid val av arbetssätt (I1, I2, I3)	Eleven beaktar perspektiv som anknyter till kulturell mångfald och hållbar utveckling när hen uttrycker sig i bild.	Förmåga att välja visuella uttryck när de egna åsikterna presenteras	<p>8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer</p> <p>och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.</p> <p>7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.</p> <p>6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p>

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
			<p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och – färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.</p> <p>4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet</p>

I1 Egna bildkulturer

Innehållet utgörs av elevernas egna bilder och bildkulturer. Elevernas bildkulturer utforskas i förhållande till andra bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet.

I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse för elevernas engagemang i olika gemenskaper, omgivningar och samband.

Åk 3–6

- undervisningen utgår från elevernas egna bildkulturer (sagor, tv-program, spel, underkulturer, bildkulturer från olika platser...)

I2 Bildkulturer i omgivningen

Innehållet i undervisningen utgörs av olika miljöer, föremål, mediekulturer och virtuella världar.

Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Innehållet ska också omfatta bilder och visuella fenomen som skapats av olika

grupper och gemenskaper som strävar efter att förnya etablerade bildkulturer. Bildkulturer från omgivningen används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas elevernas allt större livsrum och mediernas betydelse i samhället.

Åk 3–4

- Symbolspråk, ikoner, logon
- Hur väcker en mediebild uppmärksamhet?
- Varierande miljöer i hemstaden eller –byn
- Nyhetsbilder; bildens beskärning, komposition, känslor, förmedlat budskap
- Undersökande av rörlig bild: klipp
- Gatureklam

I3 Konstens olika världar

Innehållet i undervisningen omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna fördjupar sig i olika tekniker som är karakteristiska inom konsten,

olika konstarter och olika uppfattningar om konst. Konstverk används som utgångspunkt i

bildskapandet. I undervisningen behandlas kulturidentitetens betydelse för att skapa och ta emot konst.

Åk 3–4

- Museibesök eller samarbete med konstnär
- Några valfria finländska (Guldåldern) samt nordiska konstnärer och deras verk; *Albert Edelfelt*, Edvard Munch, Vilhelm Hammershøi, Olafur Eliasson, Hilma af Klint, Anders Zorn, Carl Larsson...
- Samekonst, vikingakonst
- Skriftlig bildanalys med hjälp av stödfrågor

Centrala begrepp och tekniker i åk 3–4

- Planera arbetet, skissa och se skapandet som en process (åk 3)
- Eleven övar tillsammans med läraren att ställa upp delmål och mål (åk 4)
- Enkel skriftlig självutvärdering, muntlig kamratrespons, kan motivera sina val
- Vad är komposition: balans, rörelse, rytm
- Stämpeltryck
- Bygga av kartong
- Färger: komplementärfärger, varma och kalla färger

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Att iaktta och tänka visuellt			<p>Bedömningen av lärandet och den respons man ger eleven i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Responsen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och annan visuell kultur, långsiktiga arbetsätt och färdigheter i självbedömning. Eleven ska handledas att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen.</p> <p>Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i bildkonst genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i bildkonst. Med tanke på studieförstegen är det viktigt att följa upp elevens framsteg vad gäller utvecklingen av</p>
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda olika bilder (I1, I2, I3)	<p>Eleven lär sig att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen.</p> <p>Eleven använder redskap och metoder för bilduttryck som hjälp för iakttagelserna.</p>	Förmåga att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur	
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar och att öva sig att motivera sina åsikter (I1, I2, I3)	<p>Eleven lär sig att diskutera sina iakttagelser och tankar med andra.</p> <p>Eleven övar på att motivera sina åsikter självständigt och som medlem i en grupp.</p>	Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar verbalt	
Att skapa bilder			
M4 handleda eleven att mångsidigt använda olika material, tekniker och uttrycksätt och att öva sin förmåga att skapa bilder (I1, I2, I3)	<p>Eleven bekantar sig med olika redskap och metoder för att uttrycka sig i bilder samt lär sig använda dem på ett mångsidigt sätt.</p> <p>Eleven lär sig att öva och utveckla sina färdigheter i att skapa bilder på ett långsiktigt sätt.</p>	Förmåga att använda redskap och metoder för uttryck i bild	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
M6 handleda eleven att bekanta sig med olika former av visuell kommunikation och att använda olika visuella uttryckssätt för att påverka i sina bilder (I1, I2, I3)	Eleven lär sig att använda visuella uttryckssätt för att påverka med hjälp av sina bilder.	Förmåga att påverka och delta med hjälp av bilder	färdigheter i att skapa, betrakta och tolka bilder Bedömningsskala årskurs 4–6
Att tolka visuell kultur			
M8 handleda eleven att granska konst och annan visuell kultur ur verkets, konstnärens och betraktarens perspektiv och att reflektera över hur historiska och kulturella faktorer påverkar bilder (I1, I2, I3)	Eleven granskar den visuella kulturens betydelse ur olika perspektiv. Eleven lär sig att använda metoder för att tolka bilder.	Förmåga att använda metoder för att tolka bilder	10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande. 9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden			
M11 handleda eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och vid val av arbetssätt (I1, I2, I3)	Eleven beaktar perspektiv som anknyter till kulturell mångfald och hållbar utveckling när hen uttrycker sig i bild.	Förmåga att välja visuella uttryck när de egna åsikterna presenteras	8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra. 7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt. 6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
			<p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och – färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.</p> <p>4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet</p>

I1 Egna bildkulturer

Innehållet utgörs av elevernas egna bilder och bildkulturer. Elevernas bildkulturer utforskas i förhållande till andra bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet.

I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse för elevernas engagemang i olika gemenskaper, omgivningar och samband.

Åk 3–6

- undervisningen utgår från elevernas egna bildkulturer (sagor, tv-program, spel, underkulturer, bildkulturer från olika platser...)

I2 Bildkulturer i omgivningen

Innehållet i undervisningen utgörs av olika miljöer, föremål, mediekulturer och virtuella världar.

Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Innehållet ska också omfatta bilder och visuella fenomen som skapats av olika

grupper och gemenskaper som strävar efter att förnya etablerade bildkulturer. Bildkulturer från omgivningen används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas elevernas allt större livsrum och mediernas betydelse i samhället.

Åk 5–6

- Undervisningen utgår från platser som är viktiga för eleverna, platser de besökt...
- Diskussion om upphovsrätt
- Reklam och bildbehandling, skapandet av sinnebilder
- Bilder i sociala medier

I3 Konstens olika världar

Innehållet i undervisningen omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna fördjupar sig i olika tekniker som är karakteristiska inom konsten,

olika konstarter och olika uppfattningar om konst. Konstverk används som utgångspunkt i

bildskapandet. I undervisningen behandlas kulturidentitetens betydelse för att skapa och ta emot konst.

Åk 5–6

- Undervisningen utgår från platser som är viktiga för eleverna, platser de besökt...
- Diskussion om upphovsrätt
- Reklam och bildbehandling, skapandet av sinnebilder
- Bilder i sociala medier

Centrala begrepp och tekniker i åk 5–6

- Ställa upp delmål och mål mera självständigt.
- Mera ingående skriftlig självvärdering, gärna med fotografier i något slags portfolio, muntlig kamratrespons
- Tillämpa färglära
- Valörer: gråskalan och kontraster (*Tove Janssons illustrationer*)

- Färg: rena och brutna färger
- Rörelse, rytm, form, linje, figur, struktur (yta)
- Teckning, målning, kollage, skulptur, grafik
- Iakttagelse av rörlig bild; bildstorlek, klipp, bildvinklar
- Schablontryck
- Byggteknik
- Komposition

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att iaktta och tänka visuellt						
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda olika bilder (I1, I2, I3)	Eleven lär sig att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen. Eleven använder redskap och metoder för bilduttryck som hjälp för iakttagelserna.	Förmåga att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur	Eleven gör under handledning iakttagelser genom att pröva något visuellt verktyg.	Eleven gör iakttagelser genom att pröva något visuellt verktyg.	Eleven kan göra iakttagelser med olika sinnen och genom att använda olika visuella verktyg.	Eleven kan göra mångsidiga iakttagelser av konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att använda visuella verktyg på ett ändamålsenligt sätt.
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar och att öva sig att motivera sina åsikter (I1, I2, I3)	Eleven lär sig att diskutera sina iakttagelser och tankar med andra. Eleven övar på att motivera sina åsikter självständigt och som medlem i en grupp.	Förmåga att uttrycka sina iakttagelser och tankar verbalt	Eleven delar under handledning med sig av någon iakttagelse muntligt eller skriftligt. Eleven övar på att uttrycka sina iakttagelser och tankar.	Eleven uttrycker några av sina iakttagelser och tankar i en gemensam diskussion. Eleven övar på att motivera sina åsikter.	Eleven för aktivt fram sina iakttagelser och tankar i gemensamma diskussioner. Eleven kan motivera sina åsikter.	Eleven deltar i gemensamma diskussioner på eget initiativ och tar hänsyn till andras åsikter. Eleven kan framföra sina åsikter huvudsakligen med tydliga motiveringar.
M3 inspirera eleven att uttrycka sina	Eleven lär sig uttrycka sina iakttagelser och	Förmåga att uttrycka sina	Eleven uttrycker under handledning sina	Eleven uttrycker sina iakttagelser och	Eleven kan uttrycka sina iakttagelser och	Eleven kan fördjupa uttrycket av sina

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
iakttagelser och tankar genom bild och genom andra uttryckssätt (I1, I2, I3)	tankar i bild. Eleven övar på att även använda annan information än sådan som baserar sig på synsinnet när hen uttrycker sig i bild.	iakttagelser och tankar visuellt	iakttagelser och tankar med redskap och metoder för uttryck i bild.	tankar med redskap och metoder för uttryck i bild. Eleven använder också något annat sätt att producera information i sitt uttryck i bild.	tankar genom att mångsidigt använda redskap och metoder för uttryck i bild. Eleven använder också andra sätt att producera information i sitt uttryck i bild.	iakttagelser och tankar med redskap och metoder för uttryck i bild. Eleven använder målmedvetet andra sätt att producera information i sitt uttryck i bild.
Att skapa bilder						
M4 handleda eleven att mångsidigt använda olika material, tekniker och uttryckssätt och att öva sin förmåga att skapa bilder (I1, I2, I3)	Eleven bekantar sig med olika redskap och metoder för att uttrycka sig i bilder samt lär sig använda dem på ett mångsidigt sätt. Eleven lär sig att öva och utveckla sina färdigheter i att skapa bilder på ett långsiktigt sätt.	Förmåga att använda redskap och metoder för uttryck i bild	Eleven prövar under handledning på att använda något material eller någon teknik när hen skapar bilder.	Eleven prövar och övar på att använda olika redskap och metoder för att uttrycka sig i bild. Hen använder några av dem när hen skapar bilder.	Eleven kan använda olika material, tekniker och uttryckssätt för att uttrycka sig i bild. Hen utvecklar sina färdigheter i att skapa bilder.	Eleven kan tillämpa olika material, tekniker och uttryckssätt på ett ändamålsenligt sätt för att skapa bilder. Hen övar sina färdigheter i att skapa bilder, huvudsakligen målmedvetet.
Att tolka visuell kultur						

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M8 handleda eleven att granska konst och annan visuell kultur ur verkets, konstnärns och betraktarens perspektiv och att reflektera över hur historiska och kulturella faktorer påverkar bilder (I1, I2, I3)	Eleven granskar den visuella kulturens betydelse ur olika perspektiv. Eleven lär sig att använda metoder för att tolka bilder.	Förmåga att använda metoder för att tolka bilder	Eleven prövar under handledning någon metod för att tolka bilder när hen studerar bildkonst eller annan visuell kultur.	Eleven prövar och övar på metoder för att tolka bilder. Hen använder under handledning någon metod för tolkning av bilder när hen studerar bildkonst eller annan visuell kultur.	Eleven kan använda olika metoder för att tolka bilder. Eleven berättar om bilder ur verkets, upphovsmannens och åskådarens perspektiv. Hen använder sina tolkningar när hen diskuterar bilderna.	Eleven kan målmedvetet använda metoder för att tolka bilder när hen tolkar bilder ur verkets, upphovsmannens och åskådarens perspektiv. Hen använder sina tolkningar för att motivera sina åsikter när hen diskuterar bilderna.
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden						
M10 handleda eleven att diskutera värderingar som finns i konsten, omgivningen och i den visuella kulturen (I1, I2, I3)	Eleven övar på att framföra sina egna åsikter om visuell kultur och lär sig att diskutera de värderingar som uttrycks i den.	Förmåga att granska och diskutera värderingar	Eleven övar under handledning på att granska och diskutera värderingar som uttrycks i visuell kultur.	Eleven uttrycker och diskuterar några av sina åsikter om värderingar som uttrycks i visuell kultur.	Eleven uttrycker aktivt sina åsikter om värderingar som uttrycks i visuell kultur.	Eleven tar ställning till diskussioner om värderingar i visuell kultur och motiverar sina åsikter.
M11 handleda eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och vid val av arbetssätt (I1, I2, I3)	Eleven beaktar perspektiv som anknyter till kulturell mångfald och hållbar utveckling när hen uttrycker sig i bild.	Förmåga att välja visuella uttryck när de egna åsikterna presenteras	Eleven för under handledning fram något perspektiv på kulturell mångfald eller hållbar utveckling.	Eleven beaktar perspektiv på kulturell mångfald och hållbar utveckling i innehållet i några av sina bilder eller sätt att arbeta.	Eleven beaktar perspektiv på kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och i sitt sätt att arbeta.	Eleven beaktar målmedvetet perspektiv på kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
					Hen berättar om sina åsikter i sina bilder.	<p>innehållet och i sitt sätt att arbeta.</p> <p>Hen motiverar sina åsikter och lösningar.</p>

I1 Egna bildkulturer

Innehållet utgörs av elevernas egna bilder och bildkulturer. Elevernas bildkulturer utforskas i förhållande till andra bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet.

I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse för elevernas engagemang i olika gemenskaper, omgivningar och samband.

Åk 3–6

- undervisningen utgår från elevernas egna bildkulturer (sagor, tv-program, spel, underkulturer, bildkulturer från olika platser...)

I2 Bildkulturer i omgivningen

Innehållet i undervisningen utgörs av olika miljöer, föremål, mediekulturer och virtuella världar.

Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Innehållet ska också omfatta bilder och visuella fenomen som skapats av olika

grupper och gemenskaper som strävar efter att förnya etablerade bildkulturer. Bildkulturer från omgivningen används som utgångspunkt i bildskapandet. I undervisningen behandlas elevernas allt större livsrum och mediernas betydelse i samhället.

Åk 5–6

- Undervisningen utgår från platser som är viktiga för eleverna, platser de besökt...
- Diskussion om upphovsrätt
- Reklam och bildbehandling, skapandet av sinnebilder
- Bilder i sociala medier

I3 Konstens olika världar

Innehållet i undervisningen omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna fördjupar sig i olika tekniker som är karakteristiska inom konsten,

olika konstarter och olika uppfattningar om konst. Konstverk används som utgångspunkt i

bildskapandet. I undervisningen behandlas kulturidentitetens betydelse för att skapa och ta emot konst.

Åk 5–6

- Undervisningen utgår från platser som är viktiga för eleverna, platser de besökt...
- Diskussion om upphovsrätt
- Reklam och bildbehandling, skapandet av sinnebilder
- Bilder i sociala medier

Centrala begrepp och tekniker i åk 5–6

- Ställa upp delmål och mål mera självständigt.
- Mera ingående skriftlig självvärdering, gärna med fotografier i något slags portfolio, muntlig kamratrespons
- Tillämpa färglära
- Valörer: gråskalan och kontraster (*Tove Janssons illustrationer*)

- Färg: rena och brutna färger
- Rörelse, rytm, form, linje, figur, struktur (yta)
- Teckning, målning, kollage, skulptur, grafik
- Iakttagelse av rörlig bild; bildstorlek, klipp, bildvinklar
- Schablontryck
- Byggteknik
- Komposition

Slöjd

Bedömning av elevens lärande och kunnande i slöjd i årskurs 3–6

Bedömningen av lärandet och kunnandet i slöjd är till sin natur handledande, sporrande och uppmärksammar elevernas individuella framsteg i hela slöjdprocessen. Dokumentation av de olika skedena av praktiska färdigheter utgör ett redskap för bedömningen. Att prova och undersöka för slöjd lämpliga material och sätt att bearbeta olika material samt elevens färdigheter, arbetets framskridande och kvaliteten på produkterna och tillämpande av kunskaper som inhämtats i andra läroämnen ska ingå i bedömningen av lärande och kunnande utöver observation av slöjdprocessen i sin helhet.

Responser ska på ett positivt sätt betona elevens utveckling och sporra till att bredda och fördjupa kunnandet. Parallellt med att eleverna lär sig det centrala innehållet ska utvecklingen av de praktiska färdigheterna och kunskaperna inom den mångsidiga kompetensen bedömas på ett mångsidigt sätt. I bedömningsdiskussioner och annan respons ska elevens styrkor och utvecklingsområden diskuteras tillsammans och eleven ska handledas att utveckla sin prestation. Eleverna ska erbjudas olika sätt att genomföra självvärdering och kamratrespons. Elevens eller gruppens arbete och produkter kan visas upp och granskas, varvid eleverna lär sig att genomföra presentationer på ett tydligt och analytiskt sätt, uppskatta andras arbete och ge konstruktiv respons.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i slöjd genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i slöjd. Eleven har uppnått målen för undervisningen i slöjd som fastställts i grunderna för läroplanen för årskurs 3–6 för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för undervisningen i slöjd för årskurs 3–6 och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i slöjd i årskurserna 3–6 och i det verbala omdöme eller siffervitsordet som ska

bildas. I beskrivningarna av kunskapskraven i slöjd för läsårsbedömningen i årskurs 6 ingår beskrivningarna av kunnandet för de lägre vitsorden i kunskapskraven för ett högre vitsord.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Bedömning
M1 stärka elevens intresse för arbete med händerna samt väcka elevens nyfikenhet för kreativt, experimentellt och lokalt förankrat slöjdarbete (I1–I6)			Bedömningen av lärandet och den respons som eleverna får ska vara handledande och uppmuntrande och grunda sig på slöjdprocessen i sin helhet. Dokumentationen av processens olika faser utnyttjas som ett redskap vid bedömningen. Eleverna ska ges positiv respons på sina framsteg och uppmuntras att utöka och fördjupa sina färdigheter. Bedömningen ska fokusera på hur eleverna tillägnat sig det centrala innehållet men också mångsidigt på hur elevernas kunskaper och färdigheter i slöjd utvecklats. I samband med utvärderingssamtal och annan respons anvisas eleverna mål för utveckling och vägledning för hur prestationen kan utvecklas. Eleverna ska delta i bedömningen genom att erbjudas olika sätt att utvärdera sitt eget och sina klasskamraters arbete. Eleverna kan ges möjlighet att presentera och utvärdera grupparbeten och arbetsresultat för att lära sig att framträda, att presentera information tydligt och klart, uppskatta andras arbete och utveckla förmågan att ge konstruktiv respons.
M4 handleda eleven att bli bekant med olika termer, använda många olika material samt kunna bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt (I3,I5)	Eleven använder slöjdrelaterade begrepp och känner till olika slöjdmaterial. Eleven bearbetar olika material på ändamålsenliga sätt och väljer tillverknings-tekniker som lämpar sig för dem.	Förmåga att välja, kombinera och använda material och tillverknings-tekniker som används inom slöjden	
M5 uppmuntra eleven att arbeta långsiktigt, ansvarsfullt och med hänsyn till trygghet och säkerhet samt att lära eleven att välja och använda ändamålsenliga redskap (I3–I5)	Eleven agerar långsiktigt och ansvarsfullt. Eleven arbetar enligt säkerhetsanvisningarna. Eleven väljer och använder redskap som lämpar sig för arbetet.	Arbetsfärdigheter	Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i bildkonst genom att bedöma elevernas kunskaper i

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Bedömning
			<p>relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i bildkonst. Med tanke på studieframstegen är det viktigt att följa upp elevens framsteg vad gäller utvecklingen av färdigheter i att skapa, betrakta och tolka bilder</p> <p>Bedömningsskala åk 3 Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.</p> <p>Bra: Eleven har goda grundkunskaper och –färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.</p> <p>Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.</p> <p>Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp.</p> <p>Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.</p>

Borgås lokala aspekter och historia utnyttjas i idéskedet, t.ex. olje- och plastindustrin, skärgården, lantdagen och gamla staden.

Åk 3–4

I idéskedet bekantar man sig med olika utgångslägen och utnyttjar flera sinnen utgående från egna erfarenheter och upplevelser. För att utveckla nya idéer studeras och analyseras olika föremål samt den byggda och den naturliga miljön.

I slöjden kombineras färger, mönster, olika ytor, stilar och former.

I2 Planering

Eleven prövar på olika material och tekniker för att utveckla sina idéer till en produkt eller ett verk.

Åk 3–4

Eleven ritlar upp en plan och bekantar sig med mått, mängd och måttskalor som en del av dokumentationen.

Eleven bekantar sig med mönster.

I3 Prövning

Eleven undersöker materialens egenskaper samt hur de vanligaste maskiner och anordningar som används i slöjden fungerar. Kunskapen tillämpas i det egna arbetet.

Utgående från de olika försöken utvecklar eleven den egna slöjdprodukten.

Åk 3–4

Eleven bekantar sig med olika material genom att mångsidigt utforska och pröva på åtminstone olika träslag, metaller, trådar, garn och tyger.

Eleven utforskar olika mekaniska maskiner och redskap, bl.a. cykelns och symaskinens funktionsprincip.

Redskap: mätredskap, specialsaxar, symaskin, virknål, handsåg, hammare, skruvdragare (handbormaskin), tänger, filar.

I4 Tillverkning

Eleven framställer olika individuella och/eller gemensamma produkter och alster och har i utförandet på ett mångsidigt sätt använt sig av tekniker, redskap, maskiner och anordningar som hör till slöjden. Arbetet styrs av den plan som eleven själv har utarbetat.

I utförandet av arbetet och i användandet av olika material beaktas hållbar utveckling.

Åk 3–4

Att mäta och märka ut Arbetssäkerhet som del av arbetet

Såga, t.ex. kapa, klyva och figursågning Borra

Finish av ytan; raspa, fila och slipa

Ytbehandling

Att spika

Att böja metalltråd

Att bearbeta plåt; såga, skära, fila, forma Elkretsar och elektriska fenomen

Att sy för hand och på maskin Tillskärning (att klippa tyg)

Enkla trådtekniker (virka, fläta, knyta knutar) Stryka

I5 Tillämpning

Under arbetet lär sig eleven att använda grundläggande termer och bekantar sig med trygga material och arbetsmetoder. Eleven bekantar sig med

egenskaperna hos en kvalitativ produkt och får kunskap om en trygg arbetskultur.

I undervisningen söks beröringspunkter till andra läroämnena.

Åk 3–4

Eleven uppmuntras till att komma med idéer och förverkliga dem utgående från egen förutsättning.

Eleven lär sig rätta namn och begrepp på arbetsredskap och arbetsmetoder som används.

Arbets säkerhet: att hålla ordning på den egna arbetsstationen, att förflytta sig med ett redskap i klassrummet, att fästa ett stycke som skall borras, att använda symaskinen och strykjärnet på ett säkert sätt.

16 Dokumentering och bedömning

Informations- och kommunikationsteknik används som en del av planeringen och dokumentationen. Under slöjdprocessens gång ges eleven möjlighet till olika slag av själv- och kamratbedömning. Eleven övar sig på att ge både personlig respons och respons i grupp.

Åk 3–4

Dokumentation av den individuella planen.

Utvärdering sker under arbetets gång och då arbetet är slutfört.

I bedömningen används både själv- och kamratbedömning.

Den utveckling som skett under processen jämförs med den ursprungliga planeringen.

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Bedömning
M1 stärka elevens intresse för arbete med händerna samt väcka elevens nyfikenhet för kreativt, experimentellt och lokalt förankrat slöjdarbete (I1–I6)			Bedömningen av lärandet och den respons som eleverna får ska vara handledande och uppmuntrande och grunda sig på slöjdprocessen i sin helhet. Dokumentationen av processens olika faser utnyttjas som ett redskap vid bedömningen. Eleverna ska ges positiv respons på sina framsteg och uppmuntras att utöka och fördjupa sina färdigheter. Bedömningen ska fokusera på hur eleverna tillägnat sig det centrala innehållet men också mångsidigt på hur elevernas kunskaper och färdigheter i slöjd utvecklats. I samband med utvärderingssamtal och annan respons anvisas eleverna mål för utveckling och vägledning för hur prestationen kan utvecklas. Eleverna ska delta i bedömningen genom att erbjudas olika sätt att utvärdera sitt eget och sina klasskamraters arbete. Eleverna kan ges möjlighet att presentera och utvärdera grupparbeten och arbetsresultat för att lära sig att framträda, att presentera information tydligt och klart, uppskatta andras arbete och utveckla förmågan att ge konstruktiv respons.
M7 handleda eleven att utvärdera, uppskatta och granska både sin egen och de andras slöjdprocess på ett interaktivt sätt (I6)	<p>Eleven uppskattar sitt eget och andras arbete.</p> <p>Eleven granskar sin egen slöjdprocess och ändrar vid behov på sitt arbete.</p> <p>Eleven ger kamratrespons på slöjdprocessen.</p>	Förmåga att granska sitt eget arbete och slöjdprocessen samt förmåga att ge kamratrespons.	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Bedömning
			<p>Bedömningsskala årskurs 4–6</p> <p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.</p> <p>9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.</p> <p>8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.</p> <p>7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.</p> <p>6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p> <p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver</p>

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Bedömning
			kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet. 4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet

I1 Innovation

Borgås lokala aspekter och historia utnyttjas i idéskedet, t.ex. olje- och plastindustrin, skärgården, lantdagen och gamla staden.

Åk 3–4

I idéskedet bekantar man sig med olika utgångslägen och utnyttjar flera sinnen utgående från egna erfarenheter och upplevelser. För att utveckla nya idéer studeras och analyseras olika föremål samt den byggda och den naturliga miljön.

I slöjden kombineras färger, mönster, olika ytor, stilar och former.

I2 Planering

Eleven prövar på olika material och tekniker för att utveckla sina idéer till en produkt eller ett verk.

Åk 3–4

Eleven ritar upp en plan och bekantar sig med mått, mängd och måttskalor som en del av dokumentationen.

Eleven bekantar sig med mönster.

I3 Prövning

Eleven undersöker materialens egenskaper samt hur de vanligaste maskiner och anordningar som används i slöjden fungerar. Kunskapen tillämpas i det egna arbetet.

Utgående från de olika försöken utvecklar eleven den egna slöjdprodukten.

Åk 3–4

Eleven bekantar sig med olika material genom att mångsidigt utforska och pröva på åtminstone olika träslag, metaller, trådar, garn och tyger.

Eleven utforskar olika mekaniska maskiner och redskap, bl.a. cykelns och symaskinens funktionsprincip.

Redskap: mätredskap, specialsaxar, symaskin, virknål, handsåg, hammare, skruvdragare (handborrmaskin), tänger, filar.

I4 Tillverkning

Eleven framställer olika individuella och/eller gemensamma produkter och alster och har i utförandet på ett mångsidigt sätt använt sig av tekniker, redskap, maskiner och anordningar som hör till slöjden. Arbetet styrs av den plan som eleven själv har utarbetat.

I utförandet av arbetet och i användandet av olika material beaktas hållbar utveckling.

Åk 3–4

Att mäta och märka ut Arbets säkerhet som del av arbetet

Såga, t.ex. kapa, klyva och figursågning Borra

Finish av ytan; raspa, fila och slipa

Ytbehandling

Att spika

Att böja metalltråd

Att bearbeta plåt; såga, skära, fila, forma Elkretsar och elektriska fenomen

Att sy för hand och på maskin Tillskärning (att klippa tyg)

Enkla trådtekniker (virka, fläta, knyta knutar) Stryka

15 Tillämpning

Under arbetet lär sig eleven att använda grundläggande termer och bekantar sig med trygga material och arbetsmetoder. Eleven bekantar sig med egenskaperna hos en kvalitativ produkt och får kunskap om en trygg arbetskultur.

I undervisningen söks beröringspunkter till andra läroämnena.

Åk 3–4

Eleven uppmuntras till att komma med idéer och förverkliga dem utgående från egen förutsättning.

Eleven lär sig rätta namn och begrepp på arbetsredskap och arbetsmetoder som används.

Arbetssäkerhet: att hålla ordning på den egna arbetsstationen, att förflytta sig med ett redskap i klassrummet, att fästa ett stycke som skall borras, att använda symaskinen och strykjärnet på ett säkert sätt.

16 Dokumentering och bedömning

Informations- och kommunikationsteknik används som en del av planeringen och dokumentationen. Under slöjdprocessens gång ges eleven möjlighet till olika slag av själv- och kamratbedömning. Eleven övar sig på att ge både personlig respons och respons i grupp.

Åk 3–4

Dokumentation av den individuella planen.

Utvärdering sker under arbetets gång och då arbetet är slutfört.

I bedömningen används både själv- och kamratbedömning.

Den utveckling som skett under processen jämförs med den ursprungliga planeringen.

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Bedömning
M1 stärka elevens intresse för arbete med händerna samt väcka elevens nyfikenhet för kreativt, experimentellt och lokalt förankrat slöjdarbete (I1–I6)			<p>Bedömningen av lärandet och den respons som eleverna får ska vara handledande och uppmuntrande och grunda sig på slöjdprocessen i sin helhet. Dokumentationen av processens olika faser utnyttjas som ett redskap vid bedömningen. Eleverna ska ges positiv respons på sina framsteg och uppmuntras att utöka och fördjupa sina färdigheter. Bedömningen ska fokusera på hur eleverna tillägnat sig det centrala innehållet men också mångsidigt på hur elevernas kunskaper och färdigheter i slöjd utvecklats. I samband med utvärderingssamtal och annan respons anvisas eleverna mål för utveckling och vägledning för hur prestationen kan utvecklas. Eleverna ska delta i bedömningen genom att erbjudas olika sätt att utvärdera sitt eget och sina klasskamraters arbete. Eleverna kan ges möjlighet att presentera och utvärdera grupparbeten och arbetsresultat för att lära sig att framträda, att presentera information tydligt och klart, uppskatta andras arbete och utveckla förmågan att ge konstruktiv respons.</p> <p>Bedömningsskala årskurs 4–6</p>
M3 handleda eleven att på egen hand eller tillsammans med andra planera och framställa en slöjdprodukt eller ett alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar (I1–I4)	Eleven planerar och framställer ensam eller i en grupp en slöjdprodukt eller ett alster där motiverade estetiska och tekniska lösningar förverkligas.	Förmåga att tillverka en produkt eller ett alster	
M8 uppmana eleven att börja granska olika konsumtionsvanor och produktionsätt kritiskt (I1–I3, I5)	Eleven granskar mångsidigt konsumtionsvanor och produktionsätt. Eleven framställer sina produkter på ett materialekonomiskt sätt.	Förmåga att reflektera över olika konsumtionsvanor och produktionsätt	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Bedömning
			<p>10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande.</p> <p>9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt.</p> <p>8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.</p> <p>7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.</p> <p>6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p> <p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och –färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.</p>

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Bedömning
			4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet

I1 Innovation

Borgås lokala aspekter och historia utnyttjas i idéskedet, t.ex. olje- och plastindustrin, skärgården, lantdagen och gamla staden.

Åk 5–6

Materialens egenskaper, tillämpas, speciellt gällande hållfasthet och formbarhet. Man undersöker hur energi används och konstruktioner uppstår.

I2 Planering

Eleven prövar på olika material och tekniker för att utveckla sina idéer till en produkt eller ett verk.

Åk 5–6

I planeringen beskrivs produkten både visuellt och verbalt. Numeriska definitioner används i planeringen.

Planen utvecklas vid behov, och man dokumenterar bilder av den halvfärdiga eller färdiga produkten under arbetets gång.

Eleven använder sig av mönster.

I3 Prövning

Eleven undersöker materialens egenskaper samt hur de vanligaste maskiner och anordningar som används i slöjden fungerar. Kunskapen tillämpas i det egna arbetet.

Utgående från de olika försöken utvecklar eleven den egna slöjdprodukten.

Åk 5

Eleven bekantar sig med olika plaster och plastprodukters egenskaper, tillverkning och återvinning.

Återvinningsmaterial.

Senast under årskurs 5–6 bekantar sig eleven med natur- och syntetfibrer, redskap för stickning och virkning samt olika metoder för att utföra broderi och tygtryck.

Senast under åk 5 – 6 används följande redskap:

Pelarbormaskin, slipmaskiner, varmluftsblåsare, lödningsverktyg, olika nålar, symaskin, virknål och redskap för stickning.

I4 Tillverkning

Eleven framställer olika individuella och/eller gemensamma produkter och alster och har i utförandet på ett mångsidigt sätt använt sig av tekniker, redskap, maskiner och anordningar som hör till slöjden. Arbetet styrs av den plan som eleven själv har utarbetat.

I utförandet av arbetet och i användandet av olika material beaktas hållbar utveckling.

Åk 5

Att bearbeta och värmebehandla plast Att limma

Broderisömnad

Att sy på maskin; sömsmån

Åk 5–6 Tuning eller att reparera en accessoar eller ett klädesplagg

Åk 5–6 Fördjupade kunskaper i garntekniker, stickning

Åk 5–6 Fogar och skruvning

I5 Tillämpning

Under arbetet lär sig eleven att använda grundläggande termer och bekantar sig med trygga material och arbetsmetoder. Eleven bekantar sig med egenskaperna hos en kvalitativ produkt och får kunskap om en trygg arbetskultur.

I undervisningen söks beröringspunkter till andra läroämnena.

Åk 5–6

Eleven uppmuntras till att göra försök och tillämpa det tidigare lärda.

Den planerad produkten beskrivs verbalt.

Skötsel och märkning av textilprodukter Ekologiska aspekter och återvinning av material Kemikaliesäkerhet; varningsmärken

Att välja ett ändamålsenligt borrhett och borrhettets fastsättning

Arbets säkerhet vid värmebehandling Användning av slipmaskin på ett säkert sätt

I6 Dokumentering och bedömning

Informations- och kommunikationsteknik används som en del av planeringen och dokumentationen. Under slöjdprocessens gång ges eleven möjlighet till olika slag av själv- och kamratbedömning. Eleven övar sig på att ge både personlig respons och respons i grupp.

Åk 5–6

Informationsteknik används som hjälp i planering/dokumentering (dator, tablett, telefon).

Utvärdering sker under arbetets gång och då arbetet är slutfört.

Förverkligandet av den uppgjorda planen och de tilltänkta arbets skena jämförs som en del av själv- och kamratbedömningen.

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
M1 stärka elevens intresse för arbete med händerna samt väcka elevens nyfikenhet för kreativt, experimentellt och lokalt förankrat slöjdarbete (I1–I6)			<i>Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.</i>			
M2 handleda eleven att lära sig gestalta, behärska och dokumentera en slöjdprocess i sin helhet (I1–I6)	Eleven genomför en hel slöjdprocess, som omfattar planering och framställning av ett eget arbete samt utvärdering under arbetet. Eleven dokumenterar processen.	Förmåga att planera och genomföra sitt arbete samt utvärdera och dokumentera processen	Eleven känner igen slöjdprocessens delar. Eleven genomför någon del av slöjdprocessen under konkret handledning av läraren och dokumenterar den.	Eleven genomför slöjdprocessens centrala delar under lärarens handledning. Eleven dokumenterar några skeden i slöjdprocessen.	Eleven genomför en hel slöjdprocess och dokumenterar dess olika skeden.	Eleven genomför en hel slöjdprocess självständigt och dokumenterar skedena i slöjdprocessen. Eleven reflekterar över sitt arbete.
M6 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera	Eleven använder digitala verktyg för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen.	Förmåga att använda digitala verktyg i det egna arbetet	Eleven använder digitala verktyg under något skede av slöjdprocessen under konkret handledning av läraren.	Eleven använder digitala verktyg under handledning av läraren för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att	Eleven använder digitala verktyg enligt anvisningar för att planera och tillverka slöjdprodukter samt för att dokumentera slöjdprocessen.	Eleven använder självständigt lämpliga digitala verktyg i olika skeden av slöjdprocessen och i dokumentationen av dem.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
slöjdprocessen (I1, I2, I6)				dokumentera slöjdprocessen.		

I1 Innovation

Borgås lokala aspekter och historia utnyttjas i idéskedet, t.ex. olje- och plastindustrin, skärgården, lantdagen och gamla staden.

Åk 5–6

Materialens egenskaper, tillämpas, speciellt gällande hållfasthet och formbarhet. Man undersöker hur energi används och konstruktioner uppstår.

I2 Planering

Eleven prövar på olika material och tekniker för att utveckla sina idéer till en produkt eller ett verk.

Åk 5–6

I planeringen beskrivs produkten både visuellt och verbalt. Numeriska definitioner används i planeringen.

Planen utvecklas vid behov, och man dokumenterar bilder av den halvfärdiga eller färdiga produkten under arbetets gång.

Eleven använder sig av mönster.

I3 Prövning

Eleven undersöker materialens egenskaper samt hur de vanligaste maskiner och anordningar som används i slöjden fungerar. Kunskapen tillämpas i det egna arbetet.

Utgående från de olika försöken utvecklar eleven den egna slöjdprodukten.

Åk 6

Eleven bekantar sig med elproduktion, överföring av el och elektriska apparater.

Senast på årskurs 6 övar eleverna på sådana funktioner som åstadkommit via programmering, som till exempel robotik och automatik.

Senast under årskurs 5–6 bekantar sig eleven med natur- och syntetfibrer, redskap för stickning och virkning samt olika metoder för att utföra broderi och tygtryck.

Senast under åk 5 – 6 används följande redskap:

Pelarbormaskin, slipmaskiner, varmluftsblåsare, lödningsverktyg, olika nålar, symaskin, virknål och redskap för stickning.

Åk 6

Eleven bekantar sig med elproduktion, överföring av el och elektriska apparater.

Senast på årskurs 6 övar eleverna på sådana funktioner som åstadkommit via programmering, som till exempel robotik och automatik.

I4 Tillverkning

Eleven framställer olika individuella och/eller gemensamma produkter och alster och har i utförandet på ett mångsidigt sätt använt sig av tekniker, redskap, maskiner och anordningar som hör till slöjden. Arbetet styrs av den plan som eleven själv har utarbetat.

I utförandet av arbetet och i användandet av olika material beaktas hållbar utveckling.

Åk 6 Elektronikarbete Lödning Elmotor

Symaskin; använda sig av mönster

Tilläggsinnehåll åk 3–6; Hyvla

Svarva

Tova (ullbollar, nåltovning och tovning med såpa) Arbeta med specialgarn

Lapptäcksteknik Tygtryck och –färgning

Värmebehandling av metall

Tillverka smycken (olika snörtekniker, stansning av metallskiva, pärlarbeten)

Traditionella hantverk (gamla tekniker och föremål, besökare eller besök på t.ex. museum)

3D-planering och –printning

Åk 5–6 Tuning eller att reparera en accessoar eller ett klädesplagg

Åk 5–6 Fördjupade kunskaper i garntekniker, stickning

Åk 5–6 Fogar och skruvning

15 Tillämpning

Under arbetet lär sig eleven att använda grundläggande termer och bekantar sig med trygga material och arbetsmetoder. Eleven bekantar sig med egenskaperna hos en kvalitativ produkt och får kunskap om en trygg arbetskultur.

I undervisningen söks beröringspunkter till andra läroämnena.

Åk 5–6

Eleven uppmuntras till att göra försök och tillämpa det tidigare lärda.

Den planerad produkten beskrivs verbalt.

Skötsel och märkning av textilprodukter Ekologiska aspekter och återvinning av material Kemikaliesäkerhet; varningsmärken

Att välja ett ändamålsenligt borrhett och borrhettets fastsättning

Arbetssäkerhet vid värmebehandling Användning av slipmaskin på ett säkert sätt

I6 Dokumentering och bedömning

Informations- och kommunikationsteknik används som en del av planeringen och dokumentationen. Under slöjdprocessens gång ges eleven möjlighet till olika slag av själv- och kamratbedömning. Eleven övar sig på att ge både personlig respons och respons i grupp.

Åk 5–6

Informationsteknik används som hjälp i planering/dokumentering (dator, tablett, telefon).

Utvärdering sker under arbetets gång och då arbetet är slutfört.

Förverkligandet av den uppgjorda planen och de tilltänkta arbetsskena jämförs som en del av själv- och kamratbedömningen.

Gymnastik

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet gymnastik i årskurs 3–6

Eleverna ska genom mångsidig, uppmuntrande och handledande respons och bedömning stödjas att röra på sig med hjälp av gymnastik. Responsen och bedömningen stöder elevernas positiva uppfattning om sig själva som motionsutövare. Bedömningen i gymnastik ska grunda sig på elevens lärande och arbete som påvisats på ett mångsidigt sätt.

I responsen och bedömningen ska man fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov och stödja dem. I undervisningen och bedömningen i gymnastik ska man beakta elevens hälsotillstånd och specialbehov. Bedömningen ska genomföras genom att observera elevens arbete. Bedömningen i gymnastik ska grunda sig på målen för den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Föremål för bedömningen är elevernas lärande (målen 2–6) och sätt att arbeta (målen 1 och 7–10). Elevernas fysiska konditionsnivå ska inte användas som grund för bedömningen. Mätningar som gjorts med Move! används inte som grund för bedömningen. Eleverna ska handledas i självvärdering.

Läraren ska ge ett verbalt omdöme eller ett siffervitsord i gymnastik genom att bedöma elevernas kunnande i relation till de mål som i den lokala läroplanen fördelats årskursvis i årskurserna 3–6. Läsårsbedömningen i årskurs 6 grundar sig på de mål för undervisningen i läroämnet som fördelats för årskursen i den lokala läroplanen.

För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i gymnastik. Eleven har uppnått målen i gymnastik för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för gymnastik och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för läsårsbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i läsårsbedömningen i gymnastik och i vitsordet som ska bildas.

ÅRSKURS 3

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Fysisk funktionsförmåga			<p>Eleverna ska genom uppmuntrande och handledande respons och bedömning motiveras att röra på sig med hjälp av gymnastik. Responsen stödjer elevernas positiva uppfattning om sig själva som motionsutövare. Bedömningen ska grunda sig på mångsidig information om elevernas lärande och sätt att arbeta.</p> <p>I responsen och bedömningen ska man fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov samt stödda dem. Elevernas hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i gymnastikundervisningen och bedömningen. Vid bedömningen observeras elevernas aktivitet och arbete. Bedömningen i gymnastik ska grunda sig på målen för den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Föremål för bedömningen är elevernas lärande (målen 2–6) och sätt att arbeta (målen 1 och 7–10). Elevernas fysiska konditionsnivå ska inte användas som grund för bedömningen. Mätningar som gjorts med Move! används inte som grund för bedömningen. Eleverna ska vägledas att utvärdera sig själva.</p>
M1 uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva på olika gymnastikuppgifter och att träna enligt bästa förmåga. (I1)	Eleven är fysiskt aktiv, prövar på olika gymnastikformer och tränar aktivt.	Fysisk aktivitet och att vilja att försöka	
M2 handleda eleven att träna sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer (I1)	Eleven iakttar sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och väljer ändamålsenliga lösningar i förhållande till det omgivande utrymmet samt den tillgängliga tiden och kraften.	Förmåga att välja lösningar i olika gymnastiksituationer	
M3 handleda eleven att både stärka och anpassa sin balans- och rörelseförmåga på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer (I1)	Eleven utvecklar sin balans- och rörelseförmåga i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (balans- och rörelsefärdigheter) i olika gymnastikformer	
M4 handleda eleven att både stärka och anpassa sin förmåga att hantera redskap på ett mångsidigt sätt genom att använda olika redskap i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer (I1)	Eleven utvecklar sin förmåga att hantera redskap i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (förmåga att hantera redskap) i olika gymnastikformer	
M5 uppmuntra och vägleda eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla	Eleven lär sig att utvärdera och utveckla sina fysiska egenskaper.	Förmåga att utvärdera, upprätthålla och utveckla fysiska egenskaper.	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
sina fysiska egenskaper: snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka (I1)			Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i gymnastik genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen.
M6 lära ut simkunnighet så att eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet (I1)	Eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet.	Simkunnighet och förmåga att rädda sig ur vattnet	Bedömningsskala åk 3
M7 handleda eleven att agera tryggt och sakligt under gymnastiklektionerna (I1)	Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt under lektionerna.	Trygg aktivitet under gymnastik-lektionerna	Utmärkt: Eleven har utmärkta kunskaper och färdigheter och hen kan tillämpa och kombinera dem kreativt i nya situationer.
Social funktionsförmåga			Bra: Eleven har goda grundkunskaper och –färdigheter och hen kan tillämpa dem självständigt.
M8 handleda eleven att samarbeta med alla andra och reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationer med hänsyn till andra (I2)	Eleven arbetar tillsammans med alla och kan reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationerna.	Emotionella och kommunikativa färdigheter samt arbetsfärdigheter	Ganska bra: Eleven har ganska goda grundkunskaper och –färdigheter.
M9 handleda eleven att delta i aktiviteterna enligt principen för rent spel och bära ansvar för gemensamma aktiviteter (I2)	Eleven följer principerna för rent spel och tar ansvar för gemensamma aktiviteter.	Förmåga att ta ansvar för gemensamma aktiviteter	Delvis: Eleven övar grundkunskaper och –färdigheter. Hen behöver stöd och hjälp.
Psykisk funktionsförmåga			Har inte uppnått målen: Eleven har inte uppnått de för inläringen uppsatta målen.
M10 uppmuntra eleven att ta ansvar för sina handlingar och stärka sin förmåga att arbeta självständigt (I3)	Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan arbeta självständigt.	Förmåga att arbeta självständigt	
M11 se till att eleven får tillräckligt med positiva upplevelser av sin egen kropp,			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
av att kunna och av att vara en del av gemenskapen (I3)			

I1 Sensomotoriska färdigheter och kroppsuppfattning

Sensomotoriska färdigheter är färdigheter som hjälper eleven att uppfatta den egna kroppen och dess olika delar i förhållande till det omgivande rummet, den använda tiden och styrkan.

Grundmotoriska grundfärdigheter

Grundmotoriska färdigheter är färdigheter som eleverna behöver för att klara av rörelser som krävs i vardagen.

Rörelsefärdigheter

Rörelsefärdighet innebär förmåga att röra sig från ett ställe till ett annat. Rörelsefärdighet är till exempel att kunna rulla, åla sig, krypa på alla fyra, klättra, gå, springa, hoppa, galoppa och simma.

Förmåga att hantera redskap är kroppens förmåga att hantera föremål, redskap och ställningar. För att förmågan att hantera redskap ska utvecklas, förutsätts samverkan mellan sensomotoriska och motoriska funktioner och därför är denna typ av övningar de allra svåraste för eleverna. Att studsa, dribbla med händer och fötter, kasta och fånga, slå och skjuta är exempel på sådana färdigheter.

Fysiska egenskaper

Med fysiska egenskaper avses uthållighet, styrka, snabbhet och rörlighet. Dessa är delområden av den fysiska funktionsförmågan:

Uthållighet

Uthålligheten kan utvecklas genom till exempel bollspel, simning och genom att röra sig i terrängen under olika årstider (t.ex. skida och orientera).

Styrka

Styrkan kan utvecklas t.ex. med cirkelövningar, hopp, kast, lekfull brottning och genom att springa upp och nerför en backe.

Snabbhet

Snabbheten kan utvecklas genom löpruscher (också som en del av spel och lekar), hopp, kast, språng och tävlingar.

Rörlighet

Gymnastik och tånjning.

Simfärdighet

Simning och livräddning. Exempel: Möjlighet att använda lektionsplanerna som Borgå stads simlärare gjort upp.

Exempel:

- gymnastik,
- musikgymnastik
- redskapsgymnastik
- redskapsbanor
- dans
- tafattlekar
- bollekar
- bollspel
- referensspel (anpassade spel som bygger på riktiga grenar)
- friidrott
- orientering
- löpning i terräng
- cirkelövningar
- skidning
- skridskoåkning

I2 Social funktionsförmåga

För att i gymnastiken stödja och utveckla elevernas sociala funktionsförmåga förutsätts att deras sociala kompetens stöds. Att stödja elevernas sociala kompetens betyder att stödja positiva sociala värderingar och normer, såsom ärlighet, ansvarsfullhet och rättvisa. Aktiviteter och spel genomförs enligt principen "Fair Play".

Exempel: Att uppföra sig vänligt mot alla, vara ärlig, ta hand om sina egna och gemensamma redskap och ge arbetsro åt andra.

I3 Psykisk funktionsförmåga

Lyssna på elevernas bekymmer och ta bort onödig rädsla, stärka självförtroendet genom att berömma när eleverna lyckas, skapa en positiv och aktiv atmosfär samt uppmuntra. När eleverna känner sig nöjda över att ha lärt sig något nytt, utvecklat sina färdigheter, nått sitt mål och gjort sitt bästa utvecklas en känsla av fysisk kompetens.

Exempel: Ge eleverna möjlighet att påverka lektionsinnehållet på åldersenlig nivå, att få estetiska upplevelser, att uttrycka sig med kroppen och att känna trygghet genom rättvist bemötande.

Samarbete på lokal nivå: Möjlighet att samarbeta med lokala aktörer, tredje sektorn och föreningar. Övergripande samarbete mellan skolorna och över språkgränserna.

ÅRSKURS 4

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Fysisk funktionsförmåga			<p>Eleverna ska genom uppmuntrande och handledande respons och bedömning motiveras att röra på sig med hjälp av gymnastik. Responsen stödjer elevernas positiva uppfattning om sig själva som motionsutövare. Bedömningen ska grunda sig på mångsidig information om elevernas lärande och sätt att arbeta.</p> <p>I responsen och bedömningen ska man fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov samt stödda dem. Elevernas hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i gymnastikundervisningen och bedömningen. Vid bedömningen observeras elevernas aktivitet och arbete. Bedömningen i gymnastik ska grunda sig på målen för den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Föremål för bedömningen är elevernas lärande (målen 2–6) och sätt att arbeta (målen 1 och 7–10). Elevernas fysiska konditionsnivå ska inte användas som grund för bedömningen. Mätningar som gjorts med Move! används inte som grund för bedömningen. Eleverna ska vägledas att utvärdera sig själva.</p>
M1 uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva på olika gymnastikuppgifter och att träna enligt bästa förmåga. (I1)	Eleven är fysiskt aktiv, prövar på olika gymnastikformer och tränar aktivt.	Fysisk aktivitet och att vilja att försöka	
M2 handleda eleven att träna sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer (I1)	Eleven iakttar sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och väljer ändamålsenliga lösningar i förhållande till det omgivande utrymmet samt den tillgängliga tiden och kraften.	Förmåga att välja lösningar i olika gymnastiksituationer	
M3 handleda eleven att både stärka och anpassa sin balans- och rörelseförmåga på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer (I1)	Eleven utvecklar sin balans- och rörelseförmåga i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (balans- och rörelsefärdigheter) i olika gymnastikformer	
M4 handleda eleven att både stärka och anpassa sin förmåga att hantera redskap på ett mångsidigt sätt genom att använda olika redskap i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer (I1)	Eleven utvecklar sin förmåga att hantera redskap i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (förmåga att hantera redskap) i olika gymnastikformer	
M5 uppmuntra och vägleda eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla	Eleven lär sig att utvärdera och utveckla sina fysiska egenskaper.	Förmåga att utvärdera, upprätthålla och utveckla fysiska egenskaper.	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
sina fysiska egenskaper: snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka (I1)			Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i gymnastik genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen.
M6 lära ut simkunnighet så att eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet (I1)	Eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet.	Simkunnighet och förmåga att rädda sig ur vattnet	
M7 handleda eleven att agera tryggt och sakligt under gymnastiklektionerna (I1)	Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt under lektionerna.	Trygg aktivitet under gymnastik-lektionerna	
Social funktionsförmåga			Bedömningsskala årskurs 4–6 10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande. 9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. 8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer
M8 handleda eleven att samarbeta med alla andra och reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationer med hänsyn till andra (I2)	Eleven arbetar tillsammans med alla och kan reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationerna.	Emotionella och kommunikativa färdigheter samt arbetsfärdigheter	
M9 handleda eleven att delta i aktiviteterna enligt principen för rent spel och bära ansvar för gemensamma aktiviteter (I2)	Eleven följer principerna för rent spel och tar ansvar för gemensamma aktiviteter.	Förmåga att ta ansvar för gemensamma aktiviteter	
Psykisk funktionsförmåga			och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra.
M10 uppmuntra eleven att ta ansvar för sina handlingar och stärka sin förmåga att arbeta självständigt (I3)	Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan arbeta självständigt.	Förmåga att arbeta självständigt	7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt.
M11 se till att eleven får tillräckligt med positiva upplevelser av sin egen kropp,			6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
av att kunna och av att vara en del av gemenskapen (I3)			<p>dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p> <p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och – färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.</p> <p>4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet</p>

I1 Sensomotoriska färdigheter och kroppsuppfattning

Sensomotoriska färdigheter är färdigheter som hjälper eleven att uppfatta den egna kroppen och dess olika delar i förhållande till det omgivande rummet, den använda tiden och styrkan.

Grundmotoriska grundfärdigheter

Grundmotoriska färdigheter är färdigheter som eleverna behöver för att klara av rörelser som krävs i vardagen.

Rörelsefärdigheter

Rörelsefärdighet innebär förmåga att röra sig från ett ställe till ett annat. Rörelsefärdighet är till exempel att kunna rulla, åla sig, krypa på alla fyra, klättra, gå, springa, hoppa, galoppa och simma.

Förmåga att hantera redskap är kroppens förmåga att hantera föremål, redskap och ställningar. För att förmågan att hantera redskap ska utvecklas, förutsätts samverkan mellan sensomotoriska och motoriska funktioner och därför är denna typ av övningar de allra svåraste för eleverna. Att studsa, dribbla med händer och fötter, kasta och fånga, slå och skjuta är exempel på sådana färdigheter.

Fysiska egenskaper

Med fysiska egenskaper avses uthållighet, styrka, snabbhet och rörlighet. Dessa är delområden av den fysiska funktionsförmågan:

Uthållighet

Uthålligheten kan utvecklas genom till exempel bollspel, simning och genom att röra sig i terrängen under olika årstider (t.ex. skida och orientera).

Styrka

Styrkan kan utvecklas t.ex. med cirkelövningar, hopp, kast, lekfull brottnig och genom att springa upp och nerför en backe.

Snabbhet

Snabbheten kan utvecklas genom löpruscher (också som en del av spel och lekar), hopp, kast, språng och tävlingar.

Rörlighet

Gymnastik och tånjning.

Simfärdighet

Simning och livräddning. Exempel: Möjlighet att använda lektionsplanerna som Borgå stads simlärare gjort upp.

Exempel:

- gymnastik
- musikgymnastik
- redskapsgymnastik
- redskapsbanor
- tafattlekar
- bollekar
- bollspel
- referensspel (anpassade spel som bygger på riktiga grenar)
- friidrott
- orientering
- löpning i terräng
- cirkelövningar
- skidning
- skridskoåkning

I2 Social funktionsförmåga

För att i gymnastiken stödja och utveckla elevernas sociala funktionsförmåga förutsätts att deras sociala kompetens stöds. Att stödja elevernas sociala kompetens betyder att stödja positiva sociala värderingar och normer, såsom ärlighet, ansvarsfullhet och rättvisa. Aktiviteter och spel genomförs enligt principen "Fair Play".

Exempel: Att uppföra sig vänligt mot alla, vara ärlig, ta hand om sina egna och gemensamma redskap och ge arbetsro åt andra.

I3 Psykisk funktionsförmåga

Lyssna på elevernas bekymmer och ta bort onödig rädsla, stärka självförtroendet genom att berömma när eleverna lyckas, skapa en positiv och aktiv atmosfär samt uppmuntra. När eleverna känner sig nöjda över att ha lärt sig något nytt, utvecklat sina färdigheter, nått sitt mål och gjort sitt bästa utvecklas en känsla av fysisk kompetens.

Exempel: Ge eleverna möjlighet att påverka lektionsinnehållet på åldersenlig nivå, att få estetiska upplevelser, att uttrycka sig med kroppen och att känna trygghet genom rättvist bemötande.

Samarbete på lokal nivå: Möjlighet att samarbeta med lokala aktörer, tredje sektorn och föreningar. Övergripande samarbete mellan skolorna och över språkgränserna.

ÅRSKURS 5

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
Fysisk funktionsförmåga			<p>Eleverna ska genom uppmuntrande och handledande respons och bedömning motiveras att röra på sig med hjälp av gymnastik. Responsen stödjer elevernas positiva uppfattning om sig själva som motionsutövare. Bedömningen ska grunda sig på mångsidig information om elevernas lärande och sätt att arbeta.</p> <p>I responsen och bedömningen ska man fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov samt stödda dem. Elevernas hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i gymnastikundervisningen och bedömningen. Vid bedömningen observeras elevernas aktivitet och arbete. Bedömningen i gymnastik ska grunda sig på målen för den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Föremål för bedömningen är elevernas lärande (målen 2–6) och sätt att arbeta (målen 1 och 7–10). Elevernas fysiska konditionsnivå ska inte användas som grund för bedömningen. Mätningar som gjorts med Move! används inte som grund för bedömningen. Eleverna ska vägledas att utvärdera sig själva.</p>
M1 uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva på olika gymnastikuppgifter och att träna enligt bästa förmåga. (I1)	Eleven är fysiskt aktiv, prövar på olika gymnastikformer och tränar aktivt.	Fysisk aktivitet och att vilja att försöka	
M2 handleda eleven att träna sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer (I1)	Eleven iakttar sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och väljer ändamålsenliga lösningar i förhållande till det omgivande utrymmet samt den tillgängliga tiden och kraften.	Förmåga att välja lösningar i olika gymnastiksituationer	
M3 handleda eleven att både stärka och anpassa sin balans- och rörelseförmåga på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer (I1)	Eleven utvecklar sin balans- och rörelseförmåga i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (balans- och rörelsefärdigheter) i olika gymnastikformer	
M4 handleda eleven att både stärka och anpassa sin förmåga att hantera redskap på ett mångsidigt sätt genom att använda olika redskap i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer (I1)	Eleven utvecklar sin förmåga att hantera redskap i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (förmåga att hantera redskap) i olika gymnastikformer	
M5 uppmuntra och vägleda eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla	Eleven lär sig att utvärdera och utveckla sina fysiska egenskaper.	Förmåga att utvärdera, upprätthålla och utveckla fysiska egenskaper.	

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
sina fysiska egenskaper: snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka (I1)			Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i gymnastik genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen.
M6 lära ut simkunnighet så att eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet (I1)	Eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet.	Simkunnighet och förmåga att rädda sig ur vattnet	Bedömningsskala årskurs 4–6 10 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. Därtill bidrar hen på ett konstruktivt sätt till hela gruppens lärande. 9 Eleven kan kombinera kunskaper och färdigheter kreativt från olika områden i nya situationer och har nått målen för lärandet utmärkt. 8 Eleven är säker gällande grundkunskaper och –färdigheter, tillämpar dem i olika situationer och kan jämföra olika metoder. Hen har nått målen för lärandet bra. 7 Eleven innehar grundkunskaper och –färdigheter och kan tillämpa dem. Hen har nått målen för lärandet nöjaktigt. 6 Eleven har grundkunskaper och –färdigheter. Eleven lär sig ännu att tillämpa
M7 handleda eleven att agera tryggt och sakligt under gymnastiklektionerna (I1)	Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt under lektionerna.	Trygg aktivitet under gymnastik-lektionerna	
Social funktionsförmåga			
M8 handleda eleven att samarbeta med alla andra och reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationer med hänsyn till andra (I2)	Eleven arbetar tillsammans med alla och kan reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationerna.	Emotionella och kommunikativa färdigheter samt arbetsfärdigheter	
M9 handleda eleven att delta i aktiviteterna enligt principen för rent spel och bära ansvar för gemensamma aktiviteter (I2)	Eleven följer principerna för rent spel och tar ansvar för gemensamma aktiviteter.	Förmåga att ta ansvar för gemensamma aktiviteter	
Psykisk funktionsförmåga			
M10 uppmuntra eleven att ta ansvar för sina handlingar och stärka sin förmåga att arbeta självständigt (I3)	Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan arbeta självständigt.	Förmåga att arbeta självständigt	
M11 se till att eleven får tillräckligt med positiva upplevelser av sin egen kropp,			

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Bedömning
av att kunna och av att vara en del av gemenskapen (I3)			<p>dem och behöver stöd och hjälp. Hen har delvis uppnått målen för lärandet.</p> <p>5 Eleven har bristfälliga grundkunskaper och – färdigheter och behöver kontinuerligt stöd och hjälp. Hen har enbart i viss mån uppnått målen för lärandet.</p> <p>4 Eleven har inte uppnått målen för lärandet</p>

ÅK 5

I1 Sensomotoriska färdigheter och kroppsuppfattning

Sensomotoriska färdigheter är färdigheter som hjälper eleven att uppfatta den egna kroppen och dess olika delar i förhållande till det omgivande rummet, den använda tiden och styrkan.

Grundmotoriska grundfärdigheter

Grundmotoriska färdigheter är färdigheter som eleverna behöver för att klara av rörelser som krävs i vardagen.

Rörelsefärdigheter

Rörelsefärdighet innebär förmåga att röra sig från ett ställe till ett annat. Rörelsefärdighet är till exempel att kunna rulla, åla sig, krypa på alla fyra, klättra, gå, springa, hoppa, galoppera och simma.

Förmåga att hantera redskap är kroppens förmåga att hantera föremål, redskap och ställningar. För att förmågan att hantera redskap ska utvecklas, förutsätts samverkan mellan sensomotoriska och motoriska funktioner och därför är denna typ av övningar de allra svåraste för eleverna. Att studsa, dribbla med händer och fötter, kasta och fånga, slå och skjuta är exempel på sådana färdigheter.

Fysiska egenskaper

Med fysiska egenskaper avses uthållighet, styrka, snabbhet och rörlighet. Dessa är delområden av den fysiska funktionsförmågan:

Uthållighet

Uthålligheten kan utvecklas genom till exempel bollspel, simning och genom att röra sig i terrängen under olika årstider (t.ex. skida och orientera).

Styrka

Styrkan kan utvecklas t.ex. med cirkelövningar, hopp, kast, lekfull brottning och genom att springa upp och nerför en backe.

Snabbhet

Snabbheten kan utvecklas genom löpruscher (också som en del av spel och lekar), hopp, kast, språng och tävlingar.

Rörlighet

Gymnastik och tånjning.

Simfärdighet

Simning och livräddning. Exempel: Möjlighet att använda lektionsplanerna som Borgå stads simlärare gjort upp.

Exempel:

- gymnastik
- musikgymnastik
- redskapsgymnastik
- redskapsbanor
- dans
- tafattlekar
- bollekar
- bollspel
- referensspel (anpassade spel som bygger på riktiga grenar)
- friidrott
- orientering
- löpning i terräng
- friluftsliv
- cirkelövningar
- skidning
- skridskoåkning
- parkour
- freesbee
- klättring
- kampsporter
- kropps- och muskelvård

För att i gymnastiken stödja och utveckla elevernas sociala funktionsförmåga förutsätts att deras sociala kompetens stöds. Att stödja elevernas sociala kompetens betyder att stödja positiva sociala värderingar och normer, såsom ärlighet, ansvarsfullhet och rättvisa. Aktiviteter och spel genomförs enligt principen "Fair Play".

Exempel: Att uppföra sig vänligt mot alla, vara ärlig, ta hand om sina egna och gemensamma redskap och ge arbetsro åt andra.

I3 Psykisk funktionsförmåga

Lyssna på elevernas bekymmer och ta bort onödig rädsla, stärka självförtroendet genom att berömma när eleverna lyckas, skapa en positiv och aktiv atmosfär samt uppmuntra. När eleverna känner sig nöjda över att ha lärt sig något nytt, utvecklat sina färdigheter, nått sitt mål och gjort sitt bästa utvecklas en känsla av fysisk kompetens.

Exempel: Ge eleverna möjlighet att påverka lektionsinnehållet på åldersenlig nivå, att få estetiska upplevelser, att uttrycka sig med kroppen och att känna trygghet genom rättvist bemötande.

Samarbete på lokal nivå: Möjlighet att samarbeta med lokala aktörer, tredje sektorn och föreningar. Övergripande samarbete mellan skolorna och över språkgränserna.

Move! – mätning i årskurs 5

ÅRSKURS 6

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Fysisk funktionsförmåga						
M1 uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva på olika gymnastikuppgifter och att träna enligt bästa förmåga. (I1)	Eleven är fysiskt aktiv, prövar på olika gymnastikformer och tränar aktivt.	Fysisk aktivitet och att vilja att försöka	Eleven agerar sporadiskt och endast till vissa delar under gymnastiklektionerna.	Eleven agerar under gymnastiklektionerna och prövar på olika gymnastikformer.	Eleven deltar vanligtvis aktivt i verksamheten under gymnastiklektionerna och prövar och tränar olika gymnastikformer.	Eleven deltar aktivt i aktiviteterna under gymnastiklektionerna och tränar på de gymnastikformer som undervisas.
M2 handleda eleven att träna sina sensoriska färdigheter, d.v.s. iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer (I1)	Eleven iakttar sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och väljer ändamålsenliga lösningar i förhållande till det omgivande utrymmet samt den tillgängliga tiden och kraften.	Förmåga att välja lösningar i olika gymnastiksituationer	Eleven kan under lärarens handledning uttrycka sina iakttagelser och utnyttja dem i sin egen aktivitet.	Eleven kan uttrycka sina iakttagelser och utnyttja dem i sin egen aktivitet.	Eleven väljer oftast ändamålsenliga lösningar i olika gymnastiksituationer, såsom i lekar och spel.	Eleven anpassar sin fysiska aktivitet och väljer ändamålsenliga lösningar enligt sina iakttagelser.
M3 handleda eleven att både stärka och anpassa sin balans- och rörelseförmåga på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer,	Eleven utvecklar sin balans- och rörelseförmåga i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (balans- och rörelsefärdigheter) i olika gymnastikformer	Eleven kan använda och kombinera balans- och rörelsefärdigheter i några lärmiljöer och i	Eleven kan använda och kombinera balans- och rörelsefärdigheter i de flesta lärmiljöer och i	Eleven kan balansera och röra sig i olika lärmiljöer.	Eleven använder, kombinerar och tillämpar balans- och rörelsefärdigheter i mångsidiga lärmiljöer.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
under olika årtider och i olika situationer (I1)			gymnastikformer som undervisats	gymnastikformer som undervisats		
M4 handleda eleven att både stärka och anpassa sin förmåga att hantera redskap på ett mångsidigt sätt genom att använda olika redskap i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer (I1)	Eleven utvecklar sin förmåga att hantera redskap i olika lärmiljöer.	Förmåga att använda grundläggande motoriska färdigheter (förmåga att hantera redskap) i olika gymnastikformer	Eleven kan använda sina färdigheter att använda redskap i några lärmiljöer och i gymnastikformer som undervisats	Eleven kan använda och kombinera sina färdigheter att hantera redskap i de flesta lärmiljöer och i gymnastikformer som undervisats	Eleven kan hantera olika redskap i olika lärmiljöer.	Eleven använder, kombinerar och tillämpar sina färdigheter att hantera redskap i mångsidiga lärmiljöer.
M5 uppmuntra och vägleda eleven att utvärdera, upprätthålla och utveckla sina fysiska egenskaper: snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka (I1)	Eleven lär sig att utvärdera och utveckla sina fysiska egenskaper.	Förmåga att utvärdera, upprätthålla och utveckla fysiska egenskaper.	Eleven kan under lärarens handledning träna sina fysiska egenskaper.	Eleven kan berätta hur man kan mäta fysiska egenskaper och kan träna några av sina fysiska egenskaper.	Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper och träna snabbhet, rörlighet, uthållighet och styrka.	Eleven kan utvärdera sina fysiska egenskaper, ställa upp egna mål och utveckla sina fysiska egenskaper.
M6 lära ut simkunnighet så att eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet (I1)	Eleven kan röra sig i och rädda sig ur vattnet.	Simkunnighet och förmåga att rädda sig ur vattnet	Eleven kan simma 10 m.	Eleven kan simma 50 m och hoppa ner i vatten med simdjup.	Eleven har grundläggande simkunnighet (kan simma 50 meter på två samsätt och	Eleven kan simma 100 meter genom att använda två samsätt och rädda sig ur vattnet.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
					dyka 5 meter under ytan).	
M7 handleda eleven att agera tryggt och sakligt under gymnastiklektionerna (I1)	Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt under lektionerna.	Trygg aktivitet under gymnastik-lektionerna	Eleven kan uttrycka hur man agerar på ett tryggt sätt samt agerar och utrustar sig vanligtvis enligt lärarens instruktioner.	Eleven förstår riskfaktorer som hör samman med säkerheten och strävar efter att agera på ett tryggt och sakligt sätt.	Eleven kan ta i beaktande eventuella riskfyllda situationer under gymnastiklektionerna samt strävar efter att agera på ett tryggt och sakligt sätt.	Eleven agerar på ett tryggt och sakligt sätt samt främjar tryggheten och säkerheten under gymnastiklektionerna.
Social funktionsförmåga						
M8 handleda eleven att samarbeta med alla andra och reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationer med hänsyn till andra (I2)	Eleven arbetar tillsammans med alla och kan reglera sina handlingar och känslouttryck i gymnastiksituationerna.	Emotionella och kommunikativa färdigheter samt arbetsfärdigheter	Eleven arbetar under lärarens handledning tillsammans med de hen själv valt och reglerar sina handlingar och känslor så att hen kan arbeta tillsammans med andra i gymnastiksituationer.	Eleven kan arbeta med alla och agerar oftast på gemensamt överenskommet sätt.	Eleven kan agera på gemensamt överenskommet sätt i olika gymnastiksituationer.	Eleven arbetar tillsammans med alla samt främjar gruppens aktivitet och lärande.
M9 handleda eleven att delta i aktiviteterna enligt principen för rent spel och bära ansvar för gemensamma aktiviteter (I2)	Eleven följer principerna för rent spel och tar ansvar för gemensamma aktiviteter.	Förmåga att ta ansvar för gemensamma aktiviteter	Eleven kan under lärarens handledning ange principerna för rent spel och tar sporadiskt ansvar för	Eleven följer principerna för rent spel och ger de övriga arbetsro.	Eleven följer principerna för rent spel och visar att hen strävar efter att ta ansvar i gemensamma aktiviteter.	Eleven tar ansvar för och främjar de gemensamma aktiviteterna.

Mål för undervisningen	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
			gemensamma aktiviteter.			
Psykisk funktionsförmåga						
M10 uppmuntra eleven att ta ansvar för sina handlingar och stärka sin förmåga att arbeta självständigt (I3)	Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan arbeta självständigt.	Förmåga att arbeta självständigt	Eleven kan uttrycka hur man kan ta ansvar för sina egna handlingar, och tar i allmänhet ansvar under lärarens handledning.	Eleven tar ansvar för sina egna handlingar och kan tidvis arbeta självständigt.	Eleven kan vanligtvis arbeta ansvarsfullt och självständigt.	Eleven arbetar ansvarsfullt och självständigt.
M11 se till att eleven får tillräckligt med positiva upplevelser av sin egen kropp, av att kunna och av att vara en del av gemenskapen (I3)			<i>Påverkar inte bildandet av vitsordet. Eleven vägleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärdering.</i>			

Åk 6

I1 Sensomotoriska färdigheter och kroppsuppfattning

Sensomotoriska färdigheter är färdigheter som hjälper eleven att uppfatta den egna kroppen och dess olika delar i förhållande till det omgivande rummet, den använda tiden och styrkan.

Grundmotoriska grundfärdigheter

Grundmotoriska färdigheter är färdigheter som eleverna behöver för att klara av rörelser som krävs i vardagen.

Rörelsefärdigheter

Rörelsefärdighet innebär förmåga att röra sig från ett ställe till ett annat. Rörelsefärdighet är till exempel att kunna rulla, åla sig, krypa på alla fyra, klättra, gå, springa, hoppa, galoppera och simma.

Förmåga att hantera redskap är kroppens förmåga att hantera föremål, redskap och ställningar. För att förmågan att hantera redskap ska utvecklas, förutsätts samverkan mellan sensomotoriska och motoriska funktioner och därför är denna typ av övningar de allra svåraste för eleverna. Att studsa, dribbla med händer och fötter, kasta och fånga, slå och skjuta är exempel på sådana färdigheter.

Fysiska egenskaper

Med fysiska egenskaper avses uthållighet, styrka, snabbhet och rörlighet. Dessa är delområden av den fysiska funktionsförmågan:

Uthållighet

Uthålligheten kan utvecklas genom till exempel bollspel, simning och genom att röra sig i terrängen under olika årstider (t.ex. skida och orientera).

Styrka

Styrkan kan utvecklas t.ex. med cirkelövningar, hopp, kast, lekfull brottning och genom att springa upp och nerför en backe.

Snabbhet

Snabbheten kan utvecklas genom löpruscher (också som en del av spel och lekar), hopp, kast, språng och tävlingar.

Rörlighet

Gymnastik och tånjning.

Simfärdighet

Simning och livräddning. Exempel: Möjlighet att använda lektionsplanerna som Borgå stads simlärare gjort upp.

Exempel:

- gymnastik,
- musikgymnastik
- redskapsgymnastik
- redskapsbanor
- dans
- tafattlekar
- bollekar
- bollspel
- referensspel (anpassade spel som bygger på riktiga grenar)
- friidrott
- orientering

- löpning i terräng
- cirkelövningar
- skidning
- skridskoåkning
- parkour
- freesbee
- klättring
- kampsporter
- kropps- och muskelvård

I2 Social funktionsförmåga

För att i gymnastiken stödja och utveckla elevernas sociala funktionsförmåga förutsätts att deras sociala kompetens stöds. Att stödja elevernas sociala kompetens betyder att stödja positiva sociala värderingar och normer, såsom ärlighet, ansvarsfullhet och rättvisa. Aktiviteter och spel genomförs enligt principen "Fair Play".

Exempel: Att uppföra sig vänligt mot alla, vara ärlig, ta hand om sina egna och gemensamma redskap och ge arbetsro åt andra.

I3 Psykisk funktionsförmåga

Lyssna på elevernas bekymmer och ta bort onödig rädsla, stärka självförtroendet genom att berömma när eleverna lyckas, skapa en positiv och aktiv atmosfär samt uppmuntra. När eleverna känner sig nöjda över att ha lärt sig något nytt, utvecklat sina färdigheter, nått sitt mål och gjort sitt bästa utvecklas en känsla av fysisk kompetens.

Exempel: Ge eleverna möjlighet att påverka lektionsinnehållet på åldersenlig nivå, att få estetiska upplevelser, att uttrycka sig med kroppen och att känna trygghet genom rättvist bemötande.

Samarbete på lokal nivå: Möjlighet att samarbeta med lokala aktörer, tredje sektorn och föreningar. Övergripande samarbete mellan skolorna och över språkgränserna.